

APROXIMACIÓ A LA FIGURA DE L'EDUCADOR/A SOCIAL COM A TÈCNIC/A DE JOVENTUT EN L'ÀMBIT RURAL

Víctor Ribas Roig

Tutora: Mireia Sala Torrent

Data: 1 de setembre del 2011

APROXIMACIÓ A LA FIGURA DE L'EDUCADOR/A SOCIAL COM A TÈCNIC/A DE JOVENTUT EN L'ÀMBIT RURAL

Víctor Ribas Roig

Tutora: Mireia Sala Torrent

Data: 1 de setembre del 2011

ÍNDEX

0 Capítol introductori	7
1.1 Definició, descripció, història i antecedents antropològics de la joventut	13
1.2.1 Les societats primitives	15
1.2.3 Les societats estatals	17
1.2.4 Les societats camperoles	18
1.2.5 La joventut a les societats industrials	19
1.3 Les generacions juvenils i la seva incidència en el desenvolupament de la societat fins als nostres dies	20
1.3.1 Què és una generació?	20
1.4 Les generacions juvenils des de finals del segle XIX fins a principis del segle XX	21
1.4.1 La generació A (adolescent)	22
1.4.2 La generació B (Boy scout)	23
1.4.3 La generació K (Komsomol)	24
1.4.4 Generació S (Swing)	24
1.4.5 La generació E (escèptica)	25
1.4.6 La generació R (rock)	25
1.4.7 Generació H (hippy)	26
1.4.9 Generació T (tribu)	27
1.4.10 Generació X (xarxa)	28
1.4.11 Generació @	28
1.5 Paral·lelismes i diferències entre la joventut mundial i la catalana durant el segle XX	29
1.6 Conclusions	31
2.1 Els joves catalans i la salut	35
2.1.1 Alimentació i activitat física	37

2.1.2 Consum de substàncies	37
2.1.3 Salut sexual, afectiva i reproductiva	38
2.1.4 Seguretat viària	40
2.1.6 Salut laboral	41
2.2 L'educació, la formació i la transició al treball de la joventut catalana	42
2.2.1 Transició dels estudis al món laboral	43
2.3 Els joves i l'ocupació.....	45
2.4 Els joves, l'habitatge i l'emancipació.....	47
2.4.2 Habitatge.....	48
2.5 Els joves, el fenomen migratori i els joves immigrants.....	49
2.7 Els joves i la participació.....	53
2.8 Els joves en l'àmbit rural	55
2.8.1 Diferències entre el jovent en l'àmbit rural i l'urbà.....	58
2.9 Conclusions	61
3.1 Història i definició de les polítiques de joventut a Catalunya	63
3.1.1 Història de les polítiques de joventut.....	63
3.1.2 Definició de les polítiques de joventut	66
3.2 Els diferents paradigmes de les polítiques de joventut	70
3.2.1 Les polítiques de transició	70
3.2.3 Les polítiques integrals.....	73
3.3 El Pla Nacional de Joventut de Catalunya i els Plans Locals de Joventut: Les eines d'intervenció del Tècnic de Joventut.....	75
3.3.1 El Pla Nacional de la Joventut 2000-2010 i 2011-2020 (el marc de referència de les polítiques de joventut a Catalunya).....	75
3.3.2 Els Plans locals de Joventut.....	77
3.4 La figura del Tècnic/a de Joventut	79
3.5 El Projecte Tècnic Compartit	83

3.6 Conclusions	90
4 Conclusió final: aproximació a la figura de l'educador social com a tècnic de joventut compartit en l'àmbit rural.....	92
4.1 Conclusions generals del treball	92
4.2 Aportacions de l'educador social a la figura del tècnic/a de joventut en l'àmbit rural	94
4.3 Què m'ha aportat l'elaboració del treball?.....	98
5 Bibliografia.....	99
6 Annexes	102
6.1 Annexa 1: Tasques i funcions del tècnic i del dinamitzador compartit de l'Alt Empordà	102
6.2 Annexa 2: Qüestionari descripció del lloc de treball	104
6.3 Annexa 3: Entrevista a tècnics compartits	111

0 Capítol introductori

A l'hora d'escollir la temàtica del treball de fi d'estudis, el que finalment ha pesat més en la meva elecció, ha estat la meva estada en el servei de pràctiques que se m'ha assignat i el nou àmbit que he tingut l'oportunitat de descobrir en aquest, el de la joventut.

Les pràctiques dels estudis, les he realitzat a l'Àrea de Joventut del Consell Comarcal de l'Alt Empordà, de la qual forma part el Projecte Tècnic Compartit. Aquest projecte, és el que du a terme i s'encarrega d'implementar, amb el seu equip de tècnics i de dinamitzadors, juntament amb els ens locals i amb la participació dels joves, les polítiques de joventut als municipis, els quals pel seu petit nombre d'habitants i per altres factors, comparteixen el tècnic/a i/o dinamitzador/a de joventut.

L'equip que formen els tècnics i el personal del Projecte Tècnic Compartit té l'objectiu de garantir, en principi, la correcta promoció i atenció al col·lectiu de joves dels pobles, així com a la vegada assegurar el correcte i eficient desplegament de les polítiques de joventut en els municipis que formen part del projecte.

Aquest projecte, es posa en marxa l'any 2005 a partir de l'elaboració del Pla Comarcal, dels Plans Locals de joventut, dels Projectes Tècnics de joventut, de les Programacions d'activitats i d'accions concretes. Aquests instruments d'intervenció, en els seus diferents nivells, han de ser coherents amb el Pla Nacional de Joventut de la Generalitat de Catalunya, el qual regeix les línies d'actuació de les polítiques de joventut al nostre país.

A grans trets, aquesta és una breu descripció del servei en el qual he dut a terme les meves pràctiques d'educador social i un dels motius pels quals he escollit fer aquest treball, ja que en un primer moment, no tenia la intenció d'elaborar un treball de fi d'estudis que tractes sobre l'àmbit de la meua plaça de pràctiques.

La meua idea inicial era vincular el treball a la tasca professional que havia dut a terme fins ara en l'àmbit d'infància i adolescència en risc d'exclusió social des de CRAE (centre residencial d'acció educativa), centre terapèutic (trastorns de

personalitat, de conducta i/o abús de tòxics) i tallers o casals en territoris amb població en risc d'exclusió social.

Ara bé, després de gaudir durant 4 mesos en l'àmbit juvenil, de compartir experiències i tenir l'oportunitat de poder fer una bona observació participant amb l'equip del Projecte Tècnic Compartit de l' Alt Empordà, amb els dinamitzadors i amb els joves dels pobles (amb els quals he compartit vivències, situacions i idees); després de revisar els treballs de fi de carrera disponibles a la Biblioteca de la UdG i de sentir-me convençut de la importància de l'àmbit juvenil, així com de la seva directa incidència en el desenvolupament integral d'unes persones i d'un teixit social de qualitat pel futur; he decidit a realitzar el treball sobre una figura professional relativament nova, el tècnic/a i/o dinamitzador/a compartit de joventut.

Amb l'elaboració d'aquest treball no busco definir el perfil professional del que ha de ser un tècnic/a de joventut o dinamitzador/a de joventut, el que humilment pretenc, és realitzar una aproximació a aquesta figura des dels estudis d'educació social.

L'objectiu principal del treball és establir un nexa d'unió entre el que pot oferir un educador social i els seus estudis, tant en la implementació directa de les polítiques de joventut, com en la intervenció directa amb els usuaris. Es a dir, ubicar la figura de l'educador social en l'àmbit de la joventut. A continuació, enumerarem l'objectiu general i els objectius específics del treball.

Objectiu general:

- L'aproximació a la figura de l'educador/a social com a tècnic/a de joventut en l'àmbit rural.

Objectius específics:

- Conèixer amb un mínim de profunditat el concepte de la joventut i la seva evolució durant els diferents períodes històrics.
- Aproximar-nos a les característiques, problemàtiques i necessitats de la joventut catalana a l'actualitat i en especial de la que viu en l'àmbit rural.

- Definir les polítiques de joventut a Catalunya, conèixer la seva història, les seves eines d'implementació i aproximar-nos als seus principals paradigmes.
- Descriure les principals característiques i funcions del tècnic de joventut a Catalunya.
- Exposar el projecte tècnic compartit de l'Alt Empordà i descriure les principals funcions i tasques dels professionals que hi participen.

L'estructura del treball es divideix, obviant la portada, l'índex, aquest apartat i el capítol que el conclourà; en 3 diferents capítols, a partir del quals es tractarà la temàtica juvenil des de diferents perspectives, les quals exposaré en els propers paràgrafs.

Cada capítol es pretén establir com a un objectiu específic, la suma dels quals, juntament amb allò que ofereix els estudis d'educació social, ens permetrà, en principi, assolir el nostre objectiu principal, que és l'aproximació a la figura professional de l'educador/a social com a tècnic/a de joventut en l'àmbit rural.

En el primer capítol, intentarem aprofundir en el concepte de la joventut, exposarem una perspectiva històrica, sociològica i antropològica, caminant des dels ritus de pas de les societats ancestrals. Seguidament, descriurem les diferents generacions juvenils sorgides durant el segle XX, fins arribar a la descripció de la joventut a l'actualitat. En aquest darrer apartat, establirem un paral·lelisme amb la joventut a Catalunya, tenint en compte fenòmens històrics com la guerra civil espanyola i la dictadura franquista, a la vegada que considerarem fenòmens d'actualitat, com ara l'actual conjuntura econòmica, motivada per la crisi i la interculturalitat, deguda a les migracions recents. Aquest capítol esdevindrà una introducció al constructe sociocultural de la joventut i una aproximació a les característiques més generals de la joventut catalana en la seva història recent.

En el segon capítol, ens acostarem una mica més als joves catalans. En aquest cas, ens hi apropem a partir de les informacions recollides des de diferents estudis de l'Observatori Català de la Joventut, així com des dels coneixements que he obtingut en la meua observació participant durant les pràctiques. A partir de les conclusions de parts d'alguns estudis i d'aquesta observació, intentarem

fer una aproximació a la realitat de la joventut de Catalunya i més concretament del jovent de l'àmbit rural, tenint en compte factors com la cultura, el món rural, la immigració, l'educació o la formació, el treball, l'habitatge, l'emancipació, l'oci, la participació i el teixit associatiu. Amb aquest capítol pretenc realitzar un apropament a la realitat juvenil catalana actual, ja que en el capítol s'exposaran algunes de les conclusions d'estudis realitzats fins ara sobre les característiques, les necessitats i les demandes dels joves a Catalunya en general. Per altra banda, introduïrem el treball en l'aproximació al jovent de l'àmbit rural, el qual intentarem definir de la forma més correcta possible, ja que els municipis rurals són el principal àmbit de treball del tècnic i de la tècnica compartit/da de joventut.

En el tercer capítol coneixerem de forma breu la història de les polítiques de joventut a Catalunya, per tant, inclourem un resum de les seves diferents etapes i definirem el concepte de les polítiques de joventut, així com els seus principals paradigmes (transició, integrals i afirmatius). Tot seguit, realitzarem un breu referència a l' anterior Pla Nacional de Joventut de la Generalitat de Catalunya (2000-2010) i el nou que aquest any s'estrena (2011-2020), a continuació parlarem de la principal eina del tècnic/a de joventut a l'hora d'elaborar i executar les polítiques de joventut, els Plans Locals de Joventut. Per acabar, definirem la figura del tècnic/a de joventut i les seves funcions com a implementador de les polítiques de joventut, remarcant algunes de les seves característiques i dificultats principals a nivell general. Seguidament, explicarem en que consisteix el Projecte Tècnic Compartit que es du a terme des de fa 6 anys a l' Alt Empordà i quines són les funcions i tasques específiques del tècnic/a de joventut compartit/da dins el projecte. El fet d'escollir el Projecte tècnic Compartit i els seus professionals per realitzar l'aproximació al perfil professional de l'educador social com a tècnic/a de joventut en l'àmbit rural és molt senzill i es pot resumir en dos arguments. El primer seria per una qüestió de proximitat i de coneixement per part meva, ja que jo visc a l'Alt Empordà i en aquest projecte és on jo he realitzat la meva estada de pràctiques. El segon, que l'Alt Empordà és una comarca amb una gran quantitat de municipis rurals, als quals el Projecte Tècnic de Joventut Compartit ofereix els seus serveis.

Pel darrer capítol ens restarà la conclusió del treball. Aquest últim apartat és aquell en el que es desenvolupa l'objectiu general del treball i en el qual es realitzarà l'aproximació de la figura de l'educador social com a tècnic de joventut en municipis rurals, tenint sempre en compte la informació recollida en el marc teòric desenvolupat, l'aportació dels estudis d'educació social i tot allò que jo pugui aportar.

Al final del treball, es facilitarà la bibliografia utilitzada i de referència. Finalment, s'adjuntaran els annexes que s'han utilitzat en l'elaboració d'aquest.

1 El concepte de la joventut

Aquesta és la primera parada del treball i en ella realitzarem una mirada a la joventut des d'una visió històrica, sociològica i antropològica.

En aquest capítol, ens marcarem com a objectiu principal adquirir una base sobre el col·lectiu amb el qual un/a educador/a social haurà de treballar en el cas que exerceixi les tasques pròpies del tècnic/a de joventut o del dinamitzador/a de joventut. Aquest és el col·lectiu juvenil.

Per tant, el capítol ens tractarà de respondre algunes preguntes, les quals miraran d'apropar-nos al constructe sociocultural juvenil i a la vegada ajudar-nos a comprendre millor la importància que suposa promocionar i atendre les necessitats que pot presentar aquest col·lectiu. Aquestes preguntes són:

- Què és la joventut?
- Des de quan tenim constància de l'existència d'aquest col·lectiu social?
- Quins són els antecedents antropològics que precedeixen el desenvolupament d'aquest constructe?
- Què és una generació i que significa la generació en l'àmbit juvenil?
- Quines són les generacions o les etapes que ha generat aquest col·lectiu durant el transcurs de la era industrial fins als nostres dies?
- Com podríem descriure la generació que actualment representa la joventut avui en dia?
- Quins paral·lelismes i quines diferències podem establir entre les diferents generacions que hem exposat durant el capítol i la joventut catalana en aquests períodes de temps?

Per respondre aquestes qüestions dividirem el capítol en diferents parts, les quals tractaran de donar resposta a les preguntes plantejades amb anterioritat.

La primera part, ens tractarà de definir i categoritzar al col·lectiu juvenil, en ella tractarem els orígens del concepte i descriurem a grans trets els antecedents antropològics al constructe juvenil, es a dir, es descriurà la joventut, des dels ritus de pas de la infància a l'edat adulta, fins a la joventut com a període de transició al món dels adults.

En la segona part definirem i comentarem què és una generació, així com quin és l'efecte que provoca en la realitat social i en els seus processos de transformació. Seguidament farem una breu descripció de les diferents generacions sorgides a nivell mundial des de la Revolució industrial fins als nostres dies, tenint en compte la realitat històrica present en cada una de les diferents etapes a les quals pertanyen aquestes generacions. Al final d'aquesta part, ens centrarem en l'actual generació de joves que estan sorgint i comentarem de forma més detinguda les característiques principals d'aquests a nivell general.

En la tercera part del capítol, per tal de concretar una mica més en la temàtica de la joventut a Catalunya, realitzarem un seguit de paral·lelismes i diferències entre les diferents generacions sorgides a nivell mundial i les que habitaren a Catalunya durant el segle XX.

A la darrera part, realitzarem un recull de conclusions.

1.1 Definició, descripció, història i antecedents antropològics de la joventut

Quan parlem de joventut, ens referim a un concepte molt ampli, per tant, amb l'objectiu d'apropar-nos a ell i d'entendre el seu significat, ens hi aproximarem des d'una perspectiva històrica, sociològica i antropològica.

Primer de tot, hem de tenir en compte que la joventut, tal i com l'entenem avui en dia i en el nostre context, es a dir, el de les societats occidentals, és un constructe relativament nou. L'inici d'aquest constructe social o cultural el podem situar en la consolidació de la societat industrial, en el canvi de les estructures socials i en la consecució d'una sèrie de drets socials que es van assolir durant aquest període. Aquests drets socials tenen a veure amb l'escolarització dels infants, amb la família, amb el mercat de treball, amb els drets sindicals, amb el servei militar, amb el món associatiu i amb el lleure. Aquests factors, impulsaren l'aparició d'una nova generació amb la necessitat d'impulsar una cultura pròpia, diferent i en alguns casos enfrontada a la de la generació anterior.

Tot i que al naixement de la joventut com a concepte no se li pot assignar una data precisa, la seva evolució com a constructe comença als principis de l'era industrial, tot i que no es va començar a democratitzar fins a finals del segle XIX, seguidament, es va anar desenvolupant durant el segle XX fins a arribar a principis del segle XXI, que és el període de temps que ara mateix ens toca viure.

Ara bé, el fet de que durant el segle XIX i XX es desenvolupi la joventut com a constructe social, no exclou que les societats anteriors a l'era industrial no contemplassin la figura del jove, ja que infants, adolescents i joves n'hi ha hagut en tots els temps, en totes les cultures i societats. el fet diferencial seria el tractament d'aquest col·lectiu com a grup d'edat, així com la consideració o importància que se li donava a aquest com a part del conjunt de la societat.

Per aquest motiu i amb ànim d'adquirir una base teòrica que ens ajudi a entendre el concepte, realitzarem una mirada a la joventut des d'una perspectiva antropològica, la qual ens durà fins a la perspectiva sociològica i històrica que encetarem a partir de les societats industrials.

Pel que fa a la primera etapa del capítol, ens centrarem en l'evolució i la breu descripció de la joventut en els diferents tipus de societats. Per tant, realitzarem una mirada a la joventut i al seu significat en aquelles societats que van precedir l'era industrial, a la vegada que en el constructe sociocultural que representa la joventut tal i com la coneixem en els nostres dies.

1.2 Orígens de la joventut: les societats primitives, estatals , camperoles i industrials

En aquest apartat, realitzarem una aproximació al grup d'edat o col·lectiu juvenil des dels orígens de la societat, es a dir, les societats primitives, fins a les societats industrials.

1.2.1 Les societats primitives

“Si bé l'ús de l'edat com a criteri de diferenciació social és universal, tant les fases en que es divideix el cicle vital com l' estatus que s'atribueix a cada edat presenten una enorme diversitat. En les societats anomenades primitives, és a dir, les societats sense estat, no sempre existeix una condició social nítidament diferenciada entre infantesa i adulta, mitjançant la progressiva participació en les activitats econòmiques i cerimonials, els adolescents i les adolescents s'insereixen com a membres de ple dret de la societat, transit que de vegades ve marcat pel ritus de la pubertat o d' iniciació, però en altres ocasions és un procés gradual que comença al final de la infantesa.” (Feixa, Carles; 1993:16).

Quan parlem de societats ancestrals o primitives, ens referim a aquelles societats en les quals no existeix l'estructura de l'estat, la qual s'iniciaria a occident en el món clàssic i amb la creació dels nous sistemes de govern (democràcia, república i imperi).

Pel que fa a la transició a la vida adulta en aquest tipus de societats, aquesta esdevé depenent d'un seguit de característiques, les quals determinen quin tipus de procediment es du a terme a l'hora d'assolir aquest trànsit. Les característiques i la durada del ritual de pas depenen específicament de si es tracta d'una societat patriarcal o matriarcal, de quina és l'estructura funcional i jeràrquica d'aquesta societat (clans, castes, tribus, famílies...) i finalment de quin tipus de societat es tracta, es a dir, si es tracta d'una societat guerrera, agrícola, de pastors nòmades, de caçadors i recol·lectors, etc. També caldria tenir en compte que el fet que aquesta transició pugui coincidir amb la pubertat biològica, ja que aquest fet no sempre ve determinat per factors purament biològics, sinó que aquests factors poden ser de caire social, cultural i inclús

individual. Per altra banda, seria interessant considerar que la durada d'aquesta transició ve determinada per la complexitat econòmica i social de cada societat, es a dir, quan més complexa és una societat a nivell econòmic i social, més gran és el període de temps que transcorre entre el període que esdevé de la infantesa al món adult.

La transició al món adult en aquest tipus de societats es pot dur a terme a partir dels ritus de pas, que acostumen a ser unes cerimònies que marquen el final de la infantesa i introdueixen al subjecte al món adult. Aquestes cerimònies simbolitzen el fet de deixar enrere l'estatus d'infant i el paper que aquests duen a terme en la seva cultura i societat, per adquirir l'estatus d'adult, amb les responsabilitats, les funcions, drets, tasques i poders propis del grup d'edat al qual es passa a formar part.

La naturalesa d'aquests ritus de pas depenen de la idiosincràsia o dels trets característics de la societat i de la cultura a la qual els joves pertanyen. D'altra banda, s'han de tenir en compte altres tipus de variables com ara el gènere dels subjectes i/o la posició social a la qual aquests pertanyen, ja que aquests factors poden influir tant en la durada, com en les característiques dels rituals de pas que els infants hagin de dur a terme.

En alguns tipus de societats primitives, el pas de la infantesa a la vida adulta pot esdevenir fruit de la progressiva participació en les activitats econòmiques i cerimonials, les quals marquen el camí d'inserció d'infant a adult amb plens drets socials de forma gradual, sense que hi hagi d'haver cap tipus de ritual de pas.

Per últim, en les societats primitives, els grups d'edat serveixen per legitimar un accés desigual als recursos, a les tasques productives, als deures i als drets reconeguts. A la vegada, també aquests grups d'edat s'encarreguen d'inhibir qualsevol tipus de conflicte que pogués sorgir entre els grups d'edat, així com assegurar la subjecció dels adolescents o infants a les regles socials establertes.

1.2.3 Les societats estatals

“L’aparició de l’estat s’expressa històricament en un eixamplament de les formes de diferenciació social: desigualtat sexual, ètnica, generacional i de classe. Sovint comporta l’aparició de la joventut com a grup d’edat diferenciat, al qual no es reconeix la plenitud de drets socials que fruïa amb anterioritat i se li assignen una sèrie de tasques educatives, productives i militars, així com un seguit de valors simbòlics, que l’aïllen de la resta del cos social. En les societats primitives, la condició juvenil va estretament lligada en l’ensinistrament guerrer. La generació d’un excedent de població permet que una part de la força de treball es dediqui a activitats no productives i la major complexitat social obliga als joves -si més no els barons de les elits-, a dedicar un temps de la seva vida a la formació cívico-militar” (Feixa, Carles;1993:18).

Des del moment en que la figura de l’estat i les seves formes de govern apareixen en escena en el si de les societats, les diferenciacions socials, es a dir, totes aquelles distincions que tenen a veure amb el gènere, l’ètnia, l’edat i la classe social o estrat al qual es pertany es fan més grans, així que d’una manera o altra s’institucionalitzen i adquireixen un paper regulador en el funcionament social. Per altra banda, podem dir que és en aquest tipus de societats estatals i més concretament en la societat clàssica (Grècia i Roma) que la joventut esdevé en un grup d’edat model, segons Carles Feixa, *“l’emergència del poder estatal, les jerarquies socials existents, la divisió del treball i la urbanització suposen l’aparició d’un grup d’edat al qual no se li reconeixen en plenitud els seus drets socials i se li assignen unes tasques de caire educatiu i militar” (Feixa, Carles; 1998:27).*

Per tant, en aquestes societats, la joventut apareix com un període vinculat a la formació militar i a la jerarquitització social, es a dir, un procediment que garanteix la reproducció del model social estatal.

En el mateix ordre de coses i amb clara orientació al que seria aquesta reproducció del model social generació rere generació, apareix “l’efebia”, institució encarregada de formar els “efebos”, es a dir, els joves, en allò que es considerava indispensable de cara a exercir com a ciutadà de ple dret. Aquesta educació s’inspirava en “l’agoghé” espartana, una institució militar on eren

educats els joves guerrers entre 16 i 21 anys. Cal remarcar que en les societats estatals, els esclaus, que eren aquells qui servien als ciutadans, no rebien una instrucció institucionalitzada ni preestablerta, es a dir, la paideia (educació) es limitava a aquells ciutadans joves de ple dret.

En resum, les societats estatals formen unes estructures socials més complexes, institucionalitzen l'educació, dilaten el temps que transcorre durant el transit de la infància a la vida adulta i a la vegada, a partir d'aquesta institucionalització de l'educació, elaboren un sistema eficaç per tal de reproduir totes aquelles desigualtats que ja existien en les societats primitives.

1.2.4 Les societats camperoles

“En el marc d'un sistema fragmentat per les unitats domèstiques, els grups d'edat dels joves no tenen a penes existència activa, autònoma. Les noies es casen aviat i, per tant, no tenen temps de ser joves. Els nois ingressen de seguida en la comunitat dels adults” (Feixa, Carles; 1993:22).

Pel que respecta als joves en les societats camperoles, tot i que aquests representen una part important de la força de treball, no gaudeixen de cap tipus de prestigi ni de poder. Tanmateix, a mode de compensació, aquests passaven a ocupar un lloc central en l'espai lúdic de la comunitat.

Les societats camperoles es componen d'unitats familiars de producció i consum, per tant, el funcionament social gira al voltant de la reproducció d'aquestes unitats. La funció dels joves i de les joves camperols és molt clara, i per tal d'aprendre allò que per designi havien de fer, des de molt joves, els nois i les noies eren separats de les seves famílies per residir en altres cases, on els nois aprendrien l'ofici que havien de dur a terme i les noies les tasques pròpies de la llar. Aquest itinerari començava aproximadament a partir dels 8 anys i acabava als 25 anys, moment en que els i les joves passaven a formar part del món dels adults.

Finalment podem dir, que de la mateixa manera que les dues anteriors societats, amb els seus rituals, espais de temps o institucions dedicats al transit de la infantesa al món adult, es busca una reproducció i legitimació de les

desigualtats i del model social; en les societats camperoles, a partir del vassallatge i de l'aprenentatge durant un llarg període de temps, es pretén de la mateixa manera reproduir aquest model i legitimar aquestes desigualtats.

D'altra banda, igual que en les societats estatals, la principal diferència entre els joves en cadascuna d'aquestes societats radica en el prestigi i la classe social a la qual pertanyen. De la mateixa manera que s'instruïa als ciutadans grecs a partir de les institucions educatives, el mateix passava amb els nobles de les societats camperoles, els quals eren formats per governar i per la guerra en les seves cases.

La diferència entre camperols i nobles és que els primers eren instruïts a partir d'una relació de vassallatge en altres cases i la seva instrucció es limitava al treball que haurien de dur a terme fins a la resta de les seves vides, perpetuant, generació rere generació aquesta relació de vassallatge i a la vegada assegurant la subsistència de les unitats domèstiques.

1.2.5 La joventut a les societats industrials

Va ser durant el desenvolupament de les societats industrials i més concretament entre finals del segle XIX i principis del segle XX , quan el que entenem avui en dia com a joventut s'estableix com a grup d'edat definit i percebut a nivell social. La joventut com a grup social apareix a partir de canvis econòmics i laborals com l'abolició del treball infantil i els canvis en la família (que passa de ser una unitat domestica de producció, a ser una unitat domèstica entorn a la cura dels fills), el servei militar obligatori, així com l'aparició de l'escola obligatòria, amb la consegüent institucionalització i universalització de l'educació.

Tots aquests fenòmens esmentats anteriorment, acceleren tot un seguit de canvis socials, els quals impulsen l'aparició d'aquest nou grup d'edat sociològicament reconegut, que és la joventut

La democratització de l' estatus que representa la joventut, no arriba fins a la segona meitat del segle XX , ja que el factor relatiu a la classe social encara

pesava molt en el conjunt de l'entramat social, diferenciant els joves burgesos d'aquells que pertanyien a la classe obrera.

Fins aquí i a mode de breu resum hem realitzat la primera parada del capítol, en la qual hem pogut conèixer a grans trets el concepte de joventut i la seva evolució des de les societats primitives, fins a la democratització i universalització d'aquest constructe en les societats industrials.

En el següent apartat, parlarem del què és una generació, així com de quin efecte i quins canvis produeix el constructe juvenil a nivell social, a diferència de la joventut en altres tipus de societats. També esmentarem i definirem quines han estat les diferents generacions que han representat al col·lectiu juvenil des de principis del segle XX fins als nostres dies, per a continuació, realitzar un apropament a la joventut catalana del segle XX i principis del XXI a partir de les diferències i paral·lelismes entre les diferents generacions juvenils a nivell global i les generacions juvenils catalanes.

1.3 Les generacions juvenils i la seva incidència en el desenvolupament de la societat fins als nostres dies

En aquest apartat, definirem el concepte generació, indispensable per entendre la joventut des d'una àmplia perspectiva.

1.3.1 Què és una generació?

Socialment, la paraula *generació* es refereix a un grup de població, determinat per uns marges d'edat comuns i els quals han viscut circumstàncies socials, culturals, polítiques i econòmiques comunes en uns moments molt similars. Aquest conjunt de població posseeix uns elements psicològics col·lectius, que li fan adoptar conductes determinades o diferenciades de les altres generacions o bé oposades a elles. A grans trets, aquesta podria ser una definició prou encertada del que seria una generació. En clau juvenil, les generacions han esdevingut com a pròpies, fruit de la situació política, econòmica, social, cultural i històrica que han viscut. Les característiques de les diferents generacions estan íntimament relacionades amb la realitat de l'època. Moltes

de les aportacions que s'han facilitat a les posteriors generacions, han esdevingut a partir dels conflictes generats tant amb les anteriors generacions, com amb la cultura dominant, amb la cultura parental o amb la realitat social.

Totes aquelles aportacions, fruit de les característiques, de les reivindicacions o dels comportaments de les diferents generacions juvenils, poden arribar a esdevenir en un futur a mig o llarg emplaçament, en la llavor de petits canvis socials o en processos de transformació social, per tant, podem concloure que les aportacions de les diferents generacions juvenils pel que fa a cultura, moda, estètica, ideologia, actitud i un llarg etcètera, tenen un pes social considerable tant en la realitat actual, com en la construcció de realitats futures. D'aquí la importància de les generacions i les seves aportacions en el context social.

Una vegada tenint mínimament clar què és una generació, així com la seva importància en la història i en el context global de la societat, centrarem la major part d'aquest apartat a nomenar i definir les diferents generacions que han existit a nivell mundial durant el segle XX i principis del XXI, a la vegada que realitzarem tot un seguit de paral·lelismes amb les generacions que han existit durant aquests mateixos segles al nostre territori.

1.4 Les generacions juvenils des de finals del segle XIX fins a principis del segle XX

Des de la creació i consolidació de la joventut com a constructe sociocultural fins als nostres dies, han estat nombroses les diverses generacions juvenils que de manera global han deixat la seva empremta en el transcurs de la història de la humanitat i que, d'una manera o altre, han representat la llavor del progrés sociocultural, de molts dels canvis històrics succeïts, així com de multitud de processos de transformació social des del principi del naixement del constructe juvenil, fins als nostres dies. Precisament per aquest motiu, per la importància del col·lectiu juvenil en el desenvolupament futur de la societat, crec important l'elaboració d'aquest apartat, ja que les contracultures i subcultures sorgides a partir de moviments socials contemporanis sorgits durant el segle passat, d'una manera o altre, defineixen el nostre present, el

funcionament social, les idees que hi podem trobar i part del llegat cultural que posseïm avui en dia.

Per tal de classificar les diferents generacions juvenils sorgides des de principis de segle XX fins als nostres dies, desenvoluparem una petita síntesi i reflexió a partir de la classificació generacional elaborada per Carles Feixa, doctor en antropologia social i autor especialitzat en antropologia juvenil. Sense la seva aportació a l'antropologia juvenil, l'elaboració d'aquest capítol hauria estat més que complicada.

1.4.1 La generació A (adolescent)

Aquesta seria la primera generació juvenil classificada i d'una manera o altre, la que posa de manifest la condició de jove i la delimita en un grup d'edat concret, es a dir, el punt de partida del constructe sociocultural juvenil. *“L'any 1899, la legislació britànica imposa la prohibició d'empresonar als menors de 16 anys juntament amb els presos comuns, més tard, l'any 1908, s'instaura el primer tribunal de menors”* (Feixa, Carles; 2001:28). Fets com els citats posen de manifest aquest nou constructe situat entre la infantesa i el món adult. Per tant, a partir de la universalització de l'educació, de la creació de la justícia juvenil i del funcionament de totes les institucions que es creen per cobrir les necessitats sorgides a partir de l'aparició d'aquest nou constructe, es consolida l'estatus de jove, que tot i gaudir d'un cert reconeixement, no era capaç de fugir de l'estigmatització social, ni de la diferenciació per motius relacionats amb les classes socials o estrats.

Els adolescents com a tal en aquella època se'ls coneixia com a tots aquells nois i noies entre 12 i 25 anys, els quals, per la seva condició d'adolescents, eren estigmatitzats com a persones inestables i conflictives. Els joves formaven part d'un grup d'edat amb unes característiques, que en aquell temps van ser definides per les teories psicològiques i que van motivar en certa mesura la consolidació de l'estigma de la joventut. És aleshores, quan per tal de donar resposta a les necessitats que presentava aquest constructe, es creen una

sèrie d'estructures i institucions socials dedicades a formar, ocupar i tractar als diferents adolescents depenent de la problemàtica o de les característiques que presentessin.

Aquesta és la generació A, inicial d'adolescent i la 1a que sorgeix, creada a partir dels canvis d'estructuració social ocorreguts a partir de la consolidació de les societats industrials i també dels primers estudis a nivell psicològic realitzats sobre el grup d'edat juvenil. En resum, la gènesi del col·lectiu jove tal i com el coneixem avui en dia.

1.4.2 La generació B (Boy scout)

L'any 1908 es funden els boy scouts, una organització juvenil d'arrels militaristes, a partir de la qual s'intenta donar resposta a les necessitats dels joves i adolescents de l'època emprant una metodologia militar adaptada a la formació de la joventut, amb l'objectiu de formar millors ciutadans pel futur. Aquest sistema, igual que en les societats primitives, estatals i camperoles; pretén reproduir les desigualtats existents i alhora proporcionar un ordre als joves, si més no, aquells que pertanyien a les classes mitjanes i burgeses.

Per altra banda, a partir d'articles d'intel·lectuals de l'època com l'estudiant de filosofia Walter Benjamin, es considera que ser jove era més que un període de transició i que aquests havien d'aportar més coses, com ara una cultura pròpia, la qual podria arribar a esdevenir la llavor d'un canvi social.

Per tant, a partir d'aquesta generació, la joventut passa de ser un simple període de temps o grup d'edat, a significar alguna cosa més, aportant a la societat una cultura pròpia i erigint-se metàfora del canvi social.

1.4.3 La generació K (Komsomol)

Aquesta generació juvenil neix de la desfeta de la 1a Guerra Mundial i de les conseqüències demogràfiques negatives que te aquesta guerra per la joventut que hi va participar. És en aquesta època, quan es comença a parlar de generació, terme vincula't a les quintes del servei militar, el qual assumeix les funcions de ritual de pas per les generacions o quintes que s'anaven succeint.

El terme Komsomol s'extreu de l'organització juvenil soviètica, que es desenvolupà a partir del triomf de la revolució dels bolxevics l'any 1917 i que es basa en el model scout adaptant-lo a les necessitats de l'estat revolucionari. En aquesta organització les diferències s'estableixen per grups d'edat i la divisió sexual desapareix. El triomf de la Revolució russa i l'impacte que va causar en els joves progressistes d'arreu del món, van suposar tot un esdeveniment generacional.

Aquesta generació, és la primera en la que es posa en pràctica el poder de canvi de les generacions juvenils i en que aquestes, es tornen protagonistes de les transformacions socials establertes a partir de la seva participació en les estructures socials, com s'observa en el cas de l'estat revolucionari soviètic. També es considera la joventut a partir d'aquesta generació, com a un grup d'edat amb consciència comuna fruit de la realitat social, política i econòmica, així com dels canvis soferts durant aquesta època a nivell mundial.

1.4.4 Generació S (Swing)

Aquesta generació sorgeix en el període històric d'entreguerres, sota la influència de la Revolució soviètica, de la crisi financera (la crisi del 29) i de les lluites obreres. En aquest període de temps, es desenvolupen els règims totalitaris a Alemanya i Itàlia, a la vegada que a Espanya la Guerra Civil acaba amb el triomf dels nacionals. Enmig d'aquest augment del totalitarisme, sorgeix una generació de joves que a partir de la música i de la cultura pretenen evadir-se d'una realitat que no convergeix amb la seva manera d'entendre el món. En

el cas d' Alemanya, aquests eren els rebels del swing, joves que a través de la música pretenien evadir-se d'una realitat autoritària.

En aquest període, a partir d'escrits com els del pensador Antonio Gramsci, es reconeix que les situacions de conflicte generacional es deuen més als contextos històrics i socials, que no a la naturalesa de la joventut, es a dir, no és el fet de ser jove el que genera el conflicte amb les anteriors generacions, si no els condicionants històrics, culturals i socials.

1.4.5 La generació E (escèptica)

Aquesta generació neix un cop acabada la 2a Guerra Mundial i en el cas d' Espanya la Guerra Civil espanyola. Es tracta d'una generació abatuda per la mortaldat i la barbàrie ocorreguda durant el transcurs de la 2a Gran Guerra. Es tracta aquesta, d'una generació que a conseqüència de les penúries a la trinxera, se li han ensorrat els seus ideals de joventut i ha perdut part del seu compromís polític i moral, d'aquí el sobrenom de generació escèptica. Tot i així, amb el creixement econòmic de la postguerra, la divisió del món en dos grans blocs (la guerra freda), juntament amb l'expansió del capitalisme i del concepte de cultura juvenil, aquest escepticisme inicial es va perdent i la joventut comença a ser el grup d'edat de moda.

1.4.6 La generació R (rock)

Amb el naixement del rock and roll a Memphis l'any 1954, es posa de manifest el primer moviment cultural juvenil plenament consolidat de caire internacional i interclassista. Aquesta manifestació assenta les bases d'allò que coneixem avui en dia com a subcultura juvenil. El món juvenil s'emplena d'icones (James Dean, Elvis...) que posen de manifest la consolidació de la cultura juvenil i la importància d'aquesta en el conjunt de la societat.

En els centres de secundària, no només s'impartia activitat acadèmica, sinó que s'hi gestaven tot un seguit de rituals i construccions culturals elaborades des dels joves i pels joves, les quals dibuixaren les imatges culturals que tenim de la societat juvenil de l'època i que en molts dels casos, encara perduren fins els nostres dies, es a dir, es crea una societat juvenil dins de la societat, amb els seus codis, característiques, motivacions, etc.

A mode de conclusió, aquesta generació destaca per ser aquella en la qual neix allò que anomenem com a subcultura juvenil (rockers, hippies, punks...), a la vegada que es consolida una identitat juvenil pròpia.

1.4.7 Generació H (hippy)

En el marc de les universitats i fruit del naixement de diferents moviments juvenils de caire polític, filosòfic i ideològic, a mitjans dels anys 60, sorgeix el que coneixem com a moviment "hippy", considerat un col·lectiu revolucionari que suposaria el naixement de la fins ara considerada primera contracultura, es a dir, una cultura alternativa en oposició a la cultura hegemònica i parental.

Aquesta època, es caracteritza pel redescobriment per part de les noves generacions juvenils de molts autors oblidats, a partir dels quals es generen nous discursos, amb l'objectiu de facilitar la consolidació d'aquesta contracultura.

Aquesta contracultura es va posar a la pràctica a partir del moviment de les comunes, de les ocupacions, de les filosofies orientals, de la experimentació amb les drogues, l'antimilitarisme i l'ecologisme. Els "hippys" van rescatar les teories marxistes, freudianes, la filosofia oriental, a més de la literatura mitològica i fantàstica per tal de construir la seva pròpia aportació cultural, la qual suposaria una gran influència per a futures generacions.

1.4.8 Generació P (punk)

Sota la influència de la crisi del petroli i des de les classes socials menys afavorides neix el moviment "punk". Aquest, suposa més que un simple moviment musical o estètic, ja que representa una de les formes de resistència més explícites de la joventut vers una societat, la qual no era capaç de satisfer les seves demandes (feina, formació, futur). El "punk", que traduït vol dir "merda", és un moviment contracultural que es rebel·la davant la incertesa i la precarietat en la que es veuen sumits els joves de meitat dels anys 70 fins entrats els anys 80. El "punk", no és més que una resposta irada dels joves a una societat adulta que ni els té en compte ni els assegura un futur. Aquest no és tan sols un moviment juvenil de caire estètic i musical, sinó que com el moviment hippy, esdevé una actitud i una forma de vida no exempta d'una forta càrrega ideològica. Els lemes "punk" per excel·lència són el "no future" i el "do it yourself", es a dir, "sense futur" i "fes-t'ho to mateix".

Podríem considerar la generació "punk" com la més reivindicativa i explícita de les generacions juvenils. Una de les característiques d'aquesta generació és la consolidació d'una cada vegada més pròpia subcultura juvenil.

També caldria destacar el caràcter de discrepància amb l' anterior generació pel que fa al seu vessant ideològic, musical i estètic, molt més marcat per la frustració.

1.4.9 Generació T (tribu)

Entrats els anys 80, ben bé a meitats d'aquesta dècada, la sensació d'incertesa continuava sent una de les característiques predominants pel col·lectiu juvenil. La manca d'ocupació, la crisi ideològica i l'ensorrament de les ideologies contraculturals, sumien el jovent en un estat d'apatia i de desesperança. Aquesta desesperança i una actitud cínica davant la vida, es traduí en la construcció de les mal anomenades tribus urbanes i més correctament anomenades subcultures juvenils ("okupes", "heavys", "makiners", "punks", "skins"), quasi totes amb "k".

Aquestes subcultures, oferien variants estètiques, ideològiques, musicals i rituals. D'una manera o altre, facilitaven al jovent la seva cerca d'identitat durant el període juvenil, així com creaven un sentiment de pertinença davant una realitat social marcada per la precarietat i la incertesa.

La generació T, va marcar de principis mitjans dels 80, fins a principis dels 90 a una cultura juvenil que des dels anys 70 començava a patir un desgast ideològic i que necessitava d'una varietat discursiva i ideològica, que fos capaç d'aportar seguretat a un jovent mancat d'expectatives.

1.4.10 Generació X (xarxa)

Arribats a la dècada dels 90, podem relacionar aquesta època amb el final de la guerra freda, amb els inicis de la globalització econòmica, amb la caiguda del mur de Berlín i per sobre de tot amb l'expansió d'una xarxa que canviaria les nostres vides per sempre, Internet.

La cultura digital entra a les nostres vides i amb ella tot un seguit de maneres d'organitzar-se, de relacionar-se, etc.

Els moviments antiglobalització econòmica fan acte de presència, el jovent roman a casa cada cop fins a edats més avançades i els canvis socials cada cop són més accelerats. Immersos en aquesta situació, el període que comprèn des de l'adolescència fins a l'edat adulta es fa cada cop més gran, fet que eixampla la durada de la joventut.

1.4.11 Generació @

La generació @, seria aquella que ens ocupa els nostres dies, caracteritzada per l'accés universal a les noves tecnologies, per l'erosió de les fronteres entre sexes i generes, així com per un procés de globalització cultural juvenil, en el qual la xarxa d'Internet i el seu ús universal hi tenen molt a veure.

Aquesta generació es caracteritza per ser la de la consolidació de la xarxa i per la de la creació d'un nou espai de socialització, el digital. Els joves d'aquesta

generació conviu amb les noves tecnologies i són fruit de l'evolució generacional que ha anat succeint des dels inicis del constructe sociocultural juvenil fins a l'actualitat.

1.5 Paral·lelismes i diferències entre la joventut mundial i la Catalana durant el segle XX

Una vegada hem descrit, de la manera més sintetitzada possible, les diferents generacions juvenils que han existit des de finals del segle XIX fins a principis del segle XX, crec necessari, per tal d'aprofundir en el proper capítol, dedicar un breu comentari a la joventut catalana, cercant els paral·lelismes i les diferències, que ens permetin assolir el suficient coneixement de l'evolució del col·lectiu juvenil a les nostres terres.

Des de principi de segle XX fins a la Guerra Civil Espanyola, la inestabilitat política i la situació de pobresa d'un imperi vingut a menys, van marcar el recent estrenat col·lectiu juvenil. Les ideologies comunistes, els moviments obrers i els camperols constituïen els moviments ideològics juvenils predominants, impulsats aquests des de les classes treballadores. Tot seguit, succeïen dictadures militars i petits períodes democràtics, des dels quals sorgien molts intel·lectuals, autors i artistes provinents de classes més adinerades que constituïen una avantguarda cultural, artística, ideològica i pedagògica. Per tant, tot i les situacions de desigualtat i de pobresa, es gestaven moviments artístics, ideològics i de lluita, que desembocaren en la proclamació de la 2a República, amb el trist desenllaç de l'aixecament militar de l'any 36 i el posterior període totalitari. Realment, aquest país no estava preparat per una avantguarda tant potent.

Aquest període descrit, abraçaria les generacions Adolescent, Boy-scout i Komsomol . En el nostre cas, el condicionant clau és la història d' Espanya i Catalunya, els seus fets històrics i la resposta dels joves a aquesta realitat social juvenil, marcada per una forta desigualtat social i per una resposta avantguardista, artística, pedagògica, ideològica i de lluita d'unes generacions juvenils amb un fort compromís social.

La lluita durant la guerra civil va deixar una sagnia notable, que lligat a una dura postguerra i a un aïllament internacional acabada la 2a Guerra Mundial, significà que fins a mitjans dels anys 50, a conseqüència de l'obertura a l'exterior del règim franquista, el jovent es trobés immers en una espiral de supervivència. Durant aquest període sobrevien breus espurnes de l'esplendor ideològic i cultural en la clandestinitat, que més tard, entrats els anys 60, ressorgirien en els moviments ideològics i culturals clandestins, com a resposta a les joventuts del règim, de les quals formaven part una petita representació del total del col·lectiu juvenil.

L'obertura a l'exterior també motivà la rebuda d'influències de la cultura juvenil estrangera (el rock, el pop, el folk, els rockers, el moviment hippy), les quals desembocarien en aquells moviments culturals que durant els anys 60 i 70 dibuixaren un moviment de protesta contra el règim, i que també contribuïren en la construcció d'una cultura juvenil clandestina, la qual seria la llavor del progressisme i de la transició democràtica, amb la qual nasqué l'Espanya de les autonomies i amb elles les polítiques de joventut catalanes, de les que en parlarem en el 3r capítol i que representen l'instrument institucional que té l'objectiu d'atendre i promocionar el col·lectiu juvenil. El període de temps des de final de la Guerra Civil fins a la transició democràtica abraçaria les generacions escèptica, rocker i hippy.

Des de la transició democràtica, la cultura juvenil es trobava plenament influenciada per les generacions coetànies dels països veïns i el model cultural juvenil es copia, tot i tenir característiques autòctones, durant les dècades dels anys 80 i dels 90 fins a arribar a l'actualitat. L'estable període democràtic i la ja consolidació del col·lectiu juvenil, juntament amb el desenvolupament de polítiques dedicades a la joventut a Catalunya i a la globalització econòmica i cultural, han anat eliminant les diferències entre les generacions d'uns països i les dels altres. L'actual generació juvenil és la generació @ i durant el següent capítol, profunditzarem en les seves característiques, demandes i necessitats.

1.6 Conclusions

El concepte de la joventut ha patit una transformació i una evolució constant durant el transcurs de la història. Des de les societats primitives, fins al naixement de la modernitat, no només ha passat de ser un grup d'edat a un constructe sociocultural, sinó que el paper de la joventut en la societat ha canviat de forma notable.

En les societats anteriors a la Revolució Industrial, deixant de banda que les transicions al món adult fossin institucionalitzades o de caire tradicional, el grup d'edat complia un seguit de condicions bàsiques. D'una banda, s'assegurava la reproducció de les estructures socials i de l'altra s'establien unes jerarquies per motius d'edat, alhora que es legitimava una desigualtat en l'accés als recursos; amb això, el que es pretenia era mantenir un ordre social, a la vegada que aconseguir una perdurabilitat dels sistemes productius i del funcionament estructural d'aquestes societats.

Tot i així, a partir del naixement de les societats industrials, de la mecanització dels sistemes de producció, dels avenços en tots els àmbits i del naixement de les institucions sorgides per donar resposta a les noves necessitats creades a partir del naixement del constructe social (ja que en aquest temps encara no podem parlar de constructe sociocultural), no només s'allarga el període juvenil, sinó que a partir de les diferents institucions i organitzacions sorgides per donar resposta als problemes de la joventut, s'intenta de la mateixa manera que en les societats passades, la reproducció de les desigualtats i del funcionament de les estructures socials, a la vegada que mantenir un ordre en el si de la societat. En definitives comptes, el mateix fons amb una diferent forma. De tota manera, es fa evident un progrés a nivell de drets i una voluntat de canvi per primer cop a partir de la lluita de classes. Per primer cop, s'ensuma una veritable transformació social.

És a partir de mitjans de segle XX, després de patir les dues grans guerres, suportar durs temps de recessió, importants canvis en l'ordre mundial i després de l'arribada de la democratització de la joventut; que per primer cop sorgeix una identitat juvenil pròpia com a resposta a la cultura hegemònica i parental.

Els joves comencen a rebel·lar-se davant una realitat social que no se'ls pren de manera prou seriosa.

A partir d'aquest punt neixen les subcultures, les quals responen a la realitat social amb una clara voluntat de canvi, o si més no, amb ànim d'expressar la disconformitat per part del col·lectiu juvenil amb la realitat social. Aquestes subcultures representen un pas endavant en la consolidació de la joventut com a constructe sociocultural, a la vegada que trenquen amb la funció marcada des de les societats primitives, fins a mitjans del segle XX, de donar continuïtat a les estructures socials i de perdurar i legitimar les desigualtats.

Per primera vegada els joves es proposen canviar l'ordre de les coses, transformar la societat. Aquesta dinàmica evoluciona des de mitjans del segle XX, fins a l'actualitat a partir de les successives generacions, evolucionant en les seves formes, però mantenint un esperit inconformista i alhora generant una cultura, una filosofia, una estètica i una actitud, que sense cap mena de dubte ha estat el motor de molts canvis ocorreguts a nivell social i cultural, des dels anys 50 del segle XX, fins a l'actualitat.

En definitiva, l'evolució de la joventut ha respost a les conjuntures històriques, econòmiques i socials. Mentre l'objectiu ha estat la supervivència i les relacions de poder han estat marcades per les tradicions o les dures institucions, el paper de la joventut ha estat el de garantir la continuïtat dels sistemes. Tanmateix, el segle XX i els grans canvis estructurals pel que fa als sistemes econòmics, als sistemes de govern, als mecanismes de producció i a les relacions de poder, sumat a les diferents conjuntures econòmiques i polítiques durant el transcurs de la història recent, motiven una resposta per part de la joventut, la qual es tradueix en la construcció d'una cultura i una identitat juvenil pròpia, a la vegada que es produeix un apoderament per la seva part. Els joves poden i tenen el deure de transformar la realitat social.

2 Aproximació a la realitat juvenil catalana

Una vegada ens hem apropiat i hem aprofundit relativament en el concepte de la joventut, hem repassat les diferents generacions juvenils que han sorgit durant el transcurs de la història i hem descrit de manera breu les generacions juvenils catalanes des de l'època industrial fins a l'actualitat, desenvoluparem el segon capítol del treball.

En aquest segon capítol no es pretén descriure a la joventut catalana des d'una perspectiva antropològica i històrica, si no que es tracta de donar una visió dels joves a partir de recents estudis estadístics i de camp.

Agafant com a punt de referència les dades estadístiques i algunes les conclusions d'un seguit d'estudis i d'aportacions realitzats des de l' Observatori Català de la Joventut, realitzarem una aproximació a les característiques, problemàtiques i necessitats de la joventut catalana a l'actualitat. Aquests documents, tracten sobre els joves catalans respecte a temes tant importants com els que explicarem a continuació.

Sobre el tema de la salut i la gent jove, comentarem totes aquelles dades que tenen a veure amb l'alimentació, l'activitat física, el consum de substàncies (tant legals, com il·legals), la salut laboral, sexual, afectiva i reproductiva. Tota aquesta informació l'hem extret del recent estudi datat de l'any 2010 i titulat "Salut i joves Percepcions, pràctiques i polítiques sobre els processos de pèrdua de salut de la joventut a Catalunya".

Pel que respecta a l'educació i a la formació, ens basarem en les dades extretes de la "Enquesta a la joventut de Catalunya 2007". En aquest cas mostrarem el nivell d'estudis dels joves catalans, amb la finalitat de saber orientativament quin és el nivell acadèmic que ha assolit la joventut catalana. Seguidament i basant-nos en la mateix document, mostrarem dades sobre la transició de la formació al treball. Tot seguit, ens referirem al jovent i el món laboral de manera més concreta, per a continuació oferir algunes dades que reflecteixen la situació de l'emancipació i la problemàtica de l'habitatge que pateix el col·lectiu juvenil a Catalunya.

També mostrarem dades sobre les pràctiques d'oci dels joves catalans des de diferents grups d'edat, així com tractarem la temàtica relacionada amb els joves i la participació.

Des del recent estudi publicat l'any 2010 i titulat "Joves d'origen immigrant a Catalunya. Necessitats i demandes. Una aproximació sociològica", realitzarem un apartat, en el qual exposarem dades i situacions de caràcter general sobre la població jove immigrant a Catalunya

En el penúltim apartat, parlarem sobre el món rural i el definirem, tot posant de relleu les característiques, necessitats, problemàtiques i demandes del col·lectiu juvenil en aquest àmbit. Les dades que extraurem per dur a terme aquest apartat provenen del recent estudi anomenat: *"Món rural i joves, realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya"*, publicat l'any 2010.

Per últim i respecte als joves en l'àmbit rural, realitzarem un breu apartat en el qual posarem de manifest les principals diferències i similituds entre els joves que pertanyen al món rural i aquells que viuen en la ciutat. Aquest apartat, pretén justificar totes aquelles dades recollides en el capítol, ja que els joves, més enllà de la seva procedència, són joves; per tant, hem de tenir en compte que independentment de l'àmbit on hagin nascut o crescut, del seu gènere, de la cultura a la qual pertanyin o l'àmbit on duguin a terme les seves activitats, comparteixen de mode similar, tot i que amb lleugers matisos, les dificultats i les problemàtiques a les que es veuen exposats amb la resta de joves catalans. Per tant, considerarem que els joves rurals, de la mateixa manera que aquells de procedència urbana, es veuen reflectits en els estudis generals realitzats a nivell de Catalunya, dels quals també en formen part.

A mode de justificació i en referència als documents utilitzats per la composició d'aquest capítol, crec convenient comentar que els he triat, pel simple motiu que a partir d'ells se'ns obre la possibilitat d'apropar-nos al perfil i les necessitats dels joves amb el quals un educador/a social es pot trobar exercint les tasques de tècnic/a de joventut o tècnic/a de compartit/da en municipis rurals

Per altra banda, considero important l'actualitat d'aquests estudis i aportacions (l'estudi menys nou data de l'any 2007 i els més recents de l'any 2010), a la vegada que he valorat la temàtica específica d'alguns d'aquests. També veig necessari considerar la possibilitat que algunes dades extretes de "*l'enquesta a la joventut catalana 2007*", poden haver sofert considerables variacions a conseqüència de la greu crisi socioeconòmica que estem patint en l'actualitat.

Per acabar i abans d'entrar en matèria, crec necessari justificar, el fet que en alguns estudis i enquestes es considerin com a joves aquelles persones que tenen entre 15 i 34 anys, tot i que en d'altres, les mostres escollides oscil·lin entre els 15 i els 29 anys. En principi, les fronteres són difícils de definir, però en la societat actual, cada vegada és més present l'acceptació dins els grups juvenils d'aquelles persones que tenen entre 30 i 34 anys. Són diversos factors els que es tenen en compte, com pot ser la problemàtica de l'emancipació, la dificultat per accedir a l'habitatge, les ofertes d'oci o l'allargament dels estudis com a causes principals, però és un fet inqüestionable, que en les societats occidentals i en aquest cas la nostra, s'està produint un allargament del període de la joventut com a etapa vital.

2.1 Els joves catalans i la salut¹

Per començar i a mode d'introducció, hem de considerar que una bona salut és bàsica per a qualsevol persona que vulgui assolir un mínim de qualitat de vida, la qual li permeti realitzar qualsevol tipus d'activitat. Considerem la salut en els joves com la variable resultant de la combinació de diversos factors individuals i contextuals, a la vegada que definirem la malaltia o manca de salut com una anomalia de la qual un se'n pot sortir mitjançant un seguit d'atencions, aquestes són:

- L'atenció mèdica clínica assistencial, que és aquella que actua un cop la malaltia ha fet acte de presència, amb la intenció de tornar a les persones a un estat de salut normalitzat.

¹ La informació d'aquest apartat del capítol ha estat extreta de l'estudi "Salut i joves Percepcions, pràctiques i polítiques sobre els processos de pèrdua de salut de la joventut a Catalunya", publicat l'any 2010 i realitzat per Josep Lluís Espluga i Trenc (coordinador), Alex Boso i Gaspar, Liliana Gallego i Duque, i Joel Martí i Olivé.

- L'atenció de prevenció i promoció de la salut, que té com a finalitat actuar abans de que es desenvolupi el trastorn de salut, per tal d'aconseguir que la població amb la qual es treballa es mantingui sana.

A nivell general cal remarcar, que els joves catalans en la seva majoria, un 93%, consideren que gaudeixen d'una bona, molt bona o excel·lent salut, xifra que experimenta una tendència a l'alça, de la mateixa manera que l'esperança de vida de les persones que pertanyen a aquest col·lectiu, s'ha vist incrementada respecte al col·lectiu d'edat adulta (30-65 anys).

Una dada molt significativa és que la mortalitat juvenil es deu principalment (de més a menys) a accidents de trànsit, tumors, malalties del sistema circulatori, autolesions i malalties del sistema respiratori. Pel que respecta les malalties, més de la meitat, es a dir, el 57% dels joves, tenen algun tipus de trastorn crònic (un 25% en tenen 1 i el 32% restant dos o més). El predomini pel que fa a aquests trastorns es deu a les al·lèrgies, al mal d'esquena, a les migranyes i als mals de cap; a certa distància es situen els trastorns d'ansietat i de caràcter depressiu.

La majoria de la gent jove, un 84%, han visitat al metge durant el darrer any i un 40% d'aquets han consumit algun tipus de medicament els dos dies anteriors a l'enquesta de salut, situació que posa de manifest l'alt consum de fàrmacs que s'experimenta en la nostre societat.

El nivell de dolor, de malestar generalitzat, d'ansietat i de depressió entre la gent jove suposa la meitat (15%-11% respectivament) que el de la població adulta (31%-20% respectivament); pel que fa a la mala salut mental els percentatges són del 10% i cal remarcar que aquest risc és el doble entre les noies que en els nois. Normalment, aquests són problemes d'ansietat depressió que es veuen motivats en gran mesura per situacions d'incertesa o per la pressió social en molts dels casos. S'ha de valorar que el detonant d'aquestes crisis es deu generalment al consum d'alcohol o de cànnabis.

En aquest apartat farem una breu menció dels factors de risc més importants pel que fa a temes de salut entre els joves catalans, així com de les polítiques que es duen a terme amb l'objectiu de millorar la salut dels joves.

2.1.1 Alimentació i activitat física

Activitat física: pel que respecta a l'activitat física, la majoria de la població jove és lleugerament activa (es desplacen a peu i fan 20 minuts d'exercici un parell de cops per setmana) i un 15% d'aquests es consideren molt actius físicament, es a dir, duen a terme una activitat física regular i constant. Per altra banda, un 20% de la població juvenil es considera sedentària, per tant no realitzen cap tipus d'exercici físic. Com a dada a tenir en compte, cal dir que l'exercici físic es du a terme més per part dels nois que de les noies.

Alimentació: aquells que conviuen en una unitat familiar, consideren que porten una alimentació correcte, cas contrari d'aquells que viuen en pisos d'estudiants (especialment els nois). En el cas dels joves treballadors existeixen més pautes d'alimentació poc equilibrada, les quals són degudes en molts dels casos a la disparitat d'horaris dels membres de la unitat familiar. Pel que fa a les noies emancipades i treballadores, la situació és millor, tot i que no disposen de temps per poder cuinar un menjar saludable. També existeix aquella gent que viu sola i que no segueix una alimentació equilibrada per la mandra de cuinar per un sol comensal. Per últim, però no menys important ens trobem amb casos de trastorns de la conducta alimentària, els quals afecten a 1300 joves a l'any i en que 9 de cada 10 casos són dones les que els pateixen, presentant trastorns d'anorèxia, bulímia, així com d'altres trastorns inespecífics.

2.1.2 Consum de substàncies

Alcohol: dues terceres parts dels joves (67%), han consumit alcohol durant els darrers trenta dies i només el 13% assegura no haver-ne consumit mai. Es pot dir que la gran majoria dels joves catalans (68%) són bevedors moderats, els adults una mica més (71%), mentre que només el 8% són bevedors de risc (la meitat dels adults, un 16%). La resta es poden considerar abstemis en la mateixa proporció que els adults (24%). El consum d'alcohol es concentra en els caps de setmana, sobretot pel que fa als licors de graduació baixa i alta. Tot i que el consum d'alcohol es pot fer de manera molt diversa, la probabilitat de

ser bevedor de risc és més alta entre persones que també consumeixen altres tipus de substàncies, tant legals com il·legals.

Tabac: La tercera part de la gent jove manifesta que és fumadora habitual de tabac, tot i que s'observa una tendència a la baixa. L'edat mitjana d'inici en el consum de tabac se situa en els 16 anys. Més de la meitat dels joves fumadors (58%), afirmen que estan "preocupats" pels efectes del tabac en la salut i a dues terceres parts dels joves fumadors els agradaria deixar-ho.

drogues il·legals: la proporció de joves que afirmen que n'han consumit durant l'any anterior a l'estudi se situa en una tercera part de la mostra de joves. El cànnabis, en les seves diferents formes (haixix i marihuana), és la droga il·legal més consumida per joventut catalana (el 33% n'ha consumit en el darrer any), seguida per la cocaïna (el 10% n'ha consumit en el darrer any) i per les drogues de síntesi (el 5% n'ha consumit en el darrer any). En tots els casos els homes són molt més consumidors que les dones, encara que amb el temps aquestes distàncies s'estan escurçant.

Des de l'any 2002, existeix un increment sostingut dels inicis de tractaments motivats pel consum de cànnabis, tot i que en uns nivells força inferiors als de cocaïna (una 3a part d'aquests).

2.1.3 Salut sexual, afectiva i reproductiva

La sexualitat és un tema clau pel que fa a les pràctiques dels joves, ja que s'ha de tenir en compte, que en aquestes edats, l'experimentació i el descobriment de la sexualitat es torna quelcom important entre la joventut, tant per motius biològics, com individuals i socials.

Pel que fa a la salut sexual, un dels fenòmens que mostra una tendència creixent és el nombre d'avortaments. Tot i considerar la interrupció de l'embaràs una pràctica generalitzada entre totes les dones de 15 a 45 anys, és entre les noies de 20 a 30 anys on s'observa que aquesta va en augment. Aquests avortaments s'acostumen a dur a terme sense que els pares se n'assabentin i es sol recórrer a la sanitat privada, ja que l'atenció sol ser immediata.

Evolució dels avortaments legals entre les dones residents a Catalunya segons el grup d'edat**(dades absolutes). Catalunya, 1994-2004.**

Edat de la dona	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
15-19 anys	2.201	2.211	2.291	2.284	2.395	2.476	2.776	2.991
20-24 anys	4.045	4.223	4.456	4.312	4.436	4.687	5.259	5.852
25-29 anys	3.120	3.462	4.011	4.112	4.239	4.524	5.615	5.920
15-29 anys	9.366	9.896	10.758	10.708	11.070	11.687	13.650	14.763
Total 15-44 anys	14.136	15.207	16.710	16.605	17.278	18.434	21.976	23.799

Font: Registre d'interrupció voluntària de l'embaràs, Servei d'Informació i Estudis, Direcció General de Recursos Sanitaris, Departament de Salut. Dades extretes de l'Idescat.

Pel que fa a la SIDA, des de l'1 de gener de 1981, fins al 30 de juny de l'any 2009, el registre corresponent és de 16.247 casos a Catalunya. En aquest aspecte els homes quadrupliquen a les dones i els joves de 15 a 29 anys suposen històricament una quarta part dels malalts registrats (4350 joves diagnosticats). La tendència en aquest fenomen es mostra clarament a la baixa en els darrers anys entre la població jove.

De tota manera, cal valorar que les noves generacions juvenils no han viscut la problemàtica de la SIDA de manera tant propera com les generacions anteriors, per tant, en conseqüència, aquests no prenen tantes precaucions, amb el risc que comporta de baixar la guàrdia respecte a la malaltia. A continuació es pot veure un quadre en el qual s'inclouen els casos de SIDA des de 1981 fins a l'any 2009, segons el grup d'edat i per sexe.

Casos de SIDA declarats segons el grup d'edat, per sexe (dades absolutes). Catalunya, 1981-2009

Grup d'edat	Homes	%	Dones	%	Total	%
15-19 anys	53	0,4	19	0,6	72	0,4
20-24 anys	702	5,4	275	8,7	977	6,0
25-29 anys	2.516	19,2	785	24,7	3.301	20,3
15-29 anys	3.271	25,0	1.079	34,0	4.350	26,7
Totes les edats	13.067	100	3.180	100	16.247	100

Font: Registre de casos de SIDA a Catalunya, Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i SIDA de Catalunya (GEEISCAT), Departament de Salut.

Pel que es desprèn de les conclusions de l'estudi de l'any 2010 *“salut i joves: Percepcions, pràctiques i polítiques sobre els processos de pèrdua de salut de la joventut a Catalunya”*, una de les preocupacions més grans entre els joves catalans i les seves relacions afectives és la violència de gènere, una qüestió que de fet afecta més a les noies que als nois, ja que en aquest tema són les que més tenen a perdre i es presenten més vulnerables, tant en el món de la parella com a nivell social.

En un altre ordre de coses, ens trobem amb una altra problemàtica que afecta als joves en les seves relacions sexo-afectives, aquesta és la discriminació que alguns reben a causa de la seva opció sexual (homosexualitat, bisexualitat o transexualitat), tot i que la situació millora percebent-se una tendència a la baixa pel que fa a discriminacions d'aquest tipus. Per últim i en referència a les relacions socials dels joves, aquests posen èmfasi en comentar el risc de les relacions afectives que es generen des de plataformes digitals i a través de xarxes socials, qualificant-les de baixa qualitat i de les quals tenen una visió força negativa.

2.1.4 Seguretat viària

En els darrers anys, els accidents que han patit els joves entre 14 i 29 anys a Catalunya, han passat de ser la meitat a una tercera part, quedant reduït el percentatge d'aquests en un 28% de la situació inicial. El major ús del casc i del cinturó de seguretat han esmorteït aquestes xifres. Per altra banda, s'ha de dir

que el nombre d'accidents és infinitament superior entre els homes que entre les dones.

La majoria dels joves relacionen els accidents amb el consum d'alcohol, per tant s'acostumen a tornar en la conducció per evitar riscos, que associen més a les sancions policials que als accidents, per tant, en aquest sentit es demostra que l'enduriment de les normes de transit ha influït de sobre manera en la conducció de la gent més jove.

La rebaixa considerable que s'ha patit d'accidents de transit per part de la gent jove, ha ajudat a disminuir de manera important la mortalitat juvenil.

2.1.6 Salut laboral

Les dades evolutives sobre sinistralitat laboral marquen una clara tendència a la baixa. Dels 100 accidents per cada 1000 treballadors a l'any que es registraven l'any 2003 entre els joves, hem passat als 70 per cada 1000 de l'any 2008. Aquests accidents, es produeixen tant en el lloc de treball, com en el desplaçament de casa a la feina o de la feina a casa. Pel que fa als accidents en el lloc de treball, molts es produeixen a causa de les condicions en que aquest es du a terme.

La meitat dels joves treballen realitzant moviments repetitius amb els braços durant massa hores, amb un excés de treball i en molts dels casos treballen sols, generant un seriós risc de patir accidents o malalties laborals. D'altra banda una quarta part dels joves treballen en ambients contaminats (pols, vapors i pol·lució) o sorollosos i també han de moure càrregues pesades en postures perilloses (per sobre del nivell de l'espatlla), establint de la mateixa manera situacions de risc per la salut.

Pel que fa al risc de patir una mala salut mental degut a la feina, es relaciona, tal com hem esmentat en el darrer paràgraf als ambients contaminats, a les feines monòtones i repetitives, així com al fet de treballar sols i aïllats. Sobre els problemes de depressió i ansietat, aquests guarden relació amb el fet de dur a terme la tasca en un ambient sorollós, amb les males relacions professionals i amb les feines sense contracte o amb un de durada inferior a 6

mesos. Per tant, la relació entre la precarietat laboral i la mala salut mental dels joves queda més que justificada, a la vegada que es relaciona en molts casos amb el consum de substàncies, amb la manca d'activitat física i la mala alimentació (per falta de motivació i per desídia), constituint un cercle viciós que posa en perill la salut de molts joves.

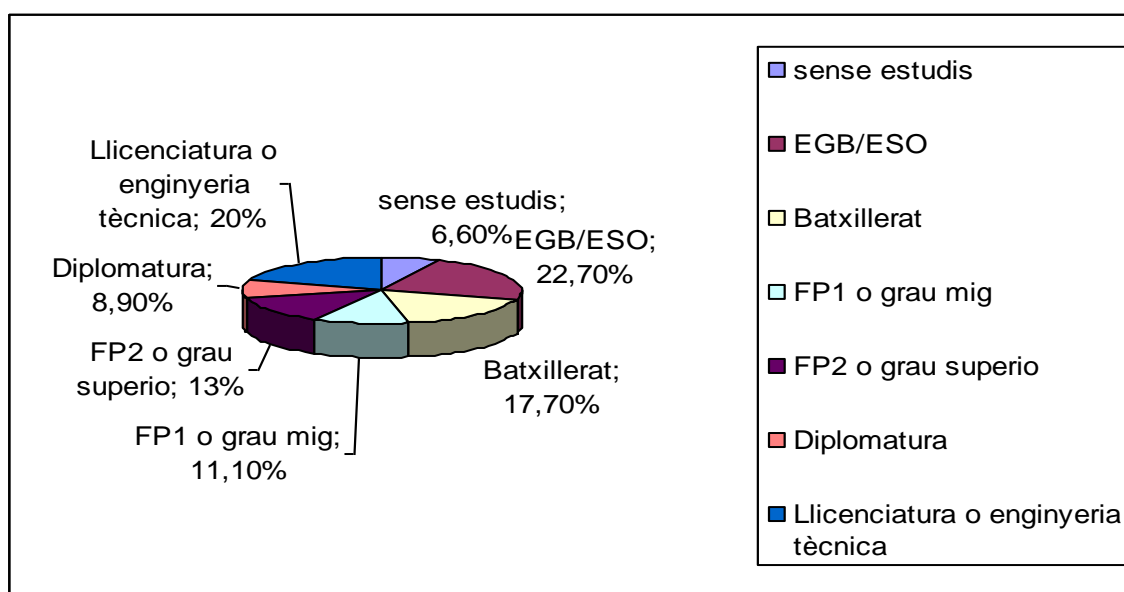
2.2 L'educació, la formació i la transició al treball de la joventut catalana²

Les dades que s'ofereixen a continuació no pretenen substituir a les dades dels registres oficials, si no que formen part de la mostra d'una enquesta, per tant el que pretenen, és realitzar una aproximació a la realitat de la joventut del nostre país pel que fa al seu nivell educatiu i formatiu. De totes les dades que s'han valorat en l'estudi, he seleccionat les de caràcter més general i les de les conclusions.

A mode d'introducció podem dir que en l'estudi s'ha tingut en compte una franja d'edat entre els 15 i els 34 anys com aquella que comprèn la joventut catalana, dels quals, un 66% del total dels joves enquestats no estudien, per un 33% que si ho fa. D'aquests, s'ha de tenir en compte que els joves que tenen entre 15 i 19 anys i que estudien són un 89'4%, mentre per altra banda, un 7'7% dels joves entre 30 i 34 anys ho fan, confirmant que a major edat dels joves, menor percentatge d'aquells que realitzen estudis.

Referent al nivell d'estudis de la població, segons l'enquesta, dels joves que tenen entre 15 i 34 anys, un 6'6% d'aquests no posseeix cap titulació, mentre un 22'7% dels joves té la titulació d'ESO/EGB. En el cas dels estudis mitjos, un 17'7% del joves catalans te en el seu haver el títol de batxillerat, mentre un 11'1% dels enquestats s'han titulat en FP1 o grau mig i un 13% FP2 o grau superior. Pel que respecta als estudis superiors o universitaris un 8'9% posseeix una diplomatura, mentre el 20% restant estan en possessió d'una llicenciatura o enginyeria tècnica.

² Informació extreta de "l'enquesta sobre la joventut catalana" publicada l'any 2007 per l'Observatori Català de la Joventut i realitzat per Pau Miret, Antoni Salvadó, Pau Serracant i Roger Soler .

Nivell d'estudis de la població catalana de 15 a 34 anys de l'any 2007

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2007, Secretaria de Joventut.

L'enquesta conclou que existeix un procés d'allargament dels estudis acadèmics, tot i que per altra banda es considera força gran el nombre de joves que els abandonen sense haver acabat els mínims obligatoris, o bé que no continuen estudiant, tot i posseir aquesta titulació mínima (ESO/EGB). L'allargament dels estudis es fa evident en aquells joves que cursen estudis superiors.

En els resultats de l'enquesta, es posa de manifest que en el nivell educatiu i en l'itinerari formatiu, existeixen molt factors que hi influeixen, però els més importants tenen a veure amb la procedència social i el gènere. Quanta més formació acadèmica posseeixen els pares de les famílies d'origen, més lluny arriben els seus fills en els estudis, per altra banda, cal destacar que les noies dediquen més anys als seus estudis que els nois, confirmant la tendència a l'alça respecte a la major formació acadèmica per part de les noies.

2.2.1 Transició dels estudis al món laboral

En aquest apartat, "l'enquesta sobre la joventut catalana 2007" posa de manifest que les trajectòries lineals són aquelles que els joves duen a terme en la seva majoria, ja que 1 de cada 3 joves ingressa al món laboral després

d'assolir estudis superiors. La segona trajectòria en ordre d'importància és començar a treballar després de finalitzar els estudis secundaris, seguida per 1 de cada 5 joves estudiants. En tercer lloc, trobem la trajectòria d'aquells que acaben els estudis obligatoris i ingressen en el món laboral, o bé que esperen fins als 16 anys, i sense haver assolit els estudis mínims obligatoris, es posen a treballar; aquesta trajectòria la realitzen un de cada 5 joves de la mostra enquestada.

En resum, la trajectòria que consisteixen en acabar els estudis i ingressar al món laboral la segueixen 7 de cada 10 joves, 2 en acabar els estudis obligatoris, 2 en finalitzar estudis secundaris i 3 en completar els estudis superiors. Dels 3 de cada 10 restants, no es pot dir que tots ells abandonin els estudis, ja que són molts els joves que combinen els estudis amb la feina. Per tant, es pot concloure que la majoria dels joves catalans no ingressen al món laboral fins que no finalitzen els seus estudis, tot i que alguns compaginen la feina amb els estudis, ja que només una minoria els abandona per ingressar al món del treball. Finalment ens trobem amb un grup, que el formen 1 de cada 10 joves, els quals han dut a terme trajectòries en que abundantment han combinat estudis i feina, amb recurrents episodis d'atur. Aquesta trajectòria no lineal però, no constitueix un model de transició gaire emergent avui en dia.

En la transició del món estudiantil al laboral, s'observa també una relació entre aquesta, la procedència social i el gènere, ja que s'observa una tendència a allargar els estudis i a posposar l'ingrés al món del treball entre els fills de les famílies amb un major nivell d'estudis i amb una millor categoria professional, de la mateixa manera que són les noies les que més allarguen els itineraris formatius.

La primera ocupació després de realitzar els estudis per part dels joves acostuma a ser qualificada i només un 10% d'aquests du a terme una feina no qualificada un cop ha acabat els seus estudis. El 40%, realitzen tasques manuals qualificades. Per altra banda, un 15% realitzen feines qualificades relacionades amb l'administració i els serveis, un altre 15% realitzen tasques tècniques i professions de suport i per últim, el darrer 15%, són els alts tècnics professionals i el personal directiu. Per tant, a millor nivell d'estudis, categories professionals més elevades com a porta d'entrada al món laboral.

2.3 Els joves i l'ocupació

Abans de tot, crec que cal remarcar que l'anterior apartat es referia a la transició dels estudis al món laboral un cop s'han finalitzat els estudis, mentre que aquest apartat es refereix a l'ocupació dels joves en general, es a dir, el tipus de tasques que duen a terme el col·lectiu juvenil. També cal dir que aquest estudi és el més recent realitzat a Catalunya i data de l'any 2007, per tant, les dades segurament hauran variat de forma radical degut a la crisi i a la reducció de molts llocs de treball, en especial els no qualificats.

En referència a les conclusions obtingudes a partir de l'estudi realitzat per l'Observatori Català de la Joventut titulat "*l'enquesta sobre la joventut catalana 2007*", l'anàlisi es realitzarà entre els dos grans grups de joves professionals que s'integren dins el món laboral. Per una banda ens trobem amb a) els perfils tècnics, per l'altra amb b) la mà d'obra no qualificada.

Pel que fa als joves tècnics, podem dir que aquests responen al perfil de tecnificació dels processos productius. Aquest perfil, com s'ha repetit en anteriors apartats com el de l'educació i el de la transició al treball ve condicionat, tant pel que fa a l'origen social, com pel gènere, ja que les feines no manuals qualificades les duen a terme de manera majoritària dones. De tota manera, s'ha de considerar que no tots els joves que es situen dins d'aquest perfil ocupen aquests llocs de feina, fet motivat per la sobrequalificació i la subcontractació laboral. Aquests fenòmens, malauradament, afecten a una quarta part dels i de les joves enquestats/des, entre ells joves madurs i formats, dones, immigrants, etcètera..., els quals, tot i estar preparats per realitzar tasques superiors, ocupen perfils professionals administratius o empleats d'inferior qualificació.

En referència al perfil obrer, aquest ha augmentat de manera exponencial des de l'any 2002, degut en gran part, a la creixent demanda d'empleats en el sector de la construcció, fet que ha repercutit tant en els llocs de treball que pertanyen a la indústria, com al sector serveis, a conseqüència de la major demanda de mà d'obra no qualificada. S'ha de tenir en compte, que aquests llocs de feina els ocupen proporcionalment més joves que adults, fet que sorprèn degut a la major qualificació d'aquesta generació vers la dels seus pares, tot i així, el treball manual no qualificat representa un 20% del treball

manual juvenil, per tant, podem extreure la conclusió que la gran majoria d'aquests obrers són peons qualificats en nivells de FP o superiors. Tal com hem repetit anteriorment, la majoria de joves que responen a aquest perfil obrer, són descendents de treballadors manuals, fet que posa de relleu els mecanismes de reproducció social, tot i així, els joves realitzen aquestes tasques a nivells superiors, ja que en molts casos existeix una evolució del no qualificat dels pares, al qualificat dels fills.

D'altra banda, és interessant tenir en compte quins són els factors d'èxit a l'hora de participar en processos d'inclusió laboral. En aquest cas, els resultats dels estudis no han estat obvis, ja que alguns indicadors mostren com aquest processos en la majoria de casos són més dificultosos pels joves qualificats que pels no qualificats. Aquest fenomen es pot explicar per la incorporació a edats més tardanes dels joves qualificats, tot i així existeixen altres indicadors com els menors nivells d'ocupabilitat entre els joves qualificats o els similars nivells d'atur entre els joves qualificats i els no qualificats. Aquesta situació, segons els estudis, es deu, a banda del moment d'incorporació al món laboral, a factors tant de caire estructural, com conjuntural.

Dels factors estructurals, hem de considerar la depreciació de les titulacions acadèmiques a causa de la seva generalització, es a dir, al progressiu augment dels joves amb titulacions. Pel que fa als factors conjunturals, ens trobem amb el cicle econòmic expansiu que la nostra societat ha experimentat de forma recent, el qual ha estat històric i fins i tot únic en la nostra societat. Aquest cicle econòmic ha permès el progrés de moltes famílies obreres, possibilitant que aquestes no davallin a trajectòries precàries a nivell sociolaboral. Un indicador que ha fet evident aquest expansiu cicle econòmic, és la baixa taxa d'atur experimentada (sense tenir en compte el context actual a l'any 2011). Per altra banda, en l'estudi es reflexa que tot i la cobertura en cas d'atur que proporciona l'estat del benestar, aquesta no és garantida a nivell universal i molts joves que es troben a l'atur, es troben desprotegits en aquest aspecte.

Un efecte positiu que deriva d'aquest període de bonança i expansió econòmica el trobem en el fet que s'ha contingut la temporalitat laboral, tot i que l'altra lectura que se'n deriva radica en el fet que si en un període expansiu la temporalitat laboral juvenil es situa en el 30%, quina serà aquesta

temporalitat en un context com el que vivim a l'actualitat? La resposta a aquesta situació la tindrem en estudis estadístics més recents, tot i que no es molt agosarat dir que aquesta creixerà de manera alarmant (sense tenir en compte l'augment dels índex d'atur). Per altra banda, també es confirma que aquestes situacions de temporalitat solen acabar-se amb els anys, comptant que una minoria de joves no acaben d'estabilitzar-se a nivell laboral, considerant que la seva edat es situa en la trentena.

Per acabar, un important fenomen a remarcar és una tendència que té molt a veure amb el que anomenem efecte generació, que consisteix en la cada vegada més tardana incorporació del jovent al món del treball.

2.4 Els joves, l'habitatge i l'emancipació

Aquest apartat tracta sobre una de les problemàtiques més importants que pateixen la majoria de joves a Catalunya. Aquesta problemàtica és l'emancipació i l'habitatge i afecta a gent situada en la franja d'edat situada entre els 18 i els 34 anys majoritàriament

2.4.1 Emancipació

L'anàlisi referent a les dades de la *"l'enquesta sobre la joventut catalana 2007"* sobre l'emancipació dels joves, posa de manifest una realitat detectada des de fa temps, que és el retard a l'hora d'emancipar-se per part de la gent jove, tot i així es pot constatar un augment de l'emancipació, en part degut a la formació de llars constituïdes per parelles i pels pisos compartits.

La immensa majoria dels joves, o bé viu amb els pares o amb la seva parella i/o fills. Agafant com a referència els joves de 30 a 34 anys, podem afirmar que un 20% dels joves que es troben en aquesta franja d'edat viuen amb els seus pares, dada que ens posa de manifest una greu problemàtica social. El percentatge de joves de 30 a 34 anys que viuen amb la seva parella i els seus fills es situa en un 35% , mentre els que ho fan amb la seva parella en un 30%. Per altra banda un 10% dels i les joves catalans entre 30 i 34 anys viuen en solitud i un 2'5% són mares que viuen en nuclis monoparentals.

Finalment, cal remarcar que els pisos compartits, corresponen en la seva gran majoria a les etapes estudiantils en règim de semi autonomia, així que pràcticament mai arriben a ser una opció d'emancipació en la transició de la joventut al món adult.

Una altra conclusió extreta de "*L'enquesta a la joventut catalana 2007*", referent al tema de l'emancipació, és que quanta més edat te un subjecte, més possibilitats te d'emancipar-se. El 50% dels joves emancipats, ho farien per viure en parella amb una edat mitjana de 27'2 anys, per altra banda, un 20% d'aquests s'emanciparien per anar a viure sols amb una edat mitja 27'8 anys i els que marxessin de casa per anar a estudiar fora, assolirien l'emancipació amb una mitjana de 22'7 anys, tot i que quan acabessin els estudis retornarien a casa, trajectòria que seguirien la majoria dels joves que s'han emancipat de casa pels estudis.

Pel que fa al matrimoni i els fills, una gran part dels joves que viuen en parella estan casats, com ho demostra que un 42% dels que tenen entre 30 i 34 anys pertanyen a aquest estat civil i un 6% estan divorciats. Els fills s'acostumen a tenir en parella i l'augment de la monoparentalitat es deu a l'augment dels divorcis.

En referència a la fecunditat dels joves, s'ha de tenir present que en el grup d'edat de 30 a 34 anys, un 10% d'aquests ha tingut un fill, mentre un 5% n'ha tingut 2, sent l'edat de maternitat mitjana de 27'1 anys i de paternitat els 28'1 anys, es a dir, una fecunditat reduïda i tardana.

2.4.2 Habitatge

Segons dades de l'enquesta realitzada a Catalunya l'any 2007 sobre els joves i l'habitatge, es conclou que del 100% dels joves emancipats, un 61'3% són propietaris del pis on viuen, l'hagin acabat de pagar o no. Els joves que viuen en règim de lloguer són un 28'4%, en canvi, el 10'3% restant el conformen altres formes d'ús de fruit com els pisos cedits. Pel que fa al preu de l'habitatge, independentment que aquest sigui de compra o de lloguer, aquest és d'una mitjana de 700 euros mensuals, una quantitat que en el cas del lloguer es

rebaixa als 600 euros mensuals i en la compra s'incrementaria en 750 euros mensuals, uns preus inflats per la bombolla especulativa immobiliària.

Aquestes són dades força generals, però que en canvi, ens aconseguen donar una mica de perspectiva a l'hora de comprendre els motius que originen la dificultat dels i les joves catalans a l'hora d'emancipar-se, un fet que afecta a l'autonomia de molts i moltes joves. Bàsicament, el que s'evidencia, és la dificultat d'aconseguir un habitatge per part de la joventut catalana, una problemàtica greu i clau.

2.5 Els joves, el fenomen migratori i els joves immigrants³

Durant la darrera època i degut a factors de tipus conjuntural, com ha estat aquest recent període d'expansió econòmica que s'ha viscut al nostre país, s'ha produït una gran allau migratòria, que d'una manera o altra ha condicionat les polítiques socials que s'han dut a terme durant aquests darrers anys. Tot i així, s'ha de valorar el fet que en aquests moments, l'any 2011, ens trobem en un període de recessió i encara estem a l'expectativa sobre com aquesta influirà a l'hora d'implementar aquestes polítiques.

El fenomen migratori és força complex i heterogeni, per tant, com forma part d'un apartat del capítol, em veig obligat, tot i que considero que és un tema d'allò més interessant, a tractar aquelles dades més generals per tal de fer evident la necessitat de tenir en compte un col·lectiu que representa una considerable proporció de la població catalana en el present i que sense cap mena de dubte suposarà un gran percentatge del total de la població catalana en un futur no gaire llunyà.

Segons dades del padró de població, un 27% de la població jove de Catalunya ha nascut a l'estranger, es a dir, 1 de cada 4 joves, o millor dit 370.000 joves procedeixen de 150 països diferents. Aquest col·lectiu el formen des de joves amb un projecte propi fins a membres de famílies reagrupades. Respecte als joves menors de 15 anys, un 11'5% han nascut a l'estranger. Per tant, a partir

³ Dades extretes de l'estudi de l'Observatori de la joventut anomenat "Joves d'origen immigrant a Catalunya Necessitats i demandes Una aproximació sociològica", coordinat per Amado Alarcón i publicat l'any 2010 per la Secretaria General de la Joventut de la Generalitat de Catalunya.

d'aquestes dades hem de tenir en compte que es tracta d'un grup molt variat, tant a nivell cultural, com formatiu.

També seria important valorar que quan més heterogeni és un grup, més variades són les seves demandes i necessitats, tot i l'objectiu comú que tots els joves volen assolir, inclosos els immigrants, que és el fet de dur a terme un projecte de vida.

D'altra banda hi ha molts joves fills de famílies immigrades nascuts a Catalunya, els quals evidencien un cop més aquesta heterogeneïtat entre els joves d'origen immigrant. Segons dades de l'IDESCAT, van néixer a Catalunya l'any 2008 25.220 nadons fills de mare estrangera, que suposen el 28'2% del total de nadons nascuts a Catalunya, circumstància que suposarà en un futur una major diversitat entre la joventut catalana, en gran part, degut a les diverses cultures parentals.

A més, s'ha de tenir en consideració que són les famílies d'origen immigrant amb fills i filles a Catalunya les que manifesten una major voluntat de permanència. En conseqüència, es planteja un important repte, si es pretén facilitar a tot el col·lectiu de joves i en especial als joves immigrants, una igualtat d'oportunitats en tots els eixos clau en les polítiques de joventut a Catalunya. També s'ha de valorar que aquests, posseeixen una doble condició, la de joves i la d'immigrants; per tant, tot i que les necessitats i les demandes són similars a les de qualsevol altre jove, les diferències i les realitats, tant a nivell social com cultural, incorporen algunes matisacions que han de ser preses en consideració; tant per facilitar processos d'integració sociocultural, com per tal d'assegurar una plena igualtat d'oportunitats.

2.6 Els joves i l'oci

Amb l'objectiu de tenir una idea general de les activitats d'oci que els joves practiquen habitualment, en la pàgina següent s'exposaran un seguit de pràctiques comunes que aquests duen a terme amb el percentatge total de la gent de 15 a 34 anys que les realitza molt o força sovint (considerant que aquest tipus d'apreciacions són de caràcter força subjectiu). Aquestes dades generals han estat extretes de "*l'Enquesta de la Joventut a Catalunya 2007*", la qual pot ser que pels 4 anys d'antiguitat que té difereixi lleugerament respecte a la realitat actual.

Taula sobre les activitats d'oci realitzades molt o força sovint entre la població de 15 a 34 anys a Catalunya 2007 (%).

	Edat				
	15-19	20-24	25-29	30-34	total
Quedar amb els amics	90'4	86'9	77'7	69'6	79'1
Connectar-se a internet (per oci)	82'4	68'6	66'6	51'2	64'6
passejar	59'4	56'5	63'7	67'8	62'8
Llegir el diari	35'0	56'7	67'1	63'0	58'4
Veure la televisió	68'7	57'5	50'6	45'9	53'5
Enviar missatges per mòbil	64'6	59'2	51'5	38'4	51'0
Anar de compres	42'2	45'0	51'6	50'8	48'4
Llegir llibres (no estudis)	31'3	42'8	50'9	53'3	46'8
Estar amb els amics al carrer, plaça...	77'7	54'8	37'9	33'3	46'4
Practicar esports	56'3	47'8	48'0	37'5	45'9
Sortir de nit	54'2	66'6	40'0	23'1	42'6
Anar al cinema	36'5	44'6	43'4	33'9	39'5
Fer excursions (camp, muntanya...)	29'8	33'8	40'0	47'1	39'3
Estudiar	68'4	47'2	33'2	24'6	39'1
Viatjar fora de Catalunya	26'1	38'1	40'3	42'0	38'1
Jugar a l'ordinador, amb consoles...	36'9	22'9	17'6	10'4	19'5
Anar al teatre	7'3	10'0	15'1	14'1	12'4
Assistir a actes polítics	1'8	1'8	2'1	2'8	2'2
Assistir a actes religiosos	2'4	0'8	1'6	3'5	2'2

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2007, Secretaria de Joventut

Els percentatges exposats en el quadre anterior ens assenyalen les diferents activitats d'oci que realitzen els joves catalans de major a menor i en 4 franges d'edat diferents.

Podem observar que les tres activitats d'oci que mes gent realitza molt o força sovint són quedar amb els amics, connectar-se a internet (per oci) i passejar; en el cas de les dues primeres activitats, quan menys edat tenen els joves, més percentatge de joves les realitzen, contràriament a la tercera i la quarta activitat, que són passejar i llegir el diari, en que quan més edat tenen els joves, un major percentatge les du a terme.

La cinquena i la sisena activitat més practicades són veure la televisió i enviar missatges pel mòbil respectivament, que de la mateixa manera que les dues primeres activitats, els joves de més edat les realitzen en menor percentatge. Anar de compres també és una activitat que fan un major nombre de joves mentre més edat tenen, de la mateixa que llegir llibres, fer excursions, realitzar viatges i anar al teatre.

D'altra banda, les activitats relacionades amb la pràctica esportiva, estar amb els amics al carrer, estudiar, sortir de nit i jugar a jocs d'ordinador o de consoles, esdevenen activitats més pròpies de les franges d'edat més adolescents, que no de la joventut avançada. Per últim, tenim els actes polítics i religiosos, els quals esdevenen activitats de caire minoritari

Aquestes dades, en part, ens permeten fer-nos una idea de quines són les activitats preferides entre els joves catalans i en quin percentatge les realitzen tenint en compte les diferents franges d'edat. Dades que tenen la seva importància, ja que l'oci ocupa una part important de les vides dels joves.

2.7 Els joves i la participació

Primer de tot, dir que aquestes conclusions s'extreuen de l'estudi "*Enquesta sobre la joventut catalana 2007*", per tant, pot ser que com hem apuntat amb anterioritat sobre altres temes, en aquests darrers temps i a causa de la conjuntura tant política com econòmica, aquestes consideracions hagin variat de manera considerable.

A mode d'introducció sobre la participació a nivell general, seria important exposar les principals preocupacions manifestades per part dels joves catalans, les quals són per ordre de preferència: l'habitatge, l'economia, la immigració, l'ensenyament i la sanitat. Aquestes preocupacions indiquen que les administracions haurien de donar resposta a aquestes problemàtiques de forma preferent. Per tant, aquesta afirmació ens donaria una idea de per on s'haurien d'encaminar les polítiques de joventut.

Pel que fa a l'àmbit més polític, es detecta una substitució parcial en la implicació dels joves en els models més formals de la democràcia representativa, com és el cas de la utilització del vot i la afiliació política, per altres models de participació més informals i no tant institucionalitzats, com serien les plataformes ciutadanes o els moviments de caire més popular com ara el recent moviment dels indignats i d'altres de diferents característiques. Aquest fet evidencia un cert desencant amb la classe política, a la vegada que demostra que els joves no es desentenien dels problemes socials. A nivell ideològic s'ha de destacar entre la gent jove la seva identificació amb un progressisme catalanista o catalanisme d'esquerres.

En referència a la participació política i a l'associacionisme, és remarcable observar, que tot i considerar la societat catalana com a interclassista, existeix un biaix de caire social pel que fa al vot, a la participació política i a l'associacionisme de qualsevol tipus, fent evident que els joves que provenen de classes més populars, són els que menys participen en aquests àmbits. Tanmateix, el posicionament polític d'aquestes classes obreres, s'orienta cap a polítiques catalanistes i de progrés, tot i així, de manera inversa, existeix una minoria de joves, els quals pertanyen a aquestes classes i que adopten postures polítiques que tenen a veure més amb la dreta espanyola. Aquestes dades ens posen de manifest una nova relació entre la classe social i les tendències polítiques dels joves. Aquesta relació es diferencia de la clàssica dreta/benestants i esquerres/obrers. De tota manera el gruix restant a aquestes dues posicions abans esmentades té més a veure no amb un suport a les postures més reaccionàries i espanyolistes sinó amb un defugir dels extrems polítics de la majoria progressista i la minoria de dretes, situant-se en posicions

més de centre i no nacionalistes (es consideren tant catalans com espanyols, a la vegada que socialdemòcrates).

Pel que fa als joves més participatius a nivell polític, tant pel que fa a l'ús del vot, com per dur a terme actes d'afiliació o d'associacionisme, ens trobem amb un gruix popular que correspon a les classes mitjanes, amb tradicions professionals tècniques o administratives generalment i amb un alt nivell educatiu (estudis superiors), tant per part dels joves, com de les seves famílies (l'adhesió política és més freqüent en àmbits universitaris).

Per finalitzar aquest apartat, valorarem que aquest biaix en temes participatius no és exclusiu de l'àmbit polític i s'extrapola a l'àmbit associatiu de caire cultural i/ o social.

2.8 Els joves en l'àmbit rural⁴

El darrer apartat d'aquest capítol tractarà específicament de les problemàtiques concretes dels joves que resideixen en l'àmbit rural. El fet que el treball tracti específicament sobre la figura de l'educador social com a tècnic de joventut en l'àmbit rural, fa imprescindible afegir aquest apartat després d'exposar les dades que fan referència al col·lectiu jove català a nivell general.

Primer de tot, considero important definir el concepte de ruralitat, ja que és en aquest àmbit on la figura a la que ens pretenem aproximar du a terme la seva tasca d'implementació de les polítiques de joventut.

A nivell històric ha existit sempre una contraposició entre allò que s'entén com a urbà i allò considerat rural. Sempre s'ha afirmat el món rural com una negació del urbà i se l'ha associat a unes activitats econòmiques concretes, com ara la ramaderia i l'agricultura. Per altra banda, també se l'ha vinculat a una baixa densitat de població. Amb el pas del temps, però, aquestes consideracions respecte a aquests dos àmbits han quedat obsoletes i les activitats

⁴ Per dur a terme aquesta petita aproximació, de la mateixa manera que en els anteriors apartats realitzats, m'he recolzat amb el treball de l'Observatori Català de la Joventut, en aquest cas, específicament d'un estudi que data de l'any 2010 anomenat "Món rural i joves: Realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya" i realitzat per Màrius Domínguez i Amorós.

econòmiques en l'àmbit rural s'han anat diversificant, des del turisme, fins a les infraestructures logístiques, a la vegada que cal remarcar el progressiu increment demogràfic que s'ha produït. Totes aquestes transformacions, han anat desdibuixant aquella visió arcaica de l'àmbit rural.

Tot i que encara es mantenen aquelles primeres activitats econòmiques agrícoles i ramaderes, la diversificació econòmica ha anat introduint sectors com la indústria, els serveis i el turisme, els quals han anat agafant protagonisme en les societats rurals, escurçant les distàncies entre dos mons que anys enrere es presentaven com a oposats.

Per altra banda, la millora de les comunicacions, de la mobilitat i la realitat d'un món globalitzat, han ajudat de manera clara a apropar dos àmbits que anys enrere havien estat contraposats.

Un cop exposades a nivell molt general algunes de les principals característiques del món rural, podem dir que la diferenciació entre el món rural i urbà, passa per tot un seguit de paràmetres. Aquests paràmetres no es limiten exclusivament a les activitats econòmiques, si no que s'amplien a factors socials, en els quals es posen de manifest qüestions demogràfiques, així com la situació geogràfica respecte als nuclis urbans; factors polítics, en les formes de participació i en la interacció dels ens municipals amb la població, i per últim, els factors culturals, els quals tenen a veure amb les tradicions dels pobles, amb els hàbits de la població i en general amb la idiosincràsia de cada municipi, ja que hem de tenir present la heterogeneïtat existent entre els diversos municipis rurals.

D'una banda i amb la finalitat de justificar la importància del tècnic de joventut en aquest àmbit, cal dir que degut a la reestructuració econòmica que s'ha anat succeint en els darrers 30 anys, juntament a les millores de mobilitat i al progrés de la qualitat de vida en els pobles de Catalunya, s'ha revifat la vida, l'interès i les activitats en l'àmbit rural.

D'altra banda, s'ha de tenir en compte que la totalitat dels joves de Catalunya no resideixen exclusivament a les ciutats, per aquest motiu és important promocionar la joventut dels pobles de Catalunya, així com reforçar els vincles d'aquests amb els municipis, per tal de conservar les característiques

econòmiques, socials i culturals de les poblacions rurals a Catalunya. També, un dels reptes més de caire interdepartamental (treball, habitatge, educació...) i que jo penso que les administracions haurien considerar, seria el fet d'oferir la possibilitat als joves de dur el seu projecte de vida en els pobles, per d'aquesta manera frenar l'èxode juvenil del món rural a l'àmbit urbà, o en el seu defecte, aconseguir la perdurabilitat d'una vinculació de la població juvenil als pobles, de manera que s'eviti l'envelliment demogràfic en aquestes àrees, el qual és superior a l'envelliment global.

Un cop establertes a nivell general les principals diferències de la societat rural vers la urbana i la breu justificació de la importància de la figura del tècnic per tal de treballar amb la joventut dins aquest àmbit, passarem a exposar una síntesi de les principals problemàtiques detectades en l'àmbit rural.

En primer lloc, remarcar les escasses diferències existents entre les inquietuds en tots els aspectes de la vida, les necessitats i les problemàtiques dels joves dels pobles vers a aquells que duen a terme la seva vida en un àmbit urbà, justificat en part, per tots aquests canvis exposats amb anterioritat, els quals han anat reduint les diferències entre el món rural i l'àmbit urbà. Tot i així, en les conclusions de l'estudi es produeixen algunes matisacions respecte a alguns eixos en matèria de joventut, les quals exposarem a continuació.

Habitatge: De la mateixa manera que per la totalitat de la població jove catalana, esdevé una problemàtica greu en l'àmbit rural, tot i que cada municipi presenta matisos diferents respecte al problema. Existeixen municipis on no és accessible l'habitatge, no només per una qüestió econòmica, si no per normatives urbanístiques, en canvi, en trobem amb altres casuístiques en les que l'alt preu de l'habitatge es situa lluny de l'abast dels joves. Pel que fa al lloguer, existeix una problemàtica similar a l'habitatge de propietat, o bé els joves no se'l poden permetre per raons econòmiques o els propietaris tenen reticències a l'hora de llogar-los al jovent.

Ocupació: aquesta és una altra de les problemàtiques més clau que s'han trobat en l'estudi, la mostra entrevistada en l'estudi "*Món rural i joves: Realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya*" demana un esforç interdepartamental per tal de fer front al problema. La realitat detectada és que molts dels municipis no poden oferir al seu jovent llocs de feina adients

a les seves necessitats, en gran part, degut a la poca diversificació sectorial en comparació a l'àmbit urbà (tot i la major diversificació actual). El gruix de joves que durant la passada dècada han estat treballant a la construcció i els serveis, tenen actualment un greu problema per tal d'inserir-se al mercat de treball. Per últim, tenim un gruix de joves qualificats i especialitzats que no disposen de les oportunitats necessàries per dur a terme la tasca professional per la qual s'han preparat en els seus municipis.

Educació: Els municipis rurals només disposen, per norma general, de centres d'educació primària, per tant, quan els nois i noies compleixen 12 anys i han de començar la secundària, es veuen obligats a desplaçar-se per tal de dur a terme els estudis. Això provoca en certa mesura un a lleugera desvinculació dels nois amb el poble, que des dels ajuntaments s'intenta equilibrar amb l'elaboració d'activitats per les tardes, els caps de setmana i les vacances, amb l'objectiu de mantenir el vincle entre la gent jove i els pobles, així com ocupar el seu temps lliure.

Mobilitat: La darrera problemàtica clau que s'ha detectat en l'elaboració de l'estudi és el de la mobilitat, tant pel que fa referència a la mobilitat per dur a terme les activitats estudiantils, com per qüestions de lleure i oci, en especial l'oci nocturn. En l'àmbit rural és fa patent un dèficit pel que fa als mitjans de transport públic, situació que genera una excessiva dependència del transport privat, amb tot allò que comporta, tant pel que fa a la despesa econòmica, com pels riscos que generen un alt volum de desplaçaments.

Per altra banda, quan els joves aconseguen un mitjà de transport privat, es produeix també una certa desvinculació d'aquests amb el municipi, ja que es desplacen amb més facilitat a nuclis urbans amb l'objectiu de dur a terme tot un seguit d'activitats que les seves poblacions d'origen no els pot oferir, amb la consegüent baixa participació del joves en les activitats que es realitzen als pobles.

2.8.1 Diferències entre el jovent en l'àmbit rural i l'urbà

Un cop arribats a aquest punt del capítol, així com una vegada extretes totes les dades i conclusions referents a la realitat dels joves de Catalunya des dels

principals eixos d'intervenció del tècnic, toca veure quines són les diferències existents entre el col·lectiu de joves residents en l'àmbit rural respecte d'aquells que viuen en les ciutats. Per tant, són diferents els joves que viuen en un medi rural d'aquells que ho fa en l'àmbit urbà? En aquest apartat intentarem respondre a aquesta pregunta.

Segons les respostes dels joves enquestats en l'estudi "*Món rural i joves. Realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya*" a aquesta pregunta, no existeixen diferències notòries entre uns i altres, tot i que a mida que aquestes respostes es van desgranant, sorgeixen tot un seguit de matisacions.

Els joves de poble i els de ciutat segueixen les mateixes tendències per vestir, escolten el mateix tipus de música, llegeixen els mateixos llibres i s'interessen gairebé pels mateixos temes, això es deu en gran mesura a l'efecte altaveu que fan els mitjans de comunicació, la televisió i internet, que fan arribar tots aquests continguts a la mateixa hora, tant als pobles com a les ciutats. Tot i així, existeixen notables diferències entre com es viuen aquests fenòmens, ja que en els pobles, existeixen una mica més de reticències a l'hora de dur a terme pràctiques o seguir tendències, fet que es veu motivat en gran part a que les relacions entre els habitants són més properes i que gairebé tots ells es coneixen. Aquesta situació cohibeix a la gent jove, provocant que totes aquelles tendències i pràctiques que es duen a terme a nivell global triguin un xic més a desenvolupar-se en l'àmbit rural.

Per altra banda, la democratització de l'accés a la informació, sumat a les millores de les vies de comunicació, tant virtuals com reals, provoquen un apropament entre els joves que viuen en l'àmbit rural i els que habiten a les ciutats, provocant en conseqüència un escurçament de les diferències entre uns i altres.

Les principals diferències que s'aprecien en les respostes dels joves entrevistats en l'estudi, tenen més a veure amb els valors, els trets culturals característics i la manera de pensar. Aquest fet reivindica la encara existent reproducció d'algunes dinàmiques més tradicionals. Altres diferències que assenyalen els joves entrevistats tenen a veure amb qüestions tant

geogràfiques com demogràfiques, a la vegada que consideren que la manera de relacionar-se en els pobles és molt diferent que en les ciutats.

D'altra banda, els joves creuen que les xarxes socials en l'àmbit rural són molt característiques, alhora que tancades en colles d'amics, mentre pensen que les de la ciutat són més disperses i diverses.

Per últim, una de les diferències a la qual li donen més importància, és el fet d'associar els joves rurals al món agrari, amb els conseqüents valors d'arrelament a la terra, de respecte per la natura i de l'esforç per tal d'aconseguir allò que es vol.

Pel que fa a les necessitats i problemàtiques clau detectades en els estudis, podem considerar que són moltes les similituds, tot i que amb lleugeres matisacions.

En definitiva, les principals diferències entre els joves de l'àmbit rural i l'urbà, són produïdes per factors de caire cultural, les quals no es poden considerar com a transcendents, en canvi, les que més condicionen aquests joves, són aquelles que tenen a veure amb qüestions demogràfiques, les quals influeixen en les relacions entre els habitants dels pobles, així com les geogràfiques, que ocasionen un problema tant important com és el de la mobilitat, però de tota manera, no es poden establir grans diferències entre els joves rurals i els urbans, encara menys tenint en compte que en l'actualitat vivim en una societat globalitzada. Per aquest motiu, considero que totes les característiques, necessitats, problemàtiques i demandes realitzades durant el transcurs del capítol, són en menor o major mesura, susceptibles de ser tingudes en compte a l'hora de realitzar l'aproximació a la figura del tècnic de joventut en l'àmbit rural.

Hem e valorar que aquest, a l'hora d'intervenir amb joves, dur a terme les seves funcions i realitzar la seva tasca a banda de vincular-se i conèixer els seus usuaris, segons la meva opinió, hauria de conèixer tota aquella informació extreta tant dels estudis, com de les enquestes realitzades per l'Observatori Català de la Joventut, a fi d'adquirir una major perspectiva i competència a l'hora de dur a terme la seva feina.

2.9 Conclusions

Malgrat creixement econòmic que Catalunya i el conjunt de l'estat espanyol ha experimentat en els darrers anys, el jovent català encara presenta unes greus problemàtiques a nivell d'emancipació. Es fa evident que les polítiques de joventut en matèria d'habitatge i de treball es tornen i es fan insuficients.

L'habitatge, a nivell general continua sent inabastable per una gran majoria dels joves catalans a causa dels elevats preus de la vivenda. Aquest fet, juntament amb la característica comuna en els països mediterranis d'una alta temporalitat del treball, un alt índex d'atur i d'una baixa política salarial, respecte a països més desenvolupats com ara França o Alemanya, dibuixen una situació que limita de forma greu la possibilitat de dur a terme un projecte de vida a molts joves catalans. Tanmateix durant la darrera dècada s'ha manifestat una substancial millora pel que fa a l'atur, la temporalitat i els ingressos, tot i que aquesta no acaba de ser suficient.

A nivell educatiu, encara que la millora respecte a les anteriors generacions és un fet i que la democratització de l'educació ha permès que les classes més humils tinguin un accés als estudis mitjans i superiors, la procedència social encara és un condicionant a l'hora d'assolir un major nivell formatiu. Per tant, no només caldria una millora amb més professionals i millor qualificats en l'àmbit educatiu, sinó que es faria necessari una major inversió en sistemes de beques, que permetessin una major igualtat d'oportunitats als joves, sigui quina sigui la seva procedència social. De tota manera, aquesta necessitat es veu difícil de satisfer, tenint en compte l'actual conjuntura econòmica i les darreres retallades en els pilars més importants de l'estat del benestar.

Un dels aspectes que ha sofert una millora i amb la qual es camina en direcció correcta és en l'àmbit de la salut juvenil. Això ha succeït en gran mesura degut a les polítiques elaborades i executades a partir de campanyes preventives, a fi de conscienciar al jovent sobre tots els temes relacionats amb els hàbits saludables i la prevenció de malalties. També ha succeït pel fet de disposar d'un dels sistemes sanitaris públics de major qualitat a nivell mundial.

L'enduriment de les sancions de trànsit, amb la conseqüent reducció dels accidents i de la mortalitat juvenil, així com la major informació sobre les

pràctiques de risc, juntament amb la facilitació a l'accés als tractaments mèdics i una millora en les condicions de salut laboral, han permès una millora de la salut dels joves a nivell general. De tota manera, encara es necessari incidir en accions de caràcter preventiu sobre les pràctiques de risc i alhora fomentar un estil de vida saludable entre els joves, ja que això permetrà enfocar les despeses mèdiques en la recerca i en la investigació, a conseqüència de l'estalvi que proporcionarà tenir una població sana.

La mobilitat és un altre dels problemes claus, tant en àmbits rurals com en les ciutats. En l'àmbit rural, això es podria pal·liar mitjançant sistemes de transport públic, ampliant aquesta xarxa a aquells municipis rurals amb més habitants. D'altra banda, les Borses de cotxes, gestionades des de pàgines web de les àrees de joventut o des de les noves xarxes socials, reduirien la despesa i proporcionarien la possibilitat de millorar el problema dels desplaçaments.

Per últim, crec que seria important fomentar vincles entre els joves de l'àmbit rural i l'urbà, ja que l'experiència de la mútua coneixença, enriquiria a tots aquests joves, alhora que els presentaria alternatives de cara al futur a l'hora de triar on dur a terme el propi projecte de vida.

3 Les polítiques de joventut, la figura del tècnic o tècnica de joventut, el projecte tècnic compartit i les funcions del tècnic/a de joventut compartit

En aquest capítol definirem que són les polítiques de joventut de Catalunya, a la vegada que resumirem de forma molt breu el seu recorregut històric. Un cop haguem repassat breument la seva història, hàgim definit el concepte i descrit els diferents paradigmes sorgits durant la seva posada en marxa, explicarem i descriurem els diferents documents que serveixen d'eina o referència per tal d'implementar les polítiques de joventut, com ara el Pla Nacional de Joventut de Catalunya i els Plans Locals de joventut, que són aquells que elaborarà i utilitzarà el tècnic/a de joventut a l'hora de desplegar les polítiques de joventut al municipi. Seguidament, descriurem mínimament la figura del tècnic/a de joventut i anomenarem les seves funcions i tasques. Per concloure el capítol, exposarem el Projecte Tècnic Compartit de l'Alt Empordà, el qual ens servirà de referent a l'hora d'aproximar-nos a la figura de l'educador social com a tècnic/a de joventut en l'àmbit rural, per tot seguit enumerar les funcions i tasques dels tècnics i dinamitzadors juvenils que s'encarreguen de desplegar conjuntament amb els ens locals, les polítiques de joventut en l'àmbit rural a l'Alt Empordà.

3.1 Història i definició de les polítiques de joventut a Catalunya

En aquest apartat farem un breu recorregut sobre les polítiques de joventut a Catalunya, realitzarem una àmplia definició d'aquestes i finalment exposarem els tres paradigmes de les polítiques de joventut a Catalunya, els paradigmes de les polítiques de transició, de les afirmatives i de les integrals.

3.1.1 Història de les polítiques de joventut

“Els protagonistes de la transició política espanyola són en molts casos joves. Els joves varen encapçalar moviments antifranquistes i varen ocupar molts càrrecs de responsabilitat en la gestió dels primers anys de democràcia ja que les diferents forces polítiques inclouen en les seves llistes joves provinents de moltes organitzacions i col·lectius juvenils com a mostra de l'esperit de

renovació i d'incorporació de les noves idees i, també, com a evidència de l'interès que havia de tenir el tema juvenil en els nous compromisos polítics.” (Soler, P; 2005: 288).

D'aquesta manera i a les acaballes del període més fosc de la recent història de Catalunya és quan neixen les polítiques de joventut. Els primes agents socials, van ser els joves que immersos en moviments de caire polític, social o religiós, engeguen un dels principals motors a l'hora de dur a terme polítiques participatives, l'associacionisme. Per tant, es produeix la gènesi de les polítiques de joventut, quan aquells joves, durant la transició democràtica, comencen a exercir càrrecs polítics i demostren interès per un col·lectiu que en els darrers 40 anys s'havia vist submís en un clima dictatorial, aquest col·lectiu és la joventut.

El primer període de les polítiques de joventut, data de finals dels anys 70, durant la transició democràtica, fins a meitats dels anys 80. Aquest període es veu marcat per una banda pel paradigma de les polítiques de transició, a la vegada que es basava en una oferta cultural, d'oci i lleure. Durant aquesta etapa es comencen a construir els primers equipaments juvenils, a la vegada que es promou l'associacionisme juvenil en el lleure i es comencen a reconèixer les primeres entitats juvenils, com ara les taules de joves i els consells de joventut.

Tot i que s'elaboraven polítiques de joventut, aquestes tenien un marcat caràcter assistencialista alhora que es fonamentaven en el lleure i l'associacionisme. Pel que fa a les polítiques de joventut, aquestes adquireixen el seu primer reconeixement amb l'article 22 de la constitució espanyola, que reconeix el dret a l'associació i l'article 48, on es manifesta que els poders públics promouran les condicions per a la participació lliure i eficaç de la joventut en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural. Per altra banda, l'estatut d'autonomia estableix en l'article 9 la competència exclusiva en matèria de joventut `per part de la Generalitat de Catalunya.

“El 1985 té lloc la celebració de l'Any Internacional de la Joventut. Les recomanacions de les Nacions Unides i els actes que amb aquest motiu es van portar a terme a Catalunya van significar un revulsiu especial per a l'enfortiment de les estructures públiques en matèria de joventut. Es marca un punt d'inflexió

en el discurs del que haurien de ser les polítiques de joventut de les administracions públiques.” (Soler, P; 2005: 288).

Amb actes com aquest, es generen nous discursos sobre el camí que haurien de prendre les polítiques públiques de joventut. Pren especial força una perspectiva anomenada com a global, interdepartamental i integral. L'objectiu d'aquestes polítiques és no només atendre el camp de lleure i de la participació, sinó en la totalitat dels àmbits que poden afectar d'una manera o altra la vida dels joves, es a dir, l'educació, la salut, el treball, la cultura, el medi ambient i a l'hora buscar el compromís i la intervenció de tots els departaments de l'administració, així com dels mateixos joves i de la societat civil. Amb tot plegat, aquesta proposta era altament complexa i va suposar un revulsiu en matèria política.

Per altra banda, aquesta proposta a nivell teòric es va veure poc representada en la realitat pràctica, per tant, en aquest període conviuen un discurs innovador amb unes posades en pràctica de les polítiques de joventut allunyades d'aquest discurs.

El primer exemple en el que es posa en pràctica aquest paradigma és el “projecte jove” de l'Ajuntament de Barcelona, aquest projecte suposa el punt de partida per l'aplicació de les polítiques integrals de joventut a Catalunya, ja que després altres municipis s'aniran afegint a la proposta.

“El tercer període abraçaria bona part dels anys noranta. Representa un aprofundiment en els objectius ja proposats en l'etapa anterior: transició a la vida adulta, integralitat, transversalitat, interdepartamentalitat i descentralització. Estén la necessitat de polítiques integrals de joventut.” (Soler, P; 2005: 289).

D'aquest període es pot recordar la darrera crisi que va tenir lloc després de la celebració de les olimpíades de Barcelona l'any 1992, aquesta va ser una època similar a aquesta, tot i que la recessió no va ser tant forta. En aquest espai de temps es despleguen les polítiques integrals de manera més general, a fi de cobrir les necessitats de la joventut catalana. Durant aquest espai de temps es produeixen unes fortes retallades per part de l'administració pública, mentre aquesta pateix un procés de complexificació i tecnificació. Per altra

banda, no s'estableix un procés participatiu amb els joves i es produeix una subsidiarietat en la gestió de les polítiques de joventut.

“El darrer període aniria des de finals dels anys noranta fins a l'actualitat. El discurs parteix dels conceptes d'afirmació i de transició. Conviuen amb força les polítiques de transició i les polítiques afirmatives.” (Soler, P; 2005: 289).

En la darrera etapa, els principals objectius són la facilitació de l'autonomia personal i la plena ciutadania pels joves. És en aquest període, més concretament a principis del segle XXI, quan es desenvolupa el Pla Nacional de la Joventut, impulsat de manera conjunta per la Secretaria General de la Joventut, el Consell Nacional de la Joventut i totes les forces del Parlament de forma conjunta i consensuada. L'objectiu d'aquest pla, és garantir l'elaboració i la implementació de les polítiques de joventut a tot el territori, des de totes les diferents administracions que tenen competències en matèria de joventut (Generalitat, Diputacions, Consells Comarcals i Ajuntaments).

3.1.2 Definició de les polítiques de joventut⁵

En primer lloc, abans de començar a parlar de polítiques de joventut, hem de tenir en compte que aquestes formen part de les anomenades polítiques públiques, les quals entenem com aquell conjunt de decisions, objectius i accions que es desenvolupen per part del govern d'un territori concret en benefici de la ciutadania.

En el cas que ens ocupa, les polítiques públiques sobre les quals ens interessa aprofundir mínimament són aquelles que tenen a veure amb el col·lectiu juvenil i anomenades polítiques de joventut. Per tant, definirem les polítiques de joventut com a les decisions, objectius i accions desenvolupades per part del govern d'un territori en benefici del col·lectiu juvenil, amb la voluntat expressa de donar resposta a les problemàtiques, necessitats i demandes que sorgeixen des del col·lectiu juvenil, per tal impulsar-lo i promocionar-lo. Ara bé, a continuació, les definirem amb major detall i a partir de certs aspectes, com són

⁵ Informació extreta del document *“les polítiques de joventut : Aproximació al concepte. Discursos teòrics. Àmbits d'actuació i principals eixos de les polítiques de joventut”*, escrit pel tècnic de joventut de Vilafranca del Penedès Rubén Calvo i publicat l'any 2010 a la pàgina web de la Diputació de Barcelona.

els destinataris, els objectius, els agents, tipus d'intervenció, metodologia, característiques bàsiques, dificultats i oportunitats.

Pel que respecta als **destinataris** a qui van dirigides les polítiques de joventut, serien tots aquells amb una edat compresa entre 15 i 29 anys, segons el criteri estandarditzat. De tota manera, darrerament aquests criteris s'han anat eixamplant. Per una banda, ens trobem amb la necessitat d'intervenir amb la població pre-adolescent, ja que s'ha detectat una necessitat d'intervenció sobre aspectes relacionats a la formació, la reducció de riscos, la dinamització i l'oci. Per altra banda tenim aquella població amb edats compreses entre els 30 i els 35 anys, que a causa de les problemàtiques de l'emancipació, del treball i de l'habitatge, es veuen inclosos en aquest tipus de polítiques. Aquests exemples, reforcen la tesi exposada en el darrer capítol sobre l'allargament del període juvenil en la societat actual.

Sobre els **objectius** de les polítiques de joventut, considerariem principalment aquells que pretenen incidir des de la intervenció social, a les problemàtiques, necessitats i demandes de la població jove.

Els **agents** que intervenen amb l'objectiu d'implementar les polítiques de joventut són l'administració pública (secretaris, alcaldes, regidors i tècnics), les entitats juvenils, associacions, organitzacions sense ànim de lucre i els joves a grans trets.

En referència als **tipus d'intervenció**, serien tots aquells que promouen el món i la visió dels joves, els que corregeixen les desigualtats, acompanyen, informen i orienten al col·lectiu; a la vegada que fomenten una intervenció enfocada a garantir la capacitat i la facilitació d'una igualtat d'oportunitats en l'exercici de la plena ciutadania de la gent jove.

La seva **metodologia** parteix de diferents procediments d'anàlisi i del coneixement de la realitat social dels joves, per plasmar-ho en documents, en els quals es recull el discurs, els objectius i els àmbits de la intervenció, així com el conjunt d'iniciatives i mesures que es pretenen dur a terme. Depenent de l'estratègia en el desplegament d'aquestes polítiques, es preveuen canals de comunicació i seguiment per tal de facilitar la participació de la gent jove, que al cap i a la fi, és la principal part interessada en el desplegament d'aquest

tipus de polítiques. Per últim, es fan servir mètodes d'avaluació per tal de valorar tant el desplegament de les polítiques de joventut, com els recursos utilitzats amb la finalitat d'assolir els objectius proposats.

Les **característiques bàsiques** de les polítiques de joventut venen marcades per un caire social i educatiu, amb afany integrador, de promoció respecte als destinataris, innovadores, carregades amb valors cívics, participatives i pròximes.

Pel que fa a les **dificultats** a l'hora de dur a terme aquest tipus de polítiques ens trobem amb una poca rellevància social, sumat a una manca de legitimitat legal de recursos de tot tipus.

Aquestes dificultats posen de manifest la infravaloració i la manca de coneixement per part de diferents actors i sectors socials. Ja que d'una manera o altra, les polítiques de joventut són considerades com un apèndix de les polítiques socials i culturals, motiu pel que aquestes són menystingudes en el si de la societat.

Per altra banda podem identificar les polítiques de joventut com a una **oportunitat** per dotar de veu el col·lectiu juvenil i incidir en la millora i la promoció d'aquest, pel que fa a tots aquells aspectes rellevants en l'exercici de la ciutadania (Salut, educació, treball, emancipació, participació...).

Una vegada definides les polítiques de joventut a nivell general i a partir d'aquells aspectes de més rellevància, podem dir que aquestes, tot i els més de 25 anys d'història que tenen sobre les seves espatlles, encara són el germanet petit i pobre de les polítiques públiques. Malgrat la feina i l'evolució que s'ha dut a terme en tots aquests anys, el camí per córrer i el marge de millora encara són molt grans. Un dels objectius prioritaris en el futur hauria de ser guanyar-se el reconeixement tant d'aquestes polítiques com dels agents que les implementen.

Cal dir que una de les coses que al meu entendre no deixa de ser paradoxal, és que les polítiques orientades als joves, els quals no deixen de ser la generació que a mig o llarg emplaçament s'encarreguin del funcionament de la societat en tots els àmbits, siguin menystinguts per part dels germans grans de la política, que demostren, ara més que mai, que el que importa de veritat és el

present i les urgències (tot i que sigui mitjançant retallades en matèria social), posant de manifest que el futur (la joventut) ja se les arreglarà i que la gent jove no és prioritària en matèria política. Per tant, ara més que mai, considerant aquests temps de retallades i austeritat, es fa més que necessària una política de joventut, la qual promoció a un col·lectiu, que sense cap mena de dubte, serà qui ens faci sortir d'aquesta situació, o si més no, el que tindrà l'empenta necessària i proporcionarà aire fresc per dur a terme futurs reptes.

D'altra banda, s'ha de valorar, que tot i ser les polítiques de joventut, segurament, les que pateixin les més fortes retallades per part de l'administració; per poc que sigui, esdevenen una oportunitat per tal de fer sentir la veu d'una joventut que més que mai es necessita reivindicar com un col·lectiu que pot aportar moltes coses i positives des de diversos àmbits (cultura, societat, política...).

Amb aquest discurs, el que vull fer entendre i allò que he pensat des de que vaig començar les pràctiques, és que de la mateixa manera que considerem bàsics els tres pilars de l'estat del benestar (educació, sanitat i serveis socials), a fi de consolidar una societat que ens garanteixi una igualtat d'oportunitats; les polítiques de joventut, són bàsiques per garantir el futur progrés polític, econòmic i social d'una societat que no es pot permetre hipotecar el seu futur, es a dir, aquestes polítiques esdevenen importants pel relleu generacional. Hem de valorar que els joves d'avui gestionaran els recursos demà i, d'una manera o altre esdevindran el motor i el progrés a nivell econòmic, polític, cultural, per posar alguns exemples d'importància. Així, generació rere generació, si s'apliquen unes polítiques de joventut eficients i de qualitat, assegurarem la progressió social i legitimarem la igualtat a tots nivells (social, econòmica, d'oportunitats...)

Si les administracions no s'esforcen en garantir en la seva totalitat les polítiques de joventut i dur a terme un correcte relleu generacional, en un futur, gaudirem d'un estat del benestar? D'unes polítiques de qualitat en tots els àmbits? D'una igualtat i un progrés en tots els àmbits? Aquestes preguntes només el pas del temps ens les podrà respondre.

En un altre ordre de coses, crec important constatar, que les polítiques de joventut, per poc ressò que tinguin en la realitat pràctica, ara mateix són el

millor altaveu possible per que el jovent es faci sentir i segueixi un desenvolupament constant en tots els àmbits, ja que l'aposta i la inversió en la joventut, revertirà a mig llarg emplaçament en el conjunt de la societat. Per aconseguir això, no hi ha cap mena de dubte que es necessita el seriós compromís de tots els agents socials (polítics, joves, associacions, societat civil, entitats...), cap a objectius comuns, intentant facilitar la sortida de les problemàtiques més importants en les que es veuen situats els joves (formació, habitatge, emancipació, mobilitat...).

Arribats a aquest punt, en el següent apartat, exposarem una breu definició sobre els tres paradigmes desenvolupats durant la breu història de les polítiques de joventut a Catalunya.

3.2 Els diferents paradigmes de les polítiques de joventut

Abans de comentar els diferents paradigmes, crec important destacar la importància que tenen a l'hora d'elaborar les polítiques de joventut, ja que assenten les bases a partir de les quals es plantegen els eixos d'intervenció, els objectius i les metodologies d'acció que s'utilitzaran, tant per dur a terme la planificació i elaboració de les polítiques de joventut, com per executar-les.

3.2.1 Les polítiques de transició

“La joventut és una etapa de transició que consisteix en el pas de la infantesa a la vida adulta. Quan les persones neixen, la dependència respecte als adults és total. “Fer-se gran” és un procés d'adquisició d'autonomia plasmat en la maduració biològica i psicològica, però també en l'adquisició dels recursos formatius, laborals, domiciliaris i econòmics que permeten aquesta autonomia. En aquest sentit, podem afirmar que la joventut és el període en què els joves s'emancipen de la família i aconseguen l'autonomia característica dels adults. Hem de tenir en compte, però, que no hi ha un únic model de transició per a tots els joves, sinó que en una mateixa societat hi ha diferents tipus de transició (que depenen de la classe social i d'altres eixos de desigualtat, com el

gènere o l'ètnia). El tipus de transició també varia en funció de cada societat i segons el rol assumit per l'Estat.” (Serracant, P; Llopart, I; 2004:15).

Aquí tindriem, segons Pau Serracant i Ingrid Llopart, el que seria paradigma de transició. Pel que fa a les polítiques de transició i pel que es desprèn de la definició citada, es tracta d'un paradigma amb un caràcter purament funcionalista, tot i que per això no menys necessari, ja que l'objectiu principal d'aquestes polítiques és l'emancipació i l'autonomia del subjecte, considerant la joventut com a un període de transició a la vida adulta (cosa que no és del tot fals) i els joves com a subjectes que necessiten del suport de l'administració en els diferents aspectes de la vida (recursos formatius, domiciliaris, de treball i econòmics).

Aquestes polítiques de transició defineixen la joventut com un temps en el qual els subjectes maduren a nivell biològic i psicològic, a la vegada es plantegen com a objectiu l'assoliment de l'autonomia, però es deixa de banda importants elements relacionats amb aquesta etapa com la participació, la identitat juvenil, l'associacionisme i la cultura juvenil.

Per altra banda, el paradigma de les polítiques de transició, exclou el col·lectiu juvenil de la participació en les polítiques de joventut, a l'hora que els resta protagonisme

Una de les coses més representatives que la definició d'aquest paradigma ens posa de relleu, són els desiguals tipus de transició a la vida adulta per qüestions de gènere, ètnia o classe social; es a dir, el reconeixement de les desigualtats, així com l'aplicació d'aquestes polítiques amb l'objectiu de pal·liar-les.

Les polítiques de transició vistes amb la perspectiva dels anys i tenint present l'evolució de la societat, es tornen insuficients per si soles, el motiu principal d'això seria tot l'aspecte discursiu generat durant l'evolució de les polítiques de joventut, així com de les noves formes d'entendre la joventut i la democràcia des d'una perspectiva més participativa. Tot i així, cal reconèixer la importància d'aquest paradigma a l'hora d'elaborar i executar polítiques de joventut respecte a moltes de les problemàtiques clau.

3.2.2 Les polítiques afirmatives

“Les polítiques de joventut han d’ocupar-se només d’allò que és propi de la gent jove —polítiques explícites— en tant que jove —l’afirmació de la cultura juvenil, de la identitat i l’oci— i han de deixar per a les polítiques més generals els afers que pertocuen a la plena ciutadania dels individus o que afavoreixen l’emancipació del col·lectiu —polítiques implícites—. Així, des de les àrees de joventut cal fer intervencions pensades específicament per a la gent jove, i no les que també toquen els joves sense ser específicament seves. Partint d’aquest principi, s’estableixen coma eixos vertebradors de les polítiques de joventut l’experimentació, la creació, la mobilitat i la ciutadania. El model de joventut del qual és tributària aquesta perspectiva política és la d’entendre la joventut com a etapa plena de la vida. Així, es prioritzen les accions relatives al món cultural i vivencial. És per això que les polítiques afirmatives estan molt més centrades en els aspectes perifèrics que no pas en els nuclears.” (Serracant, P; Llopart, I; 2004:15).

Les polítiques afirmatives, parteixen d’una idea oposada a les polítiques de transició. De fet es desprèn una ruptura respecte a l’anterior paradigma, ja que aquí sí que es té en compte la identitat juvenil i la cultura que genera, la qual, d’una manera o altra, enriqueix el conjunt de la societat.

El plantejament rupturista aposta per la concepció de la joventut com a un període vivencial que va més allà de la simple transició a la vida adulta. L’aposta per la identitat i la cultura juvenil, però, exclou els eixos orientats a l’emancipació, el treball i la formació com a part de les polítiques de joventut, fet que segons la meua manera d’entendre les torna insuficients, ja que no tracten els problemes i necessitats de la joventut de forma íntegra.

El fet d’excloure de les polítiques de joventut els eixos en els quals es basen les polítiques de transició, dóna a entendre, segons el meu parer, que aquestes problemàtiques no són competència de l’àrea de joventut, quan de fet, les polítiques de joventut haurien de ser impulsades pels joves, amb els joves i des dels joves en tots els aspectes de la vida i amb el recolzament de tots els departaments (treball, educació, benestar i família, cultura...). Hem de valorar que els joves estudien, tenen problemes de salut, treballen, consumeixen oci i

cultura alhora que creen la seva pròpia, per tant, en aquests temes també tenen molt a dir i les polítiques de joventut també.

Per tant, millor que passar d'un extrem a l'altre, el que caldria, segons la meua opinió, seria elaborar unes polítiques de joventut que abracessin des d'aquells aspectes relacionats amb l'educació, el treball i l'emancipació, fins aquells que guarden relació amb l'oci, la cultura, l'afirmació de la identitat i la realitat juvenil, passant per eixos com la salut o la participació i tenint en compte la col·laboració de tots els departaments relacionats de l'administració. S'ha de considerar que és tant important el criteri d'interdepartamentalitat i interinstitucionalitat, com el fet de comptar amb la veu i el compromís dels joves a l'hora d'elaborar i executar una política de joventut eficient. El més important, segons la meua manera d'entendre, és una amplitud de perspectiva.

3.2.3 Les polítiques integrals

“Les polítiques de joventut han d'ocupar-se de les necessitats de la gent jove. Es parteix d'una visió integral, ja que tant el treball o l'educació formen part d'un conjunt de relacions entrelaçades que defineixen les possibilitats de decidir el projecte de vida. L'objectiu de les polítiques de joventut és afavorir la construcció dels projectes de vida de la gent jove, i alhora facilitar que puguin obtenir i posar a la pràctica els recursos i competències que permeten assolir la plena ciutadania. És per això que s'hauran d'articular intervencions que tinguin en compte aquest complex entramat i, per tant, buscar els mecanismes de coordinació entre les diferents àrees —transversalitat— i administracions —interinstitucionalitat— per fer front a les necessitats del col·lectiu jove. Des de la perspectiva de la integralitat s'hauria de buscar l'equilibri, en funció del context, entre les actuacions perifèriques i nuclears per fer les polítiques que afavoreixin el desenvolupament dels projectes vitals dels i les joves”. (Serracant, P; Llopart, I; 2004:15).

El paradigma de les polítiques integrals, tal com indica el seu nom, valora la importància d'elaborar unes polítiques de joventut que no s'encarreguin exclusivament dels aspectes relacionats amb l'emancipació, la formació i el treball o en l'altre cas només de la cultura, l'oci i la identitat; el que pretén

aquest paradigma, és encarregar-se de la totalitat d'aquests àmbits d'intervenció. Per altra banda, sorgeixen per primera vegada els principis d'iterinstitucionalitat i transversalitat o interdepartamentalitat (que busquen el compromís tant de les diferents institucions, com dels diferents departaments de l'administració pública), arribant a la conclusió que per fer unes polítiques de joventut eficients, es fa necessària una coordinació entre totes les administracions i les àrees o departaments, amb l'objectiu d'arribar millor a la gent jove i de relacionar àrees com treball, educació i cultura a l'àrea de joventut, ja que de fet existeix un treball, una cultura o un oci juvenil, per posar algun exemple .

Ara bé, tot i així, encara trobo a faltar que es considerin aspectes com la participació juvenil en aquesta definició, tant en l'elaboració d'aquestes polítiques, com en la seva implementació. Hem de tenir en compte que la per tal d'assolir una major perspectiva de la realitat, les necessitats i les demandes del col·lectiu juvenil, seria important la visió no només dels experts i dels ens polítics, si no dels destinataris i principals beneficiaris alhora que protagonistes de les polítiques de joventut, els joves. Per tant, considero que s'haurien d'elaborar mecanismes o estructures que permetessin als joves tenir contacte amb les administracions, tant per col·laborar, com per contrastar o debatre postures vers la realitat juvenil i les polítiques de joventut, i ara, amb l'ajuda d'Internet i de les xarxes socials, seria el millor moment per crear aquests mecanismes o estructures.

Els diferents paradigmes a l'hora de fer polítiques per part de l'administració, posen de relleu l'evolució discursiva que amb el pas dels anys han patit les polítiques de joventut, tot i que com abans he remarcat, el camí és llarg i millorable.

Encara existeixen aspectes com els de la participació i la vinculació dels joves amb les polítiques de joventut que s'han de millorar a nivell pràctic, tot i els avenços tant organitzatius, com discursius elaborats des dels Plans Nacionals de Joventut de Catalunya. Els principis de transversalitat, es a dir, interdepartamentalitat (salut, educació, cultura i treball) i interinstitucionalitat (Generalitat, Diputacions, Consells Comarcals i Ens locals), han suposat un gran avenç de cara a elaborar i executar les polítiques de joventut, però tot i

així encara manca consolidació i compromís ferm per part dels actors socials (conjunt dels ens polítics i la ciutadania), per que les propostes sorgides en matèria de joventut siguin realment assolibles.

Considero que les polítiques de joventut haurien de basar-se en la participació i implicació directe dels seus principals destinataris, els joves, ja que ells, juntament amb els tècnics i polítics, poden arribar a elaborar de forma conjunta unes polítiques de joventut que s'adeqüin millor a les necessitats dels joves.

3.3 El Pla Nacional de Joventut de Catalunya i els Plans Locals de Joventut: Les eines d'intervenció del Tècnic de Joventut

A l'hora d'elaborar les polítiques de joventut, hem de tenir clar que les competències d'aquestes són compartides per diferents institucions. Aquestes són: la Generalitat de Catalunya a nivell autonòmic, Les diputacions que col·laboren a nivell provincial, els Consells Comarcals, que presten ajuda als municipis i per últim els Ajuntaments, els quals s'encarreguen de les polítiques locals.

3.3.1 El Pla Nacional de la Joventut 2000-2010 i 2011-2020 (el marc de referència de les polítiques de joventut a Catalunya)

En primer lloc tenim la màxima institució autonòmica, que és la Generalitat de Catalunya, des del seu departament, la Direcció General de la Joventut, fins fa poc coneguda com la Secretaria General de la Joventut. Des de la Direcció General de la Joventut, s'elaboren els estudis de totes les matèries relacionades amb la joventut, mitjançant l' Observatori Català de la Joventut i el seu grup d'experts. Per altra banda, també des de la Direcció General de la Joventut Generalitat de Catalunya s'elabora i es desenvolupa el Pla Nacional de la Joventut de Catalunya.

El PNJC , neix l'any 2000 amb 10 anys de validesa, fruit de les necessitats i demandes del col·lectiu juvenil català i amb la col·laboració del Consell Nacional de la Joventut i de la Secretaria General de la Joventut de Catalunya. Aquest document, s'elabora amb la intenció de servir de marc referència a tots

els polítics, tècnics i les seves respectives institucions, per tal de que puguin elaborar i executar les seves pròpies polítiques de joventut de manera coherent amb la proposta sorgida des de la Generalitat de Catalunya.

durant els darrers 10 anys, el PNJC ha estat un projecte que ha servit de referència a l'hora d'elaborar i implementar les polítiques de joventut als municipis, deixant clars els principis rectors d'aquest (integralitat, transversalitat, atenció a la diversitat, proximitat, participació i corresponsabilitat i innovació i aprenentatge social), així com els seus criteris metodològics, basats en la interdepartamentalitat, la interinstitucionalitat i la participació de la gent jove. D'altra banda, el PNJC exposa de manera ben clara quins són els agents que s'impliquen en la proposta.

Pel que fa al seu seguiment, s'encarreguen el Consell rector de la joventut del Pla Nacional de Joventut de Catalunya, que està format pel Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, la Associació Catalana de Municipis, la Federació de Municipis de Catalunya i la Secretaria de Joventut.

Pel que fa a la seva execució, els agents que hi intervenen són, la Secretaria de la Joventut de Catalunya i els diferents Departaments que hi puguin col·laborar, les Administracions locals, a través dels Ajuntaments, els Ens Supramunicipals i els joves, des de consells i plataformes locals juvenils, associacions i col·lectius.

El PNJC es divideix en tres diferents fases tant a nivell estratègic com operatiu, que són la fase de planificació, d'execució i d'avaluació.

Per últim, estan les seves línies d'actuació, que es divideixen en dos. En primer lloc la línia d'emancipació i en segon lloc la de participació.

La línia d'emancipació es divideix en set eixos de treball, que són les polítiques educatives, d'educació, d'accés a l'habitatge, de promoció de la salut, les culturals i les d'accés a la mobilitat. La línia de participació es divideix en tres eixos, que són la interlocució i execució en les polítiques de joventut, el suport a l'associacionisme i el foment de la cultura de la participació.

Aquest seria un breu resum del que ha consistit el PNJC 2000-2010, que ha finalitzat fa tot just mig any i que, un cop avaluat, ha suposat el punt de partida del nou PNJC 2011-2020, el qual creix en complexitat en totes les seves

dimensions, la discursiva (de concepte), la operativa (d'execució) i la substantiva (de reptes i objectius).

Per altra banda, mirant el nou PNJ 2011-2020, s'observa una amplitud de mires, així com una major ambició de la proposta, fet que contrasta amb una realitat marcada per una conjuntura econòmica de recessió, que probablement es traduirà en unes retallades pressupostàries que possiblement influiran de manera negativa en el desplegament del Pla.

3.3.2 Els Plans locals de Joventut

Una vegada hem descrit de manera mínima els Plans Nacionals de Joventut de Catalunya, explicarem què és i en què consisteix un Pla Local de Joventut.

La definició correcta d'un Pla Local de Joventut, seria l'eina de treball que permet dur a terme les polítiques integrals de joventut des de la proximitat municipal, aquest Pla ha de ser coherent amb el marc referencial de les polítiques de joventut, que és el Pla Nacional de Joventut de Catalunya.

Aquesta eina de treball es crea amb l'objectiu de respondre de la manera més acurada i eficient a les circumstàncies pròpies de cada realitat, per tant, es tracta d'implementar polítiques de joventut, tenint en compte la diversitat existent en els diferents municipis de Catalunya, ja que no serà igual la realitat a Barcelona que en una població com ara Boadella D'Empordà.

Els PLJ, s'acostumen a elaborar a 4 anys vista i representen el marc estratègic que dona cobertura i sentit a les polítiques de joventut. Tanmateix, els PLJ han de ser elaborats i executats duent a terme les següents passes: la diagnosi, el disseny, la planificació i l'avaluació a partir d'un marc metodològic comú, cada municipi ha de poder adaptar els procediments metodològics propis de cada etapa del PLJ a les seves possibilitats tècniques i econòmiques.

La diagnosi: és el primer pas de l'elaboració del PLJ i es divideix en dues fases, l'anàlisi de la realitat i les conclusions de l'anàlisi.

L'anàlisi de la realitat és un procés que busca aproximar-nos a les circumstàncies que determinen, des d'un punt de vista integral, la realitat dels joves i les joves del municipi. Des de les seves condicions de vida, a les seves

problemàtiques, necessitats i demandes, fins a la seva realitat des del punt de vista dels diferents agents (ajuntament, joves i professionals) i la identificació per part d'aquests de les qüestions que es consideren més rellevants. Un cop exposades totes les necessitats, demandes i problemàtiques, s'identifiquen les causes i efectes que cadascun dels agents relaciona amb aquestes, seguidament s'identifiquen tots els recursos que es tenen a l'abast per tal d'incidir-hi, tant per part de les diferents administracions públiques, com de la resta d'institucions del territori. Finalment, es conclou l'anàlisi de la realitat, valorant si els recursos o accions responen als problemes o necessitats que s'han detectat, si actuen sobre els problemes que els diferents agents implicats en la diagnosi consideren prioritaris i si incideixen en les seves causes i efectes.

El disseny: és el següent pas en l'elaboració del PLJ i en ell es recolliran totes les accions i els projectes destinats a pal·liar o incidir en les problemàtiques detectades al municipi. L'elaboració del PLJ, ha de ser coherent amb els criteris recollits en el PNJ, aquests són els d'integralitat (en tots els àmbits de la vida, es a dir treball, salut...), transversalitat (interdepartamentalitat i interinstitucionalitat) i participació jove. Per altra banda el PLJ comporta el reconeixement dels joves com a un sector de la ciutadania amb identitat pròpia i diferenciada, així com amb unes necessitats socioculturals específiques i transversals, les quals han de ser objecte de polítiques integrals.

En l'elaboració dels plans, ens trobem amb els projectes, que es defineixen com la planificació de les intervencions concretes, plantejant uns objectius amb la finalitat de respondre a les problemàtiques detectades. Aquests projectes s'han de justificar sobre la base de la realitat a la que responen, els problemes que volen abordar, els destinataris a qui van adreçats i l'adequació respecte a les actuacions de les diferents administracions.

Avaluació: finalment ens trobem amb l'avaluació, pas necessari per tal de millorar futures actuacions. És indispensable que les conclusions de l'avaluació siguin fruit d'un judici de valor sistemàtic, planificat, raonat i justificat d'allò que hem dut a terme. El motiu d'això és que l'avaluació del PLJ ens proporcioni un seguit de recomanacions sobre com orientar la intervenció per millorar-la en tots sentits, per aquest motiu és important que l'avaluació estigui ben

planificada, tenint en consideració quina informació volem generar, quines preguntes ens farem i quin valor li donarem a les respostes. També hem de valorar amb quins agents comptarem per obtenir aquesta informació i en quin moment. Tot això, amb l'objectiu de realitzar una avaluació el més acurada possible.

A grans trets, aquesta seria la definició del PLJ, les passes i consideracions bàsiques per elaborar-lo. Hem de tenir en compte que els Plans Locals de Joventut no només són la principal eina d'intervenció del tècnic de joventut per tal d'implementar les polítiques de joventut a nivell local, si no que per una eficient execució d'aquestes, la seva elaboració ha d'anar a càrrec d'aquests, tal com veurem en el següent apartat.

3.4 La figura del Tècnic/a de Joventut

“A grans trets, és el màxim responsable tècnic de l'àrea de joventut. Dirigeix l'execució de les polítiques de joventut, es coordina amb els diferents programes, planifica, avalua, revisa i actualitza les programacions creades. Rep el control directe del responsable polític de l'àrea”. (Montes, P; 2002:65).

Tal com se'ns descriu a la citació i com veurem més endavant quan enumerem les funcions i les tasques del tècnic de joventut compartit de manera més detallada, aquest és el màxim responsable tècnic de l'àrea de joventut supeditat a les decisions del cap polític d'àrea (regidor, alcalde o conseller). Tanmateix, és l'encarregat de planificar, d'executar i elaborar les polítiques de joventut, alhora que de coordinar els diferents agents implicats en aquestes i de gestionar, tant els recursos humans com els materials necessaris per tal d'implementar-les.

Respecte al tipus de persones que acostumen a ocupar els càrrecs de tècnic/a de joventut cal dir que responen al perfil de persones joves, de 20 a 40 anys i que majoritàriament són dones, que no només es dediquen a les tasques tècniques en matèria joventut, si no que executen tasques en altres àrees polítiques. També cal remarcar que aquests i aquestes gaudeixen d'una suficient estabilitat laboral, deguda en gran part pel fet de dur a terme tasques tècniques en altres àrees, es a dir, per ser tècnics polivalents.

“El perfil de tècnic de joventut majoritari dins l' Administració seria el d'una persona jove, dona, amb un contracte de grup B (tècnics de gestió), indefinit i amb jornada completa. El 86% dels tècnics, però, no dedica tota la jornada exclusivament a joventut, sinó que també tenen responsabilitats en altres àrees.” (Soler, P; Bayot, A; Planas A; Vila, J; 2001:25).

A nivell formatiu, des de les Administracions no es requereix d'una titulació específica, tot i que quan així ha estat, els requeriments han estat aquelles titulacions universitàries relacionades en l'àmbit de l'educació, com és el cas dels estudis d'educació social, de pedagogia o de psicologia en tercer lloc. Aquest fet ens posa de manifest la relació existent en la tasca del tècnic de joventut amb el món social o de l'educació, ja que pels joves, en part degut al seu moment vital i les seves necessitats, els pot ser més adient tenir com a referents tècnics, perfils professionals formats en aquests camps. D'altra banda, considero important i necessari en els equips tècnics l'existència d'una multidisciplinarietat, la qual atorgui a aquests, una major perspectiva a l'hora d'intervenir amb el col·lectiu, o bé d'elaborar i dur a terme qualsevol tipus de projecte.

“Quan s'ha requerit una titulació universitària específica, aquesta ha estat bàsicament de l' àmbit de les ciències de l'educació (42% d'educació social, 27% de pedagogia i 23% de psicologia).” .” (Soler, P; Bayot, A; Planas A; Vila, J; 2001:27).

És destacable el fet que la majoria dels tècnics de joventut, deixant de banda la seva formació específica i el nivell d'aquesta, gaudeixin d'experiències prèvies en el treball amb joves en diferents àmbits. Molts han desenvolupat tasques en lleure, dinamització o educació especialitzada, des de l'administració pública, des del tercer sector o en l'àmbit privat. També la majoria d'aquests han estat participants o han tingut relació amb entitats o associacions relacionades amb el col·lectiu juvenil, fet que els ha proporcionat un bagatge important a l'hora de dur a terme la seva tasca. Aquestes dades posen de manifest el component vocacional a l'hora de dur a terme polítiques orientades al col·lectiu juvenil, fet que implica en certa mesura una major qualitat i predisposició a l'hora d'oferir servei.

“La major part dels tècnics tenen experiències prèvies de treball amb joves en diferents àmbits. Malgrat que el 40% dels tècnics ha fet tota la trajectòria professional dins l'administració pública, el 36% ha tingut relació professional amb el tercer sector i el 30% ha treballat anteriorment en el sector privat. Tanmateix, el 80% dels tècnics ha tingut vinculació amb entitats o associacions relacionades amb la joventut i, d'aquests, el 95% afirma que aquesta experiència els ha influït en la seva capacitat per al lloc de treball que ocupen.” (Soler, P; Bayot, A; Planas A; Vila, J; 2001:30).

Una vegada hem descrit a grans trets la figura del tècnic/a de joventut i ens hem apropat a algunes de les seves característiques, és de justícia valorar els esforços i les dificultats que aquests/tes han sofert durant els darrers 30 anys.

“Les polítiques de joventut, massa vegades durant aquests vint-i-cinc anys, han viscut exclusivament d'aquest esforç personal i fins a cert punt irracional; han estat únicament a les mans del factor humà, perquè el factor material no hi ha acompanyat.” (Montes, P; 2007:49).

Amb aquesta reflexió de Pep Montes, se'ns donen les pistes de quin és el tarannà de la figura del professional encarregat d'elaborar i executar les polítiques de joventut a Catalunya. Tal com havia afirmat en la meua opinió sobre les polítiques de joventut, aquestes són el germà petit i pobre de les polítiques públiques, es a dir, segons els governs, les menys necessàries per tal de mantenir el funcionament de les estructures del país. Per tant, la opinió exposada sobre els professionals d'aquestes polítiques recolzen el meu plantejament sobre la poca importància que en mots casos es dona a la seva tasca, fet que no només he pogut comprovar com a jove, si no que ho he pogut observar de manera participant durant la meua estada de pràctiques en l'àrea de joventut de l'Alt Empordà en alguns casos, que no tots.

Realment, durant els més de 25 anys que fa que les polítiques de joventut s'han posat en marxa, aquestes s'han anat desenvolupant més a base de la il·lusió, la empenta, el treball desmesurat, així com de la imaginació dels seus professionals i dels joves, que no pas pel suport material, considerant aquest com les infraestructures i els recursos econòmics.

“Tenint en compte que la major part de regidories de joventut es mouen entre el 0,2 i el 0,8% del pressupost global de l'ajuntament, podem assegurar que tot allò que arribi o superi a l'1% té un bon nivell. Com a objectiu positiu i acceptable per a un ajuntament que mai no ha aplicat una política de joventut amb voluntat de globalitat, aspirar a mitjà termini al 2% com a nivell òptim seria, també, correcte” (Montes, P; 2000:53).

Aquests percentatges, tot i pertànyer a la realitat de fa 10 anys i lluny de la expansiva conjuntura econòmica d'aquests darrers anys, posen de manifest el dèficit d'inversió en matèria de joventut a nivell local (en el cas que s'inverteixi) i no deixen d'explicar el motiu pel qual les polítiques de joventut s'han mantingut fruit del sobre esforç dels tècnics i dels joves. Ara bé, cal considerar, que ara mateix, en plena recessió econòmica, una de les àrees que possiblement també patirà retallades serà la de joventut, fet que pot motivar un retorn a situacions passades, en que els recursos econòmics, materials i d'ús de les infraestructures poden tornar a ser insuficients. Per tant, ens podem trobar en la situació d'implementar polítiques de joventut des de situacions gairebé precàries, és per aquest motiu i per tal de no repetir situacions passades, que es requerirà d'un fort compromís de tots els agents socials i del conjunt de la ciutadania, per tal de no sobrecarregar exclusivament els sacrificis en les esquenes dels tècnics i dels joves.

“Malgrat haver estat element indestriable i condició imprescindible per al desenvolupament de les polítiques de joventut, el professional especialitzat ha tingut poc reconeixement tècnic, escàs prestigi dintre de cada estructura organitzativa i ha estat incapaç, fins al moment, de generar un marc professional i de condicions laborals suficients per garantir-ne i assegurar-ne el futur amb claredat.” (Montes, P; 2007:52).

Finalment, cal valorar que aquesta figura, tot i el mínim reconeixement professional del que gaudeix avui en dia, ha hagut de lluitar amb molins durant els darrers 30 anys. Que tot i la responsabilitat que el tècnic/a de joventut assumeix en l'execució del seu encàrrec, no ha assolit el prestigi professional desitjable i malauradament no s'ha aconseguit crear un marc laboral de referència respecte a la seva figura, tot i els estudis d'especialització creats des de diferents universitats, com per exemple el màster interuniversitari de

joventut. Aquest fet, suposa un cert grau d'incertesa respecte a la situació del tècnic/a de joventut i el seu futur treball.

A mode d'enllaç amb el següent apartat, és important valorar, que tal com hem apuntat en el segon capítol, les necessitats i problemàtiques entre els joves a les ciutats i aquells que resideixen en àmbits rurals, excepte en alguns matisos, són en essència semblants, ja que degut a la conjuntura global en la que ens movem avui en dia, als avenços en la mobilitat i les comunicacions i les xarxes socials, aquestes diferències s'han anat reduint. Per tant, de la mateixa manera que és important desenvolupar polítiques de joventut en les ciutats, també en els pobles es fa necessari. Ara bé, degut a que molts d'aquests pobles disposen d'un petit nombre d'habitants, la figura del tècnic no sempre és assumible pels municipis; per aquest motiu des d'alguns consells comarcals, amb col·laboració dels municipis s'ha dut a terme un projecte anomenat Projecte Tècnic Compartit, del qual em consta que s'ha dut a terme en diferents comarques, tot i així, jo exposaré aquell que he tingut la oportunitat de conèixer, El Projecte Tècnic Compartit de l'Alt Empordà, amb el qual es pretén implementar les polítiques de joventut als pobles. També és important tenir present que l'Alt Empordà és la comarca amb més municipis de Catalunya, fet que casa com anell al dit a l'hora d'utilitzar l'experiència del projecte Empordanès com a referent d'implementació de les polítiques de joventut als municipis rurals.

3.5 El Projecte Tècnic Compartit

El Projecte Tècnic de Joventut Compartit neix el mes de juliol de l'any 2005 i s'elabora i executa des de l'Àrea de Joventut del Consell Comarcal de l'Alt Empordà amb el suport de la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya. Aquest projecte té com a objectius impulsar les polítiques de joventut en els municipis de la comarca mitjançant la figura d'un tècnic de joventut compartit entre diferents municipis. Aquest tècnic assessorarà i recolzarà els municipis que li corresponen en tots aquells aspectes relacionats amb el col·lectiu juvenil, analitzant les diferents realitats, establint diagnòstics, alhora que elaborant i executant els plans, projectes i programes juvenils per tal

de donar resposta a les necessitats i problemàtiques que presentin les realitats juvenils de cada municipi.

Aquest projecte va néixer originalment amb 12 municipis que hi prenen part, quantitat que ara mateix, l'any 2011 s'ha doblat i actualment es troben inclosos dins el projecte els següents municipis:

Avinyonet de Puigventós, Boadella i Les Escaules, Borrassà, Cabanes, Cadaqués, Cistella, El Far d'Empordà, El Port de la Selva, Garriguella, L'Armentera, Lladó, Llers, Navata, Palau-saverdera, Peralada, Pont de Molins, Portbou, Sant Climent Sescebes, Sant Miquel de Fluvià, Santa Llogaia d'Alguema, Vilabertran, Viladamat, Vilafant, Vilajuïga i Vilamalla.

Els diferents tècnics del Consell Comarcal que duen a terme el projecte es distribueixen en cinc zones, cada una de les quals serà responsabilitat d'un dels tècnics que formen part del projecte, supervisats pel coordinador comarcal de joventut.

Enguany s'ha actualitzat el projecte dotant-lo d'un nou model d'implementació, amb l'objectiu d'incloure a municipis que per les condicions anteriors no tenien la possibilitat de poder-hi accedir. Aquest nou model a més ha suposat reduir els costos que als ajuntaments havien d'assumir i ha permès confeccionar un projecte més sostenible.

El present Projecte Tècnic de Joventut Compartit doncs, planteja dues opcions d'intervenció i de relació entre el Consell Comarcal i els municipis que han confiat en el projecte per aquest bienni, on queden establerts els compromisos i les condicions que afronta cada entitat participant. Existeix l'opció Projecte Tècnic Jove i l'opció Projecte Dinamització Jove que passem a detallar seguidament.

Per finalitzar comentar que dels 68 municipis que hi ha a l'Alt Empordà, ara mateix 31 compten amb tècnic de joventut compartit o tècnic de joventut propi, doncs els municipis de Castelló d'Empúries, Figueres, La Jonquera, L'Escala, Llançà i Roses també implementen polítiques de joventut a nivell municipal amb tècnic propi.

Una vegada hem exposat i descrit el Projecte Tècnic Compartit, a partir de la informació extreta d'un document intern del mateix projecte, descriurem a

continuació les diferents tasques i funcions tant del tècnic com del dinamitzador compartit, tasca que recau, depenent de les possibilitats de cada municipi, en la mateixa persona.

3.5.1 Les funcions i tasques dels tècnics compartits i dels dinamitzadors compartits

La figura professional del Tècnic Compartit de Joventut (TCJ) té unes tasques a desenvolupar de tecnificació, dinamització i coordinació en matèria juvenil a cada un dels municipis:

1. El coneixement de la realitat social i juvenil (anàlisi de la realitat).
2. La visualització dels recursos humans, econòmics i de la infraestructura de la zona objecte d'aquest projecte.
3. Diagnosticar les debilitats, les amenaces, les fortaleeses i les oportunitats de cada municipi i/o zona d'actuació.
4. Dissenyar plans locals d'actuació en matèria juvenil.
5. Elaborar els projectes i programes necessaris per a cada municipi segons el seu PLJ.
6. Dissenyar estratègies d'actuació mancomunades als tres municipis.
7. Dissenyar estratègies d'actuació específiques a les necessitats de cada municipi.
8. Executar els programes del projecte.
9. Coordinar-se amb els diferents recursos humans de que es disposa.
10. Supervisar i redirigir, en cas que sigui necessari, l'execució dels programes dels quals el/la dinamitzador/a en sigui l'executor/a.
11. Optimitzar els recursos dels municipis .
12. Cercar recursos (econòmics, materials, humans) per tal de poder executar amb èxit els programes i projectes.
13. Impulsar la participació i l'associacionisme dels joves dels municipis rurals.

14. Seguiment, readaptació i avaluació els PLJ dels municipis i dels projectes que se'n deriven.
15. Donar suport, participar i coordinar altres projectes a nivell comarcal, que en definitiva afavoreixen els joves dels municipis.
16. Entre aquestes tasques també cal anotar la de formar part d'un equip de tècnics compartits de joventut, els quals treballen de forma mancomunada.

Per altra banda, aquells municipis que pels motius que siguin, enlloc de comptar amb un tècnic compartit comptin amb un dinamitzador, realitzaran les següents funcions i tasques:

1. Coordinar-se amb la tècnica compartida
2. Planificar, programar i executar de les activitats
3. Dinamitzar els espais joves (ser-ne la persona de referència)
4. Realitzar tasques d'informador juvenil
5. Proposar accions i engrescar als joves
6. Realitzar tasques de detecció de necessitats i recollir demandes dels joves
7. Realitzar la programació d'activitats d'acord amb el Pla Local de Joventut
8. Valorar les activitats i programes juntament amb els joves i per compte propi
9. Dotar-se del material necessari
10. Registrar informació que es vagi generant: sobre usuaris, activitats, problemes, demandes...
11. Programar i executar activitats
12. Tenir cura de l'acompliment dels objectius
13. Tenir cura del material que s'utilitza per les activitats.

3.5.2 Les entrevistes als tècnics i les conclusions que s'hi extreuen

Amb la finalitat d'apropar-nos a la figura professional de l'educador social com a tècnic de joventut compartit en l'àmbit rural, és indispensable la recollida d'informació de 1a mà. Així que per tal de recollir aquesta informació, he dut a terme dues entrevistes a dues tècniques de joventut compartides, les quals realitzen la seva tasca en 8 municipis de l'Alt Empordà (4 pobles respectivament). El motiu pel que he escollit aquestes dues tècniques de joventut, ha estat per motius d'agenda del conjunt de tècnics i també per que els pobles en els quals realitzen la seva tasca són força heterogenis. Aquestes tècniques són la Mabel (entrevista 1), que s'encarrega de Pont de Molins (Poble situat entre la frontera i Figueres), Cabanes (poble agrícola), Vilabertran (poble quasi annexionat a Figueres) i Peralada (poble amb forces recursos econòmics i infraestructurals). L'altra tècnica és la Ma José (entrevista 2), que s'encarrega de Vilamalla (caracteritzat per un conegut polígon industrial), Sant Miquel de Fluvià (amb un alt índex de població castellanoparlant i amb forces necessitats educatives), L'Armentera i Ventalló (que són pobles agrícoles).

La metodologia que he dut a terme per recollir les entrevistes ha estat formular les preguntes de forma directa i enregistant en àudio els continguts, per tot seguit transcriure-les i extreure les conclusions generals que s'exposen en aquest apartat. Les entrevistes transcrites es poden trobar en els annexes.

Les preguntes que he escollit a l'hora de plantejar les entrevistes guarden força relació amb la figura del tècnic/a de joventut compartit. En primer lloc se'ls ha preguntat sobre les seves funcions i tasques principals, així com per aquelles que elles creuen que haurien de ser prioritàries, també se'ls ha qüestionat quines són les principals dificultats que els presenta la seva feina, les característiques dels joves que viuen als pobles, així com les habilitats o aptituds que consideren que han de tenir per posar en pràctica la seva tasca. Per últim, amb quins dels agents socials que intervenen en els processos d'implementació de les polítiques de joventut tenen una major dificultat a l'hora d'arribar a acords o enteniments.

Aquestes qüestions obeeixen específicament a comprendre amb major profunditat les feines i dificultats amb les que es troba el tècnic/a de joventut

compartit en l'àmbit rural en la seva praxi, a la vegada que conèixer les habilitats i aptituds que els ajuden a desenvolupar el seu treball, per després proposar com des dels estudis d'educació social es pot respondre a les necessitats de càrrec.

En un altre ordre de coses, se'ls ha demanat la seva opinió respecte a les polítiques de joventut, els seus paradigmes i sobre les diferents eines d'implementació d'aquestes. L'objectiu d'aquestes qüestions és la seva valoració de l'aspecte discursiu de les polítiques de joventut i cap a on creuen que aquestes s'han d'enfocar en l'àmbit rural, així com conèixer l'opinió que tenen respecte a les eines d'execució de les polítiques de joventut en els seus diferents nivells, es a dir, els Plans Nacionals i Locals de Joventut.

Unes altres preguntes, tracten sobre la suficiència dels recursos dels que disposen a l'hora de treballar, de la importància del treball en equip, així com de la coordinació amb altres serveis que en un moment donat poden ser necessaris per facilitar el desenvolupament dels joves, o bé respondre a les necessitats o problemàtiques que aquests poden presentar. Aquestes qüestions tracten d'esclarir quina és la importància que els tècnics donen al treball en equip i per altra banda saber si existeix un mecanisme de resposta suficient des d'altres àmbits d'intervenció en la mesura que es presentin casos problemàtics en el desenvolupament de la tasca, tant a nivell individual com comunitari.

Tot seguit, he plantejat quina és la seva opinió respecte si es possible la seva funció com a interventor a nivell socioeducatiu, amb l'objectiu de veure en quina mesura encaixaria el perfil de l'educador social exercint la tasca de tècnic/a de joventut compartit/da.

Per acabar, he preguntat sobre les retallades previstes de cara a propers exercicis, amb la finalitat de conèixer que és allò que es preveu pel futur en l'àmbit de les polítiques de joventut.

Les tècniques consideren, que la principal tasca a la que els tècnics es deuen és a l'elaboració i execució dels Plans Locals de Joventut, així com dels Projectes Tècnics de Joventut i les activitats, tot i així, creuen que els fan falta més temps i estratègies per arribar a la gent jove, fet que creuen indispensable

per poder dur a terme les polítiques de joventut amb la seva col·laboració. També consideren que necessiten més temps per tal de realitzar millors Plans Locals de Joventut alhora que per implementar-los.

Respecte a les dificultats principals a l'hora d'exercir la seva tasca, creuen que una de les més importants és la mediació amb els ens polítics i els joves, tant pel que fa als seus diferents interessos, com per les diferències generacionals en alguns casos. Tanmateix creuen que en alguns casos també els és difícil prendre contacte i arribar al jovent dels pobles.

Sobre l'enteniment amb els diferents agents, depèn molt de les característiques dels joves i dels polítics, consideren que hi ha pobles on costa més entendre's amb els agents polítics i d'altres en els que presenta una major dificultat entendre's amb els joves, especialment els de la franja de 16 a 18 anys.

Els tècnics valoren de forma molt positiva les polítiques de joventut als municipis i els Plans Locals de Joventut, tot i que veuen força lluny el Pla Nacional de Joventut. Pel que fa a les polítiques més adequades a l'àmbit rural, creuen que aquestes són les integrals, ja que són aquelles que es consideren com a més complertes de cara als joves i en les que es recullen els següents principis: transversalitat, interdepartamentalitat i interinstitucionalitat. Pel que fa als recursos dels que disposen, depèn força dels ajuntaments i dels polítics, tot i que creuen que existeix una manca d'espais juvenils i de dinamitzadors.

Valoren molt positivament els joves en l'àmbit rural, qualificant-los en general com a implicats, participatius amb tot allò que tenen a veure amb el seu poble i amb ganes de formar part d'allò que els envolta. D'altra banda, observen que les principals problemàtiques a les quals s'enfronten tenen a veure molt amb l'emancipació, el treball, l'habitatge i els problemes de mobilitat.

Per acabar, creuen que a nivell d'intervenció socioeducativa poden ser agents col·laboradors, però que per dur a terme aquesta tasca s'ha d'estar molt preparat i que hauria de ser competència d'altres agents. Tanmateix consideren bona la coordinació amb altres serveis o àrees, tot i que millorable.

3.6 Conclusions

Les polítiques de joventut tenen un bagatge de 30 anys, per tant, podem dir que són joves, tot i que estan arribant a la maduresa. Des de finals del segle XX, fins ara, degut al progrés social i a la millor conjuntura econòmica, a l'elaboració i execució del primer PNJC , així com l'elaboració del segon PNJC i la progressiva implementació de polítiques de joventut als municipis a partir dels PLJ, es pot assegurar amb perspectiva, que des de finals dels anys 70, l'evolució ha estat gegantina, especialment en els darrers 15 anys.

Fruit d'aquesta definició, evolució i implementació progressiva de les polítiques de joventut, avui en dia tenim cada vegada més extensa la figura del tècnic de joventut als municipis.

D'una banda, al tècnic de joventut, tant a nivell tècnic com laboral, encara li manca el reconeixement i la col·laboració per part del conjunt d'agents i actors socials, així com de les institucions. Un dels motius que això passi, crec que és el fet de la poca visibilitat dels resultats en la implementació d'aquest tipus de polítiques. Per exemple, una obra en un carrer o una plaça és visible a curt termini i a part és una tasca material, en canvi, els resultats del treball amb joves si que poden ser visibles, però no a curt termini, a la vegada que s'ha de tenir en compte que tota tasca immaterial no és va tant evident com una obra material.

D'altra banda, la conjuntura econòmica actual no convida a ser optimistes en quant a grans accions, tot i que pot esdevenir una oportunitat per fomentar la participació, l'associacionisme i impulsar un caràcter d'autodeterminació dels joves i les joves, ja que en situacions de manca de recursos, la seva implicació, juntament amb la de les entitats es torna d'allò més important.

A part d'això, els tècnics de joventut, des de la seva feina, la seva implicació i la difusió dels resultats obtinguts, tenen el deure moral de dignificar un ofici que pot revertir en un futur en la societat a mig llarg emplaçament, ja que la promoció dels joves d'avui és una inversió en els adults de demà i de bona part d'això depenen les polítiques de joventut i els seus tècnics, obviant els joves i la col·laboració de tots els agents socials; es a dir, les institucions públiques, les privades, les del tercer sector i de les associacions i entitats juvenils.

En resum, per assolir la col·laboració de la totalitat de la societat, és molt important que les polítiques de joventut es facin visibles . Si s'aconsegueix això, només serà qüestió de temps que la figura del tècnic de joventut sigui reconeguda i amb aquest fet s'assoleixi l'efecte domino que es persegueix. El tècnic de joventut s'ha de creure les polítiques que elabora, executar-les amb eficiència i difondre-les per tal que arribin al conjunt de la societat. Aquest seria el camí guanyar-se la confiança del conjunt de la societat i especialment dels joves. Per això, és necessari un constant esforç, tot i els sobreesforços realitzats fins avui.

En referència a les conclusions de les entrevistes, aquestes coincideixen en gran mesura amb allò exposat sobre els joves en el món rural, també amb les propostes polítiques vigents pel que fa a joventut, alhora que ens aporten una perspectiva directa sobre la tasca del tècnic/a de joventut en l'àmbit rural.

4 Conclusió final: aproximació a la figura de l'educador social com a tècnic de joventut compartit en l'àmbit rural.

Arribats a aquest punt del treball i una vegada desenvolupat el cos i marc teòric del treball, tan sols manca elaborar les conclusions d'aquest.

4.1 Conclusions generals del treball

El marc teòric desenvolupat s'ha basat en primer lloc en aprofundir mínimament a nivell històric i antropològic en la figura del jove, ja que a partir del coneixement del concepte de la joventut, de la seva evolució històrica, així com de la transformació sobre paper que li ha tocat desenvolupar en el transcurs de la història, se'ns permet obtenir una major perspectiva sobre el constructe sociocultural, a l'hora que una major comprensió del per què la joventut d'avui en dia és com és.

En segon lloc, l'apropament a la realitat juvenil catalana, a les seves característiques, necessitats, demandes i problemàtiques des de diferents àmbits, ens obre la possibilitat d'adquirir un major coneixement sobre quines són les principals característiques a nivell general del jovent català, així com quines àrees s'han de tenir en compte per tal de facilitar el desenvolupament integral dels joves. En aquest capítol s'han introduït les característiques i problemàtiques dels joves que viuen en l'àmbit rural, així com s'ha tingut en compte el col·lectiu dels joves immigrants o d'origen immigrant.

En tercer lloc, ens hem aproximat a les polítiques de joventut a Catalunya pel que fa a la seva definició, història, paradigmes i instruments d'intervenció a diferents nivells. Tot seguit ens hem centrat en la figura del tècnic de joventut, per a continuació introduir el Projecte Tècnic de Joventut Tècnic Compartit i les funcions i tasques que porten a terme els professionals que en formen part. Per tant, ens hem centrat en els aspectes discursius, en les eines d'implementació i en la figura de l'elaborador i executor de les polítiques de joventut, tant a nivell general, com més concretament en l'àmbit rural a partir del Projecte Tècnic Compartit. Per tal de posseir més informació sobre la figura del tècnic de joventut compartit, hem realitzat unes entrevistes a dues tècniques de joventut, de les quals hem tret unes conclusions que ens serviran d'ajuda a l'hora

d'aproximar-nos a la figura professional de l'educador social com a tècnic de joventut en l'àmbit rural.

Aquests tres primers capítols, així com les seves conclusions els considero especialment importants respecte a tot allò que envolta a l'aproximació a la figura del tècnic/a de joventut. De fet, aquests ens faciliten una informació que a nivell general qualsevol persona que exerceixi la tasca de professional de joventut, sigui en l'àmbit rural, en la ciutat o en un districte d'aquesta. Considero que els professionals de la joventut han de conèixer amb un mínim de profunditat i perspectiva el significat, la història i l'evolució del concepte que defineix els usuaris pels quals ha de treballar. Tot i que parlem d'un treballador de l'administració, no hem d'oblidar que aquest es deu als destinataris de la seva tasca, els joves, així que tot coneixement que tingui respecte a aquest col·lectiu és molt important.

Qualsevol professional que es dediqui a l'àmbit de la joventut a Catalunya ha de posseir un mínim coneixement respecte a les característiques, necessitats i problemàtiques sobre els diferents àmbits de la vida respecte al col·lectiu pel qual desenvoluparà la seva tasca, en el nostre cas els joves catalans.

Per finalitzar, el professional, tècnic/a o dinamitzador/a de joventut català ha de saber el que són les polítiques de joventut, conèixer mínimament la seva història, així com quins paradigmes de les polítiques de joventut són els més adients al context en el qual han de treballar. D'altra banda aquest professional ha de tenir ben clares les seves funcions i tasques, alhora que ha de conèixer, saber elaborar i executar els diferents instruments d'implementació de les polítiques de joventut que te al seu abast.

Ara, en aquesta conclusió, tenint en compte aquest marc teòric i les seves conclusions, els coneixements que ofereixen els estudis d'educació social, les entrevistes a dues tècniques de joventut compartides de l'Alt Empordà i la meva pròpia observació participant, elaborarem una aproximació de la figura de l'educador social com a tècnic/a de joventut compartit en l'àmbit rural.

4.2 Aportacions de l'educador social a la figura del tècnic/a de joventut en l'àmbit rural

La principal tasca de l'educador social com a tècnic de joventut en l'àmbit rural és elaborar i implementar les polítiques de joventut als municipis, per tant, és condició indispensable per part de la figura professional a la qual ens volem apropar el coneixement de les línees polítiques marcades des de l'administració des del Pla Nacional de la Joventut de Catalunya; de les característiques, necessitats i problemàtiques de la joventut catalana a nivell general i en especial d'aquella que pertany a l'àmbit rural. Per alta banda, és molt important l'adquisició d'un coneixement de l'entorn en el qual aquestes s'han d'implementar, amb l'objectiu de ser més concrets en elaboració i execució de polítiques de joventut.

Des dels estudis d'educació social, es recull en algunes de les seves assignatures elements teòrics sobre les polítiques socials, entre elles les de joventut. També, tota aquella matèria relacionada amb els programes d'animació sociocultural i d'elaboració de projectes, la qual ens pot ser d'utilitat com a educadors tant a l'hora d'elaborar polítiques de joventut, com en la intervenció socioeducativa amb joves. Hem de considerar, que les polítiques de joventut en els municipis petits es duran a terme a partir dels Plans Locals de Joventut, a partir del coneixement i l'anàlisi de la realitat, de les directrius marcades per l'administració i de la col·laboració juntament amb participació de tots els agents socials, en especial del col·lectiu juvenil. No està de més dir, que a partir dels mètodes impartits en l'assignatura d'elaboració de projectes, es fa més factible donar resposta a problemes concrets a partir de l'assoliment d'objectius precisos a través d'accions específiques.

Per altra banda, la necessitat d'establir vincle i de facilitar l'enteniment entre els diferents actors, fa necessàries una sèrie d'habilitats. Aquestes serien les habilitats socials i comunicatives, que són aquelles que poden facilitar aquests processos d'enteniment entre les diferents parts (la mediació) de les quals depenen l'elaboració i implementació de les polítiques de joventut. Les habilitats socials i comunicatives no són exclusives dels educadors socials, tot i que des dels estudis, en nombroses assignatures o pràctiques transversals es realitzen activitats de cara a desenvolupar-les de la millor manera possible.

Relacionat amb aquestes dues habilitats és important que l'educador social tingui capacitat d'empatia respecte als usuaris, a la vegada que capacitat d'anàlisi per tal de donar resposta a les diferents problemàtiques que puguin sorgir en l'àmbit on du a terme la seva tasca.

També, el tècnic de joventut, en certa manera, esdevé un referent respecte als joves, ja que en aquest cas ens trobem amb poblacions que oscil·len entre els 500 i els 1500 habitants. Aquest fet, facilita que tots els habitants dels pobles es coneguin mínimament entre ells, especialment els joves i els principals agents socials com ara el tècnic/a de joventut, de manera que s'estableixen vincles molt més estrets. Aquesta situació pot facilitar la detecció de necessitats, així com la intervenció socioeducativa individual o comunitària en cas que això fos necessari. De fet, l'orientació i l'assessorament en totes les àrees, així com la dinamització d'espais dedicats als joves constitueix un mètode d'intervenció socioeducativa en si mateix, ja que a partir d'aquests espais, s'afavoreix i es facilita el correcte desenvolupament del jovent.

Des d'aquests espais no només es té accés a tota mena d'informació respecte a l'educació per la salut, el treball, l'habitatge, l'oci, l'educació i la formació; si no que en molts dels casos tenen un tècnic o dinamitzador de referència, que no només els pot assessorar i orientar en la mesura del possible, també els pot derivar cap al professional més adient (metge, orientador laboral, orientador formatiu, serveis socials...). En resposta a aquestes funcions descrites, hem de valorar que l'educador social està format mínimament, si més no a nivell teòric en matèria de salut comunitària, en psicopatologies, en programes de transició de joves a la vida activa (món del treball) i en orientació i formació laboral. Coneixements teòrics que poden ser de molta utilitat a l'hora d'intervenir amb els joves.

Tanmateix, l'educador social, des de la tasca de tècnic/a de joventut o dinamitzador/a juvenil, pot impulsar i promocionar un lleure educatiu i de qualitat, per tal que els joves no practiquin exclusivament oci de consum i tinguin més alternatives d'oci per escollir. D'altra banda, també seria important incidir i promoure tot tipus de processos de desenvolupament comunitari, així com de democratització i democràcia cultural, en la mesura de les possibilitats.

Una altra cosa que l'educador social pot aportar a la tasca de tècnic/a de joventut és el coneixement del medi social, així com dels processos de desadaptació social (marginació, exclusió i inadaptació), per tal de detectar-los i dissenyar conjuntament amb altres serveis més especialitzats, la millor estratègia possible per pal·liar-los. La mínima noció adquirida des dels estudis de les situacions de risc d'exclusió social i de les situacions de pobresa també poden ajudar a una detecció d'aquestes. També el fet de treballar des dels estudis sobre les discapacitats, pot ser útil en el cas que se'ns presentin situacions que requereixin la facilitació de recursos materials i/o assistencials a usuaris que pateixin discapacitació física o psíquica.

En un altre ordre de coses, l'educador social és en principi, un professional obert a la formació continuada. També aquest ha de conèixer mínimament les diferents cultures que formen part del context social, tant pel que fa a les juvenils, com a les hegemòniques i parentals, tot tenint en compte que l'actual societat es mou en un context d'interculturalitat, a causa de les migracions ocorregudes en els darrers anys d'expansió econòmica. Des dels estudis d'educació social es faciliten continguts teòrics respecte a la interculturalitat i la sociologia i antropologia cultural, que d'una manera o altre ens poden facilitar l'enteniment i la comprensió de la diversitat de realitats culturals que conviuen en el nostre entramat social, tant als pobles com a les ciutats. Aquests coneixements ens poden ajudar a dissenyar línees d'actuació

Una altra de les coses en les quals es treballa no només en els estudis d'educació social, si no en la majoria dels estudis que s'imparteixen en l'actualitat és una competència bàsica i transversal, que és la del treball en equip. La capacitat de treballar en equip, suposa un benefici tant pel que fa a la qualitat de la feina, com per l'aprenentatge i l'evolució dels professionals que integren l'equip de treball. Un equip, en la seva diversitat sempre pot arribar a més llocs i més lluny que un individu sol en la seva tasca. A part de la tasca en equip, és important la coordinació amb altres serveis i professionals d'altres àmbits o disciplines (escoles, serveis socials, mestres, metges, formadors...), en el cas que es necessités la seva intervenció.

En la formació d'educador social, s'estudien nocions bàsiques d'investigació educativa, les quals poden ser útils, tant per dur a terme treballs de camp, com

per interpretar correctament tots aquells estudis que es realitzen sobre els joves. També s'aprenen recursos de gestió de projectes educatius, així com s'adquireixen coneixements sobre les organitzacions, els quals poden servir de molt a l'hora d'executar projectes i moure's en l'entramat institucional.

Pel que he pogut observar en les pràctiques en referència al desenvolupament de la tasca de tècnic/a de joventut compartit, la cosa que he vist més important, és la proximitat respecte als usuaris i el conjunt de la població, així com la importància de la creació d'un vincle que faciliti la posada en marxa de diferents accions i activitats que contribueixin a la cohesió intergeneracional. El coneixement de l'entorn, facilita tant l'elaboració i execució de les polítiques, com el seguiment i l'adequació d'aquestes a una realitat present que evoluciona dia rere dia.

Per tant, el que puc concloure respecte al figura del tècnic compartit, és que a banda de les competències tècniques que te assignades, per tal d'arribar als joves i per tant detectar millor les seves necessitats (a partir de les quals s'elaboren les polítiques), ha d'exercir tasques d'educador de carrer, les quals li permetran adquirir un major coneixement del context en el qual durà a terme la seva tasca, a la vegada que podrà dur a terme un millor anàlisi de la realitat.

Per acabar, m'agradaria fer un paral·lelisme entre el tècnic/a de joventut i l'educador social, que de fet justifica a aquest segon de cara a exercir les tasques del primer. Els dos professionals destaquen per la polivalència en la seva tasca, així com per la multidisciplinarietat en la seva formació. Aquest fet, justifica que els educadors socials puguin exercir com a professionals de la joventut, tant pel que fa a competències tècniques, com transversals. Per tant, es bàsica una formació superior i en el cas de dedicar-se a aquest àmbit en concret una especialització, en forma de màster o postgrau.

Per tant, i recolzant-me en la conclusió del treball, considero l'educador social per la seva formació, una figura idònia, per tal de dur a terme la tasca de tècnic/a de joventut, tant en municipis rurals, com en les ciutats, independentment del nombre d'habitants que tinguin.

4.3 Què m'ha aportat l'elaboració del treball?

L'elaboració d'aquest treball ha significat per mi un aprenentatge per si mateix. De la mateixa manera que l'estada a les pràctiques, i els estudis han suposat adquirir nous coneixements per mi; la recerca d'informació, la selecció d'aquesta, l'elaboració del treball i les conclusions, han estat per mi l'oportunitat d'aprofundir en un àmbit, així com d'una manera o altre, aportar les meves conclusions i opinions respecte a aquest.

Amb l'elaboració del treball, a causa de les seves característiques, he hagut de fer una bona recerca d'informació, saber seleccionar aquella que m'ha estat més adient i en molts casos fer un exercici de síntesi.

En resum, l'elaboració del treball ha estat un camí ple d'hores de feina, tot i que un cop acabat, a nivell personal, hem deixat una certa satisfacció. El motiu de la satisfacció ha estat que mentre l'he desenvolupat, degut a diferents circumstàncies, s'han presentat moltes adversitats. Segurament aquest no és el millor treball possible que podria haver dut a terme, però sí que és el millor que he pogut elaborar en el temps i les circumstàncies que se m'han presentat.

Per altra banda, he d'agrair especialment a la meva tutora la disponibilitat i l'ajuda que m'ha suposat per fer el treball, a la meva família que m'ha fet costat en tot moment i a un excompany d'estudis, que en el moment oportú em va donar la bufetada precisa per que m'espavilés, tot i que dolorosa.

5 Bibliografia

- Feixa, C. (2004). *Las culturas juveniles en Espanya (1960-2004)*. Madrid: Ministerio de Cultura. Instituto Nacional de la Juventud.
- Feixa, C. (1999). *De joves, bandes i tribus: antropologia de la joventut*. Barcelona: Ariel.
- Costa, C; Pallarès, J.; Carles, F. (2002). *Movimientos juveniles en la Península Ibérica: graffitis, grifotas, ocupas*. Barcelona: Ariel.
- VV.AA. (1987). *“La joventut a Catalunya al segle XX: materials per a una història”*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Domínguez Amorós, M. (2010). *Món rural i joves: realitat juvenil i polítiques de joventut als municipis rurals de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria General de la Joventut.
- Feixa, C. (2001). *Generació @: la joventut del segle XXI*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria General de la Joventut.
- Espluga i Trenc, J.L. (coordinador); Boso i Gaspar, A.; Gallego i Duque, L.; Martí i Olivé, J. (2010). *Salut i joves. Percepcions, pràctiques i polítiques sobre els processos de pèrdua de salut de la joventut a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria General de la Joventut.
- Feixa, C. (1993). *La joventut com a metàfora*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria General de la Joventut.
- Alarcón, A. (2010). *Joves d'origen immigrant a Catalunya Necessitats i demandes Una aproximació sociològica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria General de la Joventut.
- Serracant i Melendres, P. (coordinador); Soler i Martí, R.; Salvadó i Nayach, A.; Miret i Gamundi, P. (2007). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2007. Una anàlisi de les transicions educatives, laborals, domiciliars i familiars*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria General de la Joventut.

- MONTES, P. (2000). *Les polítiques de joventut en els municipis petits i mitjans*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- VV.AA. (2007). *Joventut i polítiques de joventut. 25 aportacions*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Soler i Masó, P.; Bayot, A.; Planas, A.; Vila, J. (2002). *Els tècnics en la política de joventut de l'administració pública catalana*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria de la joventut.
- Llopart, I; Serracant, P. (2004). *Debats i lectures sobre polítiques de joventut*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria de la joventut.
- Pla Nacional de Joventut de Catalunya 2000-2010 (2000). Generalitat de Catalunya. Secretaria de la joventut. Recuperat el 20 d'abril des de <http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/PNJCAT2005.pdf>
- Pla Nacional de Joventut de Catalunya 2011-2020 (2010). Generalitat de Catalunya. Secretaria de la joventut. Recuperat el 23 de maig des de http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/Pla%20Nacional%20de%20Joventut%20de%20Catalunya/Document_Bases_PNJCat_2010_2020.pdf
- Projecte Tècnic Compartit de l'Alt Empordà (2010-2011). Consell Comarcal de l'Alt Empordà. Recuperat des de http://www.altemporda.org/upload/files/568_1.pdf
- Soler i Masó, P. (2005). *Les polítiques de joventut a Catalunya durant el període democràtic*. Girona. Universitat de Girona. Recuperat el 5 de Maig de 2011, des de <http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000031/00000071.pdf>

- Calvo Sans, R. (2010). *Les polítiques de joventut. Aproximació al concepte. Discursos teòrics. Àmbits d'actuació i principals eixos de les polítiques de joventut. Normativa i legislació*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Recuperat el 6 de juny, des de http://www.diba.cat/documents/95670/96986/joventut-fixers-diep_calvo-pdf.pdf

6 Annexes

6.1 Annexa 1: Tasques i funcions del tècnic i del dinamitzador compartit de l'Alt Empordà

Les **FUNCIONS** del dinamitzador seran:

- Coordinar-se amb la tècnica compartida
- Planificar, programar i executar de les activitats
- Dinamitzar els espais joves (ser-ne la persona de referència)
- Realitzar tasques d'informador juvenil
- Proposar accions i engrescar als joves
- Realitzar tasques de detecció de necessitats i recollir demandes dels joves
- Realitzar la programació d'activitats d'acord amb el Pla Local de Joventut
- Valorar les activitats i programes juntament amb els joves i per compte propi
- Dotar-se del material necessari
- Registrar informació que es vagi generant: sobre usuaris, activitats, problemes, demandes...
- Programar i executar activitats
 - Tenir cura de l'acompliment dels objectius
 - Tenir cura del material que s'utilitza per les activitats.

(+ Funcions d'un dinamitzador social)

- Coordinar-se amb les altres àrees del projecte de dinamització i executar els seus programes:
 - Coordinar-se mensualment amb l'educadora social de serveis socials d'atenció primària de l'EBASP de St. Pere Pescador
 - Coordinar-se amb la tècnica compartida de joventut del Consell Comarcal.
 - Coordinar-se amb l'Ajuntament

La figura professional del **Tècnic Compartit de Joventut** (TCJ) té unes tasques a desenvolupar de tecnificació, dinamització i coordinació en matèria juvenil a cada un dels municipis:

- 17.El coneixement de la realitat social i juvenil (anàlisi de la realitat).
- 18.La visualització dels recursos humans, econòmics i de la infraestructura de la zona objecte d'aquest projecte.
- 19.Diagnosticar les debilitats, les amenaces, les fortaleeses i les oportunitats de cada municipi i/o zona d'actuació.
- 20.Dissenyar plans locals d'actuació en matèria juvenil.
- 21.Elaborar els projectes i programes necessaris per a cada municipi segons el seu PLJ.
- 22.Dissenyar estratègies d'actuació mancomunades als tres municipis.
- 23.Dissenyar estratègies d'actuació específiques a les necessitats de cada municipi.
- 24.Executar els programes del projecte.
- 25.Coordinar-se amb els diferents recursos humans de que es disposa.
26. Supervisar i redirigir, en cas que sigui necessari, l'execució dels programes dels quals el/la dinamitzador/a en sigui l'executor/a.
27. Optimitzar els recursos dels municipis .
28. Cercar recursos (econòmics, materials, humans) per tal de poder executar amb èxit els programes i projectes.
- 29.Impulsar la participació i l'associacionisme dels joves dels municipis rurals.
30. Seguiment, readaptació i avaluació els PLJ dels municipis i dels projectes que se'n deriven.
31. Donar suport, participar i coordinar altres projectes a nivell comarcal, que en definitiva afavoreixen els joves dels municipis.
32. Entre aquestes tasques també cal anotar la de formar part d'un equip de tècnics compartits de joventut, els quals treballen de forma mancomunada en alguns dels seus programes que trobareu definits més endavant

6.2 Annexa 2: Qüestionari descripció del lloc de treball

 <p>QÜESTIONARI DESCRIPCIÓ LLOC DE TREBALL</p>
--

1.- IDENTIFICACIÓ DEL LLOC DE TREBALL

Denominació lloc de treball: TÈCNIC DE JOVENTUT

Ubicació:

Àrea: Joventut

Subàrea (secció):

Centre Laboral: Oficina a l'antic alberg de joventut de Figueres i itinerant a Vilajuïga, Vilabertran i Cabanes.

Tipus vincle: laboral temporal Grup: A2 Tipus jornada: Completa

Dedicació especial: Horari flexible amb disposició de caps de setmana, nits i festius.

C.Destinació: 461,45.

C.Específic: 520,71

Nom de l'ocupant actual: Raquel Hinarejos

Nom del superior immediat i càrrec: Vicenç Canoves

2. FUNCIONS

2.1 RESPONSABILITATS BÁSIQUES

- *Elaborar (analitzar, diagnosticar, dissenyar i executar) i avaluar els Plans Locals de Joventut de cada municipi i dels projectes que l'acompanyen.*
- *Desenvolupar les polítiques de joventut dels 3 municipis.*
- *Recerca i tramitació de fonts de finançament.*
- *Gestió de pressupostos de l'àrea.*
- *Coordinació amb els diferents agents que intervenen tant a nivell municipal com comarcal i provincial.*

2.2 FUNCIONS (indicar si alguna es realitza de forma ocasional)

Tasques o activitats
1. Fer reunions amb agents socials relacionats amb els joves de cada un dels 3 municipis.
2. Fer reunions amb els joves de cada un dels 3 municipis.
3. Portar a terme dinàmiques de recollida d'informació amb els joves.
4. Visualitzar els recursos municipals, comarcals i provincial destinats als joves.
5. Diagnosticar la realitat dels joves a cada un dels 3 municipis.
6. Elaborar el Pla Local de Joventut de cada un dels 3 pobles a partir de les dades recollides.
7. Elaborar projectes municipals i mancomunats pels joves a partir del Pla Local de Joventut de cada municipi.
8. Executar als 3 municipis els projectes creats pels joves.
9. Planificar les activitats / dinàmiques / accions als 3 municipis al llarg de l'any.
10. Coordinar-se amb els diferents referents polítics municipals.
11. Gestionar els espais municipals per accions amb els joves.
12. Participar en la selecció del dinamitzador a cada un dels 3 pobles.
13. Supervisar i coordinar la tasca dels dinamitzadors de cada un dels 3 pobles.
14. Avaluar les polítiques de joventut de cada un dels 3 municipis.
15. Orientar i assessorar els joves de cada un dels 3 municipis en temes de salut, habitatge, formació, ocupació, cultura, oci, esports, participació, cohesió social i qualsevol altre aspecte que els preocupi.
16. Incentivar la participació i la cohesió social dels joves de cada un dels 3 municipis.
17. Dinamitzar activitats amb els joves de cada un dels 3 municipis.
18. Avaluar les diferents accions amb els joves de cada un dels 3 municipis.

19. Col·laborar amb les diferents associacions i entitats municipals de cada un dels 3 municipis.
20. Crear i gestionar casals infantils i juvenils.
21. Coordinar-se amb la resta de tècnics de joventut de la comarca a través de la Taula Comarcal de Joventut.
22. Treballar en equip amb els altres tècnics de joventut del CCAE.
23. Coordinar-se amb les diferents àrees d el CCAE.
24. Coordinar-se amb altres administracions públiques que treballen amb joventut.
25. Participar a les reunions de la xarxa de professionals de polítiques de joventut i trobades nacionals.
26. Cercar, tramitar i gestionar subvencions.
27. Gestionar els pressupostos de l'àrea.
28. Difondre les tasques desenvolupades.
29. Participar a les taules comarcals (salut / formació-ocupació).

3. CONTEXT

3.1 Guiatge que es rep del superior immediat (forma i periodicitat del guiatge)

Reunions esporàdiques i puntuals.

3.2 En la realització i desenvolupament habitual de la feina, quin són els problemes i situacions més complexes als que s'ha de fer front.

- El fet de portar 3 municipis limita el temps de dedicació a cadascun d'ells.
- La dedicació que provoca la redacció dels 3 Plans Locals de Joventut i els projectes corresponents comporta la reducció del temps disponible a la resta de tasques encomanades.
- Treballar pel CCAE, pels 3 municipis i amb la coordinació de la Secretaria de Joventut, suposa una diversificació de caps que dificulta la tasca del tècnic de joventut.

3.3. Relacions internes i externes del lloc de treball les seves característiques (marqueu amb una x on correspongui)

	Relacions amb la finalitat d'intercanviar documents i/o informació concreta amb persones d'altres unitats del centre, el ciutadà o puntualment entitats externes.
	Relacions amb la finalitat d'intercanviar informació i/o atendre consultes de persones d'altres unitats del centre, el ciutadà o altres entitats externes, en uns termes que exigeixen unes habilitats socials per afrontar situacions complexes.
	Relacions amb la finalitat d'assessorar o convèncer a altres unitats o externs, però les característiques dels interlocutors i la naturalesa dels contactes exigeix gran habilitat per aconseguir els objectius. Tots els factors que intervenen en aquest grau es donen amb més freqüència que en l'anterior
	Relacions amb la finalitat d'aconseguir integrar i coordinar funcions que són força homogènies en naturalesa i objectius de caire funcional.

3.4 Nivell autonomia del lloc de treball d'acord amb les característiques de les funcions pròpies del lloc de treball (marqueu amb una x on correspongui)

	Es duen a terme tasques rutinàries amb una supervisió directa dels superiors, amb poca autonomia d'actuació.
	Es duen a terme tasques que es troben parcial o totalment subjectes a procediments estandaritzats que poden incloure destreses en la utilització d'equips o cert nivell d'especialització amb un supervisió sobre tot al final de l'activitat.
	Es duen a terme tasques que es troben subjectes a procediments complexes basats en normes substantivament diversificades, amb un control per resultats o en els punts clau o decisius de l'activitat. Poden incloure la integració de tasques d'un àmbit funcional concret.
	Es duen a terme tasques que es troben subjectes de forma ampla a plans o polítiques funcionals generals, s'integren funcions i objectius d'un àmbit funcional ampli amb un control global mitjançant informe o reunions periòdiques.

4. DIMENSIÓ (parcel·la organitzativa)

4.1. *Personal a càrrec:* SI [X] NO []

Nombre de persones que depenen del lloc de treball: (si es contesta si al punt anterior)

Dependència directa:

Dependència indirecta: Dinamitzadors de cada municipi.

4.2. *Pressupost relacionat amb el lloc*

Concepte	Valor (en euros)
Pressupost àrea de Joventut de Cabanes	23.000
Pressupost àrea de Joventut de Vilabertran	23.000
Pressupost àrea de Joventut de Vilajuïga	30.000
Pressupost d'inversions de Vilajuïga	10.000
(Gestionem també altres subvencions que sol·licitem al llarg de l'any, segons publicació oficial)	

4.3. *Equip, maquinària o instrumental que es fa servir en el lloc de treball (ordinador, aparell de soldadura, calculadora, etc.)*

Cotxe propi
 Ordinador
 Telèfon
 Calculadora
 Projector
 Pantalla
 Material divers per dur a terme activitats

5. CONDICIONS DE TREBALL I AMBIENTALS

5.1. Esforç físic i mental

Tipus d'esforç	Freqüència	Intensitat	Durada
Transport material	Segons activitat		
Elaboració del Pla Local de Joventut	Cada 4 anys	alta	6 m
Elaboració Pla Tècnic Compartit	Cada 2 anys	alta	3 m
Disponibilitat horària	continua	alta	continua

5.2. Condicions ambientals

Tipus	Valoració/Grau
Il·luminació	deficient
Temperatura/Ambient	deficient
Soroll	deficient
Altres:	

Bé / Correcte / Deficient

Deficient	X
Correcte	

5.3. Nivell de seguretat - Valoració (marcar)

Detalla les deficiències que caldria millorar en relació a les condicions de treball:

- Nivell de seguretat de l'edifici de l'alberg, deficient en general.
- No disposar d'impresora a la mateixa planta.
- En algun dels municipis no tenir lloc físic per a treballar.
- No disposar de telèfon fixe personal.
- La planta a la qual treballem no té cèdula d'habitabilitat ni està adaptada per persones amb dificultats de mobilitat.
-

Comentaris en general que calgui destacar:

6. COMPETÈNCIES REQUERIDES PEL LLOC DE TREBALL

Competències necessàries que requereix o ha d'aportar l'ocupant del lloc de treball per desenvolupar o executar correctament les funcions i responsabilitats del mateix.

6.1. Competències qualitatives (Habilitats / Actituds)

- Dots organitzatius.
- Empatia
- Capacitat de planificació i redacció de Plans i Projectes Locals.
- Assertivitat.
- Escolta activa.
- Mediació i gestió de conflictes.
- Dots de comunicació.

- Capacitat de convicció.
- Treball en equip.
-

6.2. Competències tècniques: Coneixements i Formació

Titulació acadèmica convenient: Diplomatura de caire social.

Experiència prèvia convenient:

- Gestió de projectes.
- Coneixement de polítiques de joventut.
- Coneixement de les diferents administracions.
-

Coneixements / Formació Específica convenient
1. Coneixement del funcionament de l'administració pública.
2. Coneixement de les polítiques de joventut.
3. Característiques de la joventut.
4. Redacció de projectes.
5. Gestió de pressupostos.
6. Titulacions relacionades amb el lleure.
7. Ofimàtica.
8. Carnet de conduir.

Data:

Signatura

Signatura Superior immediat

6.3 Annexa 3: Entrevista a tècnics compartits

Entrevista 1

Tècnic compartit: Mabel Salguero Merino

Pobles on exerceix les funcions de tècnic: Peralada, Pont de Molins, Cabanes i Vilabertran

- **Quines són les principals tasques i funcions que portes a terme com a tècnic de joventut compartit?**

Moltes i molt diverses, des de l'anàlisi de la realitat juvenil i la detecció de necessitats els municipis en els quals treballem, fins a l'elaboració de Plans Locals de Joventut, l'execució de diferents projectes, dinamitzar els diferents espais juvenils, recolzar a les diferents entitats i associacions juvenils, en definitiva dissenyar i executar les polítiques de joventut als municipis.

- **Quines creus que haurien de ser les funcions del tècnic de joventut compartit?**

La definició i el seguiment de les diferents polítiques de joventut, la redacció dels diferents projectes, el disseny d'actuacions i una mica més reforçar el contacte amb els joves per tal de poder dur a terme les actuacions.

- **Quin paradigma de polítiques de joventut (de transició, afirmatives o integrals) creus que té més cabuda en l'àmbit rural? Per què?**

Tant en l'àmbit rural, com en el treball amb joves a nivell general, les polítiques integrals són les que tenen més cabuda, les quals poguessin abraçar les actuacions respecta als joves des d'una perspectiva més àmplia, ja que els joves són persones en desenvolupament i seria adient que se'ls facilités suport en tots els àmbits de la vida. Pe tant les més adients serien les polítiques integrals.

- **Quines feines de les que dus a terme consideres més dificultoses en la tasca de tècnic compartit?**

La mediació entre els agents polítics i els joves, ja que majoritàriament pertanyen a diferents generacions, es troben sovint amb interessos contraposats i el tècnic es troba en mig de les dues postures, es a dir, la tasca de mediació.

- **Quins consideres que són els principals problemes amb que es troben els joves en l'àmbit rural?**

En relació a l'àmbit laboral i formatiu, que a vegades els queda curt pel que fa a les possibilitats, el fet que el context municipal pel que fa a l'oferta d'oci se'ls quedi petit, la coordinació entre ells es fa difícil, no tenen una xarxa d'entitats a través de la qual poder-se desenvolupar i a vegades a l'hora de dur a terme actuacions (festes o activitats) si aquests no tenen bona relació amb l'ajuntament se'ls fa una mica difícil.

- **Amb quins dels agents amb els que treballes (joves, polítics...) et costa més arribar a acord o enteniment?**

Depèn del municipi, ja que hi ha pobles on costa convencer als polítics de la importància de dur a terme polítiques de joventut i per altra banda n'hi ha on existeix un important grau de sensibilitat. De la mateixa manera que pel que respecta als joves, en alguns municipis et pots trobar amb un col·lectiu juvenil amb moltes ganes de participar i col·laborar i pobles en situació oposada, es a dir, depèn de cada municipi, és molt variable.

- **Quines característiques destacades dels joves en l'àmbit rural respecte als joves que viuen a les ciutats?**

Aprecien més el seu entorn, si se'ls motiva tenen més ganes de treballar pel seu entorn, millorar-lo, són més col·laboradors i si estan engrescats és més fàcil entendre's i saber cap a on es volen dirigir.

- **Quina opinió tens respecte als recursos econòmics, humans i materials dels que disposes a l'hora de dur a terme la teva tasca? Els consideres suficients?**

Depèn dels municipis, n'hi ha alguns en els que la inversió en polítiques de joventut és suficient i n'hi ha d'altres en que no. Sobretot, a nivell general, on s'observa més mancances és en matèria d'espais juvenils on la gent jove es pugui reunir per dur a terme activitats, aquesta és la principal mancança en l'àmbit rural.

- **Tenint en compte les característiques de la població amb la que treballes com a tècnic de joventut, quines aptituds, coneixements i habilitats principals creus necessàries per exercir les funcions de tècnic?**

Moltes, empatia amb els joves, contacte amb la part política, un coneixement de l'entorn, coneixement de les polítiques de joventut, competències tècniques, administratives, es a dir, s'ha de se polivalent.

- **Com valores les polítiques de joventut que s'intenten dur a terme per part de la generalitat amb el pla nacional de joventut?**

Actualment hi ha hagut una reforma del Pla Nacional de Joventut, es a dir se n'ha redactat un de nou i s'ha intentat adaptar una mica més a la realitat total, ja que nosaltres treballem en pobles el darrer estava més enfocat en implementar polítiques de joventut a les grans ciutats, nosaltres provem de dur-lo a terme pel que fa a la cohesió territorial, però creiem que el Pla Nacional manca una orientació pel que respecta a aquest tipus de territoris.

- **Com valores el pla comarcal de joventut de cara al compliment de la teva tasca? I els plans locals de joventut?**

Crec que tant el Pla Comarcal de Joventut, com els Plans Locals de Joventut estan més adaptats a la realitat local, ja que fan un diagnòstic més clar de la realitat sobre els territoris en els quals es treballa, per tant les polítiques de joventut adaptades a aquests diagnòstics més específics i realistes permeten dissenyar unes més acurades polítiques de joventut.

- **Creus que hauria de ser una tasca del tècnic de joventut la intervenció socioeducativa amb els joves en l'àmbit rural tant a nivell individual com comunitari?**

Crec que el tècnic pot ser un agent col·laborador en aquest tipus d'intervencions, però per aquest tipus d'intervencions exclusives més concretes i específiques hi ha professionals més ben preparats per dur-les a terme, de tota manera com a agents que treballem amb joves i en col·laboració amb altres agents que intervinguin, com ara mestres, educadors de carrer SBAS o EAIA i la població amb general podríem treballar de forma coordinada.

- **Consideres suficient la coordinació amb altres serveis de cara a intervencions tant individuals com comunitàries?**

S'intenta, ja que el SBAS pertany a una altra àrea del Consell Comarcal (la mateixa administració a la qual pertany en Projecte Tècnic de Joventut Compartit) i amb ells nosaltres com a tècnics de joventut ens coordinem de vegades, compartim casos, en alguns casos extrems, els quals poden afectar

alguns usuaris comuns (d'ells i nostres) dels diferents municipis. Tot i així, per manca de recursos, de temps o per la complexitat dels casos de vegades la tasca i la coordinació es fa insuficient

- **Què opines de la tasca en equip a l'hora de dur a terme la feina de tècnic de joventut i què creus que aportaria de cara als resultats de la vostre treball?**

És molt important, tot i que nosaltres treballem de forma individual en els nostres municipis, la tasca en equip amb els diferents tècnics i amb el coordinador comarcal tenen molta importància, ja que d'aquesta manera es poden unificar criteris a l'hora d'implementar les polítiques de joventut, podem anar a una, ajudar-nos i aconseguir millors resultats que no pas treballant exclusivament de manera individual.

- **Quines són les retallades anunciades per aquest any per part de les administracions a l'àrea de joventut?**

Encara no se'ns han comunicat ni aplicat ninguna retallada, el Consell Comarcal s'ha constituït (després d'eleccions) recentment i fins que no passi l'estiu, en principi no tindrem notícies sobre les mesures econòmiques que afectin a la nostra àrea.

Bé, moltes gràcies per respondre a les preguntes i pel temps dedicat i que tingueu una bona feina.

I a tu moltes gràcies per la bona feina durant les pràctiques.

A continuació i amb la intenció de comptar amb una altra opinió d'una altra tècnica de joventut compartida, exposarem la transcripció d'una segona entrevista.

Entrevista 2

Tècnic compartit: Ma José Navarro

Pobles on exerceix les funcions de tècnic: Vilamalla, l'Armentera, Sant Miquel de Fluvià i Viladamat.

- **Quines són les principals tasques i funcions que portes a terme com a tècnic de joventut compartit?**

Encarregar-nos d'aquells temes que tenen a veure amb els joves, recolzar als ajuntaments juntament amb els regidors a l'hora de desplegar els Plans

Locals de Joventut i dur a terme els diferents programes i activitats juntament amb els joves dels pobles. Arribar als joves, reunir-nos amb ells i que es duguin a terme els diferents projectes.

- **Quines creus que haurien de ser les funcions del tècnic de joventut compartit?**

Això és molt relatiu, ja que les tasques ja estan prèviament programades, però la principal tasca seria la de dur a terme els Plans Locals de Joventut, es a dir dedicar el màxim de temps possible a l'execució d'aquests plans, ja que al ser tècnica en 4 pobles diferents es fa evident una manca de temps. Una altra tasca que se li hauria de dedicar més temps és al contacte amb els joves i veure si les polítiques funcionen, si són eficients i arriben a ells, si participen, es a dir fer un seguiment.

- **Quin paradigma de polítiques de joventut (de transició, afirmatives o integrals) creus que te més cabuda en l'àmbit rural? Per què?**

En principi les integrals, ja que aglutina en la seva totalitat les problemàtiques dels joves, també s'ha de tenir en compte que en els ajuntaments dels pobles es comparteixen regidories i cada vegada la franja d'edat juvenil és més àmplia, també s'ha de tenir en compte que els joves rurals tenen a banda dels problemes comuns en tots ells d'emancipació, dificultats pel que fa a la mobilitat. Bé, per això estem també els tècnics de joventut, per arribar a ells i per facilitar-los el desenvolupament en tots els àmbits i orientar-los i assessorar-los en la mesura que podem. Tot i així se'ls ha de facilitar informació pel que fa a la formació, al treball, educació per la salut. Però el principal problema dels joves al poble és el de la mobilitat.

- **Quines feines de les que dus a terme consideres més dificultoses en la tasca de tècnic compartit?**

Depèn de la idiosincràsia dels pobles i del col·lectiu juvenil d'aquests. En alguns pobles ha estat difícil reunir-se amb els joves dels pobles, en canvi en altres s'han mostrat més participatius, per tant depèn molt de la situació de cada poble.

- **Amb quins dels agents amb els que treballes (joves, polítics...) et costa més arribar a acord o enteniment?**

En principi no he tingut dificultat en l'enteniment i l'acord respecte als agents, tot i que en algun cas m'ha costat més accedir a la gent jove, tot i que això depèn del poble en el qual es realitza la tasca, de la franja d'edat 16,17 i 18 anys en que van més a la seva, però en general els joves es mostren força participatius en les activitats als pobles.

- **Quines característiques destacaries dels joves en l'àmbit rural respecte als joves que viuen a les ciutats?**

Una major participació dels joves de poble, una implicació més gran, també una vinculació entre ells més forta, ja que en un poble es coneix tothom, tenen un lligam més fort amb els referents adults i més facilitat per associar-se.

- **Quins consideres que són els principals problemes amb que es troben els joves en l'àmbit rural?**

L'emancipació i l'habitatge, tot i que de vegades el fet de conèixer gent en xarxes socials tant petites facilita que es produeixi algun lloguer als joves, tot i així el preu de l'habitatge als pobles de l'Alt Empordà no facilita el procés d'emancipació dels joves. Per altra banda un altre dels problemes claus és la mobilitat, a causa d'una deficient xarxa de transport públic entre les diferents poblacions.

- **Quina opinió tens respecte als recursos econòmics, humans i materials dels que disposes a l'hora de dur a terme la teva tasca? Els consideres suficients?**

Ara, en els pobles en els quals treballa dispenso d'espai i dinamitzador propi que facilita la posada en marxa d'activitats dirigides als joves, tot i que en general existeix una manca de dinamitzadors fet que provoca que totes les tasques recaiguin en la figura del tècnic, el qual al dur a terme la seva feina en 4 diferents pobles, provoca que la qualitat d'aquesta no sigui la desitjada.

- **Tenint en compte les característiques de la població amb la que treballes com a tècnic de joventut, quines aptituds i habilitats principals creus necessàries per exercir les funcions de tècnic?**

Crec que has de ser una persona organitzada, has de ser molt constant i anar fent, has de tenir habilitats comunicatives i estar obert a relacionar-te amb tothom, no només amb els joves.

- **Com valoren les polítiques de joventut que s'intenten dur a terme per part de la generalitat amb el pla nacional de joventut?**

Positiva, sobretot quan aquestes arriben a la gent dels pobles.

- **Com valoren el pla comarcal de joventut de cara al compliment de la teva tasca? I els plans locals de joventut?**

De la mateixa manera, crec que són necessaris per fer arribar les polítiques de joventut als pobles.

- **Creus que hauria de ser una tasca del tècnic de joventut la intervenció socioeducativa amb els joves en l'àmbit rural tant a nivell individual com comunitari?**

D'entrada sí, nosaltres podem actuar en un moment determinat, podem assessorar i orientar a un jove, tot i així el cas es passa a un servei més adequat sigui serveis socials o altres serveis educatius o fins i tot a l'ajuntament per seguir-ho entre tots una mica, ja que considero que per dur a terme aquest tipus d'intervenció s'ha d'estar preparat.

- **Consideres suficient la coordinació amb altres serveis de cara a intervencions tant individuals com comunitàries?**

Sí, ja que els serveis específics per aquests casos que tenen competència en els pobles, formen part de la mateixa manera que nosaltres del Consell Comarcal, es a dir, tenim línia directa.

- **Què opines de la tasca en equip a l'hora de dur a terme la feina de tècnic de joventut i què creus que aportaria de cara als resultats de la vostre treball?**

És necessària la tasca en equip, a vegades costa, però és necessària tant pel que fa a l'equip de tècnics com amb els diferents agents polítics i socials.

- **Quines són les retallades anunciades per aquest any per part de les administracions a l'àrea de joventut?**

No ho sé, encara no se'ns ha comunicat res respecte a aquest tema.

Bé moltes gràcies per l'entrevista.

A tu, sort amb el treball.

Aquest treball pretén aproximar-se a la figura de l'educador social com a tècnic de joventut en l'àmbit rural. Tot això, mitjançant l'aprofundiment en el concepte de la joventut, de la realitat de la joventut catalana i de la rural, de les polítiques de joventut, de les seves eines d'implementació i dels professionals encarregats d'elaborar-les i executa-les. Amb aquests elements, amb la referència del Projecte Tècnic Compartit de l'Alt Empordà, de les funcions dels seus professionals, de les seves opinions i d'alguns dels continguts dels estudis d'educació social, ens intentarem aproximar a aquesta figura professional de la millor manera possible.